

Службен весник (на Република Македонија)

Број 100

6 август 2012, понеделник

година LXVIII

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
2623. Закон за изменување и дополнување на Законот за основното образование.....	2	2630. Правилник за начинот на поднесување на барањето и формата и содржината на образецот на барањето за измена и дополнување на Елаборатот односно спецификацијата (*).....	41
2624. Закон за изменување и дополнување на Законот за кривичната постапка.....	9	2631. Правилник за критериуми за стопанисување со шумите во приватна сопственост за кои не се изработува посебен план или програма.....	46
2625. Закон за изменување и дополнување на Законот за средното образование....	10	2632. Одлука за единствената тарифа на надоместоците за услугите што ги врши Народната банка на Република Македонија.....	52
2626. Закон за задолжување на Република Македонија со заем кај Европската банка за обнова и развој по Договорот за заем за проектот „Рехабилитација на источниот дел од железничката пруга на Коридор VIII, фаза 1 - делница Куманово – Бељаковце“.....	17	2633. Одлука за изменување и дополнување на Одлуката за лимитите на изложеноста.....	70
2627. Закон за квалитетот на амбиентниот воздух (пречистен текст).....	19	2634. Одлука за изменување на Одлуката за начинот на вршење на супервизија и надзор...	70
2628. Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за поблиските критериуми за доделување помош за обезбедување на техничка поддршка во земјоделството, максималниот износ на помошта, начин за доделување на помошта, субјектите кои имаат право на учество во постапката, како и потребната документација.....	37	2635. Одлука за престанок на функцијата член на Советот на јавните обвинители на Република Македонија.....	71
2629. Правилник за формата и содржината на Елаборатот кој е содржан во барањето за регистрација на ознака за потекло или географска ознака (*).....	38	2636. Одлука од Советот на јавните обвинители.....	71
		2637. Оглас од Советот на јавните обвинители.	71

	Стр.		Стр.
2638. Одлука за изменување и дополнување на Одлуката за издавање на лиценца за вршење на енергетската дејност трговија со нафта и нафтени деривати.....	71	2641. Одлука за непрестанување на лиценцата по барање на носител на лиценца.....	79
2639. Одлука за издавање на лиценца за вршење на енергетска дејност трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт – трговија со Еуродизел БС и Екстра лесно ЕЛ-1.....	72	2642. Одлука за поништување на Одлуката за одземање на дозвола за вршење радиодифузна дејност.....	79
2640. Одлука за издавање на лиценца за вршење на енергетска дејност трговија со природен гас.....	76	2643. Одлука за поништување на Одлуката за одземање на дозвола за вршење радиодифузна дејност.....	80
		2644. Мрежни правила за дистрибуција на топлинска енергија за греење.....	81
		2645. Движењето на индексот на цените на мало во Република Македонија за месец јули 2012 година.....	96
		Огласен дел.....	1-48

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

2623.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 31 јули 2012 година.

Бр. 07- 3521/1
31 јули 2012 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Член 1

Во Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија“ број 103/2008, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11 и 6/12), членот 15-а се менува и гласи:

„(1) Основното училиште собира, обработува, чува, испраќа и користи податоци содржани во збирките на податоци согласно со прописите за заштита на личните податоци, за потребите на интегрираната база на податоци која ја води Министерството.

(2) Збирките на податоци од ставот (1) на овој член се водат за следниве цели:

- унапредување на процесите и процедурите потребни за управувањето со човечките ресурси, финансиите и инфраструктурата во основните училишта,

- обезбедување навремени, конзистентни, целосни и точни податоци што ќе претставуваат поддршка на процесот на донесување одлуки, спроведувањето на образовната политика и планирањето на реформите во основното образование,

- обезбедување на податоци неопходни за функционирање на други потсистеми (електронски дневник и екстерно проверување на постигањата на учениците) во основното образование и

- ефикасно управување со распределбата на средствата во децентрализиранот образовен систем, планирањето на изградба и реконструкцијата на училишната инфраструктура и унапредувањето на професионалниот развој на вработените во основните училишта.“

Член 2

По членот 15-а се додаваат седум нови члена 15-б, 15-в, 15-г, 15-д, 15-ѓ, 15-е и 15-ж, кои гласат:

„Член 15-б

Во основното училиште се водат следниве збирки на податоци:

1) збирка на податоци за учениците запишани во основното училиште;

2) збирка на податоци за родители, односно старатели на ученици запишани во основното училиште и

3) збирка на податоци за вработените во основното училиште.

Член 15-в

(1) Збирката на податоци за учениците запишани во основното училиште од членот 15-б точка 1 од овој закон опфаќа ЕМБГ, презиме, татково име и име на ученикот, датум и место на раѓање, пол, припадност на заедница, мајчин јазик на ученик, адреса, место на живеење, контакт телефон, е-меил адреса, посебна образовна потреба, статус на ученикот (редовен/вонреден).

(2) Збирката на податоци за податоци за родители, односно старатели на ученици запишани во основното училиште од членот 15-б точка 2 од овој закон опфаќа сродство со ученикот, име и презиме, датум и место на раѓање, пол, припадност на заедница, адреса и место на живеење, контакт телефон, е-меил адреса и степен на образование.

(3) Збирката на податоци за вработените во училиштето од членот 15-б точка 3 од овој закон опфаќа ЕМБГ, презиме, татково име и име на вработениот, пол, припадност на заедница, датум и место на раѓање, адреса, место на живеење, општина, привремена адреса и место на живеење, државјанство, вид и степен на образование, последно завршено училиште/факултет, претходно работно искуство, категорија на вработен, работно место со фонд на часови, контакт телефон, број на службен телефон, е-меил адреса, вид на транспорт до работното место кој користи вработениот, инвалидитет, ФЗО подрачна единица, ПИОМ број, датум на вработување, датум на престанок на работен однос, основ за престанок на работен однос, статус на вработен (на неопределено/определено време).

(4) Личните податоци од ставовите (1) и (2) на овој член основното училиште ги добива од родителите/старателите на учениците, а личните податоци од ставот (3) на овој член ги добива од вработените во училиштето.

Член 15-г

(1) Родителот или вработен во училиштето во случај на промена на податок е должен да го извести училиштето во рок од седум дена од денот на настанатата промена, а училиштето е должно во рок од три дена да изврши промена во збирката на податоци.

(2) Родителот или вработен во училиштето имаат право на пристап до личните податоци содржани во членот 15-б од овој закон, како и да добијат препис или да ја копираат информацијата за личниот податок.

(3) Родителот или вработен во училиштето имаат право да бараат исправка на личен податок, со поднесување на писмено барање до училиштето.

(4) Училиштето е должно во рок од 30 дена да направи исправка и да го извести родителот, односно вработениот во училиштето за направената исправка.

Член 15-д

(1) Директорот на основното училиште, од редот на вработените во училиштето овластува лице, односно лица за обработка на личните податоци од членот 15-в од овој закон.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член имаат обврска личните податоци да ги чуваат во тајност. До личните податоци пристап можат да имаат и други овластени стручни лица од министерот, на кои овие податоци им се потребни заради реализација на екстерното проверување на постигањата на учениците и електронскиот дневник, согласно со закон.

Член 15-ѓ

За целите на научните истражувања и подготовка на статистички анализи, личните податоци можат да се користат, објават и чуваат, но не во форма која овозможува идентификација на лицето на кое се однесуваат личните податоци.

Член 15-е

(1) Збирката на податоци за учениците и збирката на податоци за родители, односно старатели на ученици кои ги води основното училиште се чуваат една година по завршувањето на основното образование на ученикот, односно една година по негово испишување од основното училиште.

(2) Збирката на податоци за вработените кои ги води основното училиште се чуваат до престанокот на работниот однос на вработениот во основното училиште.

Член 15-ж

Начинот на обработка на личните податоци, лицата кои се овластени да ги користат податоците содржани во поединечните збирки на лични податоци од членот 15-д од овој закон, критериумите според кои се утврдува нивото на пристап на лицата кои се овластени да ги обработуваат личните податоци, техничките и организационските мерки за обезбедување тајност и заштита на обработката на личните податоци, начинот на уништување по истекувањето на рокот на чување на личните податоци и други мерки ги пропишува министерот.“

Член 3

Членот 34 се менува и гласи:

„(1) За развивање на различните интереси на учениците, основното училиште организира слободни ученички активности коишто се определени со годишната програма за работа на училиштето.

(2) Учениците во слободните ученички активности се вклучуваат доброволно.

(3) За учениците што покажуваат особен успех по одделни предмети се организираат натпревари на општинско, регионално и државно ниво.

(4) Натпреварите ги организираат акредитирани здруженија на наставници.

(5) Здруженијата на наставниците треба да бидат акредитирани од комисија за акредитација на здруженија на наставници формирана од министерот.

(6) Комисијата е составена од седум члена од кои тројца се претставници од Министерството, тројца од Бирото и еден претставник од мнозинскиот синдикат на наставници. Еден член од комисијата е претседател, кој го именува министерот.

(7) Основни критериуми за акредитација на здруженијата на наставници за организирање на натпреварите се натпреварите на учениците да се организирани од страна на наставници што изведуваат настава по одделен наставен предмет (сроден предмет или научна област на која припаѓа наставниот предмет), здруженијата на наставниците да се регистрирани како здружение најмалку три години до денот кога аплицираат за организирање на натпревари и да обезбеди организирање на натпревари на целата територија на Република Македонија на сите наставни јазици.

(8) За освоено прво место на натпревар на државно ниво на ученикот и неговиот наставник им се доделува парична награда, чија висина ја утврдува министерот, на предлог на комисијата од ставот (6) на овој член.

(9) Висината на паричната награда од ставот (8) на овој член е во износ најмногу до 50% од просечната нето плата исплатена по работник во Републиката во последниот месец пред доделувањето на наградата.

(10) Начинот и поблиските критериуми на организирање и изведување на натпреварите на учениците по одделни предмети на општинско, регионално и државно ниво ги утврдува министерот, на предлог на Бирото.

(11) Начинот на изведувањето на училишните екскурзии и другите слободни активности на учениците ги утврдува министерот, на предлог на Бирото.“

Член 4

Во членот 61 став (2) по зборот „потреби“ се додаваат зборовите: „и лицата за нивна придружба“.

По ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Начинот на организирањето на бесплатниот превоз на учениците, учениците со посебни образовни потреби и лицата за нивна придружба, од местото на живеење до основното училиште, го утврдува министерот.“

Член 5

Во членот 65 по ставот (7) се додава нов став (8), кој гласи:

„(8) Општиот успех на ученикот се утврдува врз основа на годишните оценки од сите предмети според наставниот план на крајот на годината и оценките од екстерното проверување на постигањата на успехот на ученикот, а за учениците упатени на поправен испит по завршувањето на поправните испити.“

Ставовите (8) и (9) стануваат ставови (9) и (10).

Член 6

Членот 71 се менува и гласи:

„(1) Следењето и проверувањето на напредокот и постигањето на успехот на учениците се врши со интерно и екстерно проверување.

(2) Интерното проверување на постигањето на успехот на учениците го вршат наставниците во училиштето.

(3) Екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците од четврто до деветто одделение се реализира на крајот на секоја наставна година.

(4) Екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците го организира и спроведува училиштето преку училишна комисија.

(5) Училишната комисија за екстерно проверување на постигањата на учениците ја формира директорот на училиштето и истата е составена од пет члена: директор, стручен соработник и тројца наставници од училиштето.

(6) Начинот на формирање и работење на училишната комисија, тајноста на материјалот за екстерно проверување, начинот на проверување на тестовите од училишната комисија, како и формата и содржината на извештајот ги пропишува министерот по предлог на Државниот испитен центар.

(7) Екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците се врши со тестови кои ги изготвува Државниот испитен центар, на предлог на Бирото.

(8) Екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците се врши по два наставни предмети, согласно со наставниот план, а врз основа на генерален распоред изготвен од страна на Државниот испитен центар, на предлог на Бирото, освен по наставните предмети со кои учениците се стекнуваат со вештини, односно за наставните предмети за кои не може да се врши екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците.

(9) Начинот на проверување на објективноста на наставникот при оценувањето на постигањата на успехот на учениците по наставните предмети со кои учениците се стекнуваат со вештини, односно по наставните предмети за кои не може да се врши екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците го пропишува министерот, на предлог на Бирото.

(10) Врз основа на генералниот распоред од ставот (8) на овој член, училишната комисија подготвува интерен распоред по паралелки, наставни предмети и наставници за спроведување на екстерното проверување во училиштето. Интерниот распоред го усвојува наставничкиот совет на училиштето.

(11) Резултатите од екстерното проверување на постигањето на успехот на учениците од ставот (8) на овој член училиштето ги запишува во свидетелството за завршено одделение и истите влијаат врз општиот успех на ученикот.

(12) На ученикот му се издава свидетелство за завршено одделение по спроведеното екстерно проверување.

(13) Резултатите запишани во свидетелството од ставот (11) на овој член се еден од критериумите за запишување на учениците во средното образование.

(14) Училишната комисија доставува извештај за спроведеното екстерно проверување до Државниот испитен центар.

(15) Врз основа на добиените извештаи од училишните комисији, Државниот испитен центар изготвува збиен извештај со резултати од спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците.“

Член 7

Членот 79-б се брише.

Член 8

Во членот 82 по ставот (4) се додаваат два нови става (5) и (6), кои гласат:

„(5) Основното училиште, пред да распише јавен оглас за вработување, потребата од работник на определено време ја обезбедува со преземање на работни часови од друго јавно училиште во општината, а за градот Скопје од друго јавно училиште во општините во градот Скопје.

(6) Евиденцијата за вработениот кадар од ставот (5) на овој член ја води Министерството, врз основа на збирката на лични податоци на вработените во училиштата од членот 15-б точка 3 од овој закон.“

Член 9

Во членот 91 ставот (5) се менува и гласи:

„Начинот на вршење на евалуацијата на професионалното досие од ставот (3) на овој член го пропишува министерот, на предлог на Бирото.“

Член 10

Членот 92 се менува и гласи:

„(1) Наставниците и стручните соработници во основното училиште се усовршуваат, оспособуваат и напредуваат во звања.

(2) Наставникот и стручниот соработник кои за прв пат се вработуваат во училиште се со звање наставник - приправник и стручен соработник - приправник.

(3) Наставник - приправник може да напредува во звањата наставник, наставник-ментор и наставник - советник.

(4) Стручниот соработник - приправник може да напредува во звањата стручен соработник, стручен соработник - ментор и стручен соработник - советник.

(5) Напредување на наставниците и стручните соработници во звањата наставник, наставник - ментор, стручен соработник и стручен соработник - ментор го врши училишна комисија која ја формира директорот на училиштето.

(6) Комисијата од ставот (5) на овој член е составена од еден одделенски наставник и наставник по предметна настава, педагог, односно психолог во училиштето, еден родител, директорот на училиштето, член на училишниот одбор кој е претставник од основачот и советник од Бирото.

(7) Одделенските и предметните наставници за членови во комисијата од ставот (6) на овој член ги избира наставничкиот совет во училиштето, родителот го избира советот на родители на училиштето, а членот од училишниот одбор го избира училишниот одбор.

(8) При напредувањето на наставниците во соодветното звање од ставот (3) на овој член, училишната комисија задолжително ги зема предвид резултатите од екстерното проверување содржани во извештајот за работата на наставниците, како и од евалуацијата на професионалното досие на наставникот.

(9) При напредувањето на стручните соработници во соодветното звање од ставот (4) на овој член, училишната комисија задолжително ги зема предвид резултатите од евалуацијата на професионалното досие на стручниот соработник.

(10) Наставникот и стручниот соработник кој е незадоволен од извршениот избор за напредување во звање согласно со ставот (5) на овој член има право на приговор до училишниот одбор во рок од осум дена од денот на објавувањето на списокот на наставници и стручни соработници кои напредуваат во звање.

(11) Напредувањето на наставниците и стручните соработници во звањата наставник - советник и стручен соработник - советник го врши комисија формирана од министерот.

(12) При напредувањето на наставниците во соодветното звање од ставот (11) на овој член, комисијата формирана од министерот задолжително ги зема предвид резултатите од екстерното проверување содржани во извештајот за работата на наставниците, како и од евалуацијата на професионалното досие на наставникот.

(13) При напредувањето на стручните соработници во соодветното звање од ставот (11) на овој член, комисијата формирана од министерот задолжително ги зема предвид резултатите од евалуацијата на професионалното досие на стручниот соработник.

(14) Основното училиште по завршувањето на секоја учебна година може да врши напредување на двајца вработени од редот на наставниците и стручните соработници во секое од звањата од ставот (5) на овој член

и може да предложи двајца од вработените од редот на наставниците и стручните соработници да напредуваат во звањата од ставот (11) на овој член на предлог на наставничкиот совет, ако има до 50 вработени наставници и стручни соработници.

(15) Основното училиште по завршувањето на секоја учебна година може да врши напредување на тројца од вработените од редот на наставниците и стручните соработници во секое од звањата од ставот (5) на овој член и може да предложи тројца од вработените од редот на наставниците и стручните соработници да напредуваат во звањата од ставот (11) на овој член на предлог на наставничкиот совет, ако има над 51 вработен наставник и стручен соработник.

(16) Наставник и стручен соработник може да напредува во следното звање по четири години во постапка утврдена со овој закон.

(17) Наставникот и стручниот соработник кој е незадоволен од извршениот избор за напредување во звање согласно со ставот (11) на овој член има право на приговор до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, во рок од осум дена од денот на објавувањето на списокот на наставници и стручни соработници кои напредуваат во звање. Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен одлучува по поднесената жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на жалбата.

(18) Платата на наставникот и на стручниот соработник е според стекнатото звање.

(19) Начинот на стручното усовршување, оспособување и напредување на наставниците и стручните соработници во звања ги пропишува министерот по предлог на Бирото, Државниот испитен центар и Државниот просветен инспекторат.“

Член 11

Во членот 96 став (6) по зборот „предлог“ се додаваат зборовите: „и да донесе акт за престанок на работниот однос на наставникот и стручниот соработник“.

Ставот (7) се брише.

Во ставот (8) кој станува став (7) бројот „(7)“ станува број „(6)“.

Член 12

Членот 97 се менува и гласи:

„(1) Врз основа на резултатите од екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците се оценува објективноста и професионалноста на наставникот во вреднувањето на постигнувањата на успехот на ученикот.

(2) Оценувањето од ставот (1) на овој член се врши со споредување на резултатите на екстерното проверување на постигањата на ученикот со годишната оценка на ученикот по соодветниот предмет за што Државниот испитен центар изготвува збиен извештај со резултати од спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците.

(3) Извештајот од ставот (2) на овој член се изготвува врз основа на средната вредност изразена во проценти од резултатите на екстерното проверување на постигањата на учениците со годишните оценки на ученикот за кои нема отстапување и за кои отстапувањето е поголемо од една оценка.

(4) По исклучок, извештајот од ставот (2) на овој член, се проширува со наставниците кои имаат отстапување од добиените показатели како последниот наставник од листата.

(5) Процентот на најголеми отстапувања од добиените показатели е 100%, кога има отстапување од четири оценки од оценката добиена од проверувањето и годишната оценка од наставникот.

(6) Процентот на најмали отстапувања од добиените показатели е 0%, кога нема отстапување од оценката добиена од проверувањето и годишната оценка од наставникот.

(7) Врз основа на извештајот со резултати од спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците, 20% од наставниците кај кои има најмали отстапувања во добиените показатели им се зголемува платата за наредната година за 15% од платата што ја примале.

(8) Врз основа на извештајот со резултати од спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците, 20% од наставниците кај кои има најголеми отстапувања во добиените показатели им се намалува платата за наредната година за 15% од платата што ја примале.

(9) Извештајот со резултати од спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците, Државниот испитен центар го објавува на веб страницата на Државниот испитен центар и на Министерството најдоцна до 10 август во тековната година.

(10) За наставниците од ставот (8) на овој член се обезбедува соодветна стручна советодавна помош од Бирото.

(11) На наставник кој и по две години од добивањето на стручната помош, повторно ќе биде во групата на наставници кај кои има најголеми отстапувања во добиените показатели, му престанува работниот однос.

(12) Решение за престанок на работниот однос на наставникот донесува директорот на основното училиште.

(13) Против решението на директорот од ставот (12) на овој член наставникот може да поднесе тужба до надлежен суд.

(14) Решение за зголемување, односно намалување на платата на наставникот согласно со ставовите (7) и (8) на овој член, донесува директорот на училиштето. Исплатата на платата со зголемување, односно намалување започнува од 1 јануари наредната година по објавувањето на извештајот за работата на наставниците.

(15) Решението од ставот (14) на овој член се доставува до Министерството до 31 август од тековната година, а ќе започне да се применува од јануари наредната година.

(16) Начинот на изготвување на збирниот извештај со резултати од спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците, како и начинот на утврдувањето на процентот на најголеми, односно најмали отстапувања од добиените показатели ги пропишува министерот, на предлог на Државниот испитен центар.“

Член 13

Во членовите 132 став (16) и 134 став (6) зборовите: „Второстепената комисија на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на прашања од областа на работните односи“ се заменуваат со зборовите: „Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен“.

Член 14

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 15

Спроведувањето на екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците во основното образование, на начин и под услови утврдени со овој закон ќе започне да се применува од 1 мај 2013 година.

Одредбите од членот 10 од овој закон ќе се применуваат од 1 септември 2016 година.

Член 16

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди прецисен текст на Законот за основното образование.

Член 17

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

**PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT
PËR ARSIM FILLOR**

Neni 1

Në Ligjin për arsim fillor ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 103/2008, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11 dhe 6/12), neni 15-a ndryshohet si vijon:

"(1) Shkolla fillore grumbullon, përpunon, ruan, dërgon dhe shfrytëzon të dhëna të përmbytura në përmbledhjet e të dhënave në pajtim me rregullat për mbrojtjen e të dhënave personale, për nevojat e bazës së integruar të të dhënave të cilën e mban Ministria.

(2) Përmbledhjet e të dhënave nga paragrafi (1) i këtij neni mbahen për qëllimet si vijojnë:

- përparimin e proceseve dhe procedurave të nevojshme për menaxhim me resursve njerëzore, financa dhe infrastrukturën në shkolla fillore,

- sigurimin e të dhënave me kohë, konsistente, të plota dhe të sakta që do të paraqesin mbështetje të procesit të miratimit të vendimeve, zbatimit të politikës arsimore dhe planifikimit të reformave në arsimin fillor,

- sigurimin e të dhënave të domosdoshme për funksionimin e nënsistemeve tjera (ditar elektronik dhe kontrolli ekstern i arritjeve të nxënësve) në arsimin fillor dhe

- menaxhimin efikas me ndarjen e mjeteve në sistemin arsimor të decentralizuar, planifikimin e ndërtimit dhe rekonstrukcionin e infrastrukturës shkollore dhe avancimin profesional të të punësuarve në shkolla fillore."

Neni 2

Pas neni 15-a shtohen shtatë nene të reja: 15-b, 15-v, 15-g, 15-d, 15-gj, 15-e dhe 15-zh, si vijojnë:

"Neni 15-b

Në shkollën fillore mbahen përmbledhjet e të dhënave, si vijojnë:

1) përmbledhja e të dhënave për nxënësit e regjistruar në shkollën fillore,

2) përmbledhja e të dhënave për prindërit, përkatësisht tutorët e nxënësve të regjistruar në shkollën fillore dhe

3) përmbledhja e të dhënave për të punësuarit në shkollën fillore.

Neni 15-v

(1) Përmbledhja e të dhënave për nxënësit e regjistruar në shkollë fillore nga neni 15-b pika 1 e këtij ligji i përfshin: NUAQ, mbiemrin, emrin e babait dhe emrin e nxënësit, datëlindjen dhe vendlindjen, gjininë, përkatësinë e bashkësisë, gjuhën amtare të nxënësit, adresën, vendbanimin, telefonin për kontakt, e-mail adresën, nevojën e posaçme arsimore, statusin e nxënësit (i rregullt/me korrespondencë).

(2) Përmbledhja e të dhënave për të dhënat e prindërve, përkatësisht tutorëve të nxënësve të regjistruar në shkollë fillore nga neni 15-b pika 2 e këtij ligji, i përfshin: farefisninë me nxënësin, emrin dhe mbiemrin, datëlindjen dhe vendlindjen, gjininë, përkatësinë e bashkësisë, adresën dhe vendbanimin, telefonin për kontakt, e-mail adresën, shkollën e arsimit.

(3) Përmbledhja e të dhënave për të punësuarit në shkollë nga neni 15-b pika 3 e këtij ligji i përfshin: NUAQ, mbiemrin, emrin e babait dhe emrin e të punësuarit, gjininë, përkatësinë e bashkësisë, datëlindjen dhe vendlindjen, adresën, vendbanimin, komunën, adresën dhe vendbanimin e përkohshëm, shtetësinë, llojin dhe shkollën e arsimit, fakultetin/shkollën e fundit të mbaruar, përvojën paraprake të punës, kategorinë e të punësuarit, vendin e punës me fondin e orëve, telefonin për kontakt, numrin e telefonit zyrtar, e-mail adresën, llojin e transportit deri te vendi i punës të cilin e shfrytëzon i punësuar, invaliditetin, njësinë rajonale të FSSH-së, numrin e SPIM, datën e punësimit, datën e ndërprerjes së marrëdhënies së punës, bazën për ndërprerje të marrëdhënies së punës, statusin e të punësuarit (në kohë të pacaktuar/kohë të caktuar).

(4) Të dhënat personale nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni, shkolla fillore i merr nga prindërit/tutorët e nxënësve, kurse të dhënat personale nga paragrafi (3) i këtij neni i merr nga të punësuarit në shkollë.

Neni 15-g

(1) Prindi apo i punësuar në shkollë në rast të ndryshimit të të dhënave detyrohet ta njoftojë shkollën në afat prej shtatë ditësh nga dita e ndryshimit të shkaktuar, kurse shkolla detyrohet që në afat prej tri ditësh ta kryejë ndryshimin në përmbledhjen e të dhënave.

(2) Prindi apo i punësuar në shkollë kanë të drejtë qasje në të dhënat personale të përmbytura në neni 15-b të këtij ligji, si dhe të marrin kopje apo ta kopjojnë informatën për të dhënën personale.

(3) Prindi apo i punësuar në shkollë kanë të drejtë të kërkojnë korrigjim të të dhënës personale, me parashtrim të kërkesës me shkrim në shkollë.

(4) Shkolla detyrohet që në afat prej 30 ditësh të bëjë korrigjim dhe ta njoftojë prindin, përkatësisht të punësuarin në shkollë për korrigjimin e bërë.

Neni 15-d

(1) Drejtori i shkollës fillore, nga radhët e të punësuarve në shkollë autorizon person, përkatësisht persona për përpunim të të dhënave personale nga neni 15-v i këtij ligji.

(2) Personat nga paragrafi (1) i këtij neni, e kanë për obligim që të dhënat personale t'i mbajnë të fshehta. Në të dhënat personale mund të kenë qasje edhe persona tjerë profesionistë të autorizuar nga ministri, të cilëve këto të dhëna u nevojiten për realizim të kontrollit ekstern të arritjeve të nxënësve dhe ditarit elektronik, në pajtim me ligjin.

Neni 15-gj

Për qëllimet e hulumtimeve shkencore dhe përgatitjes së analizave statistikore, të dhënat personale mund të shfrytëzohen, publikohen dhe ruhen, por jo në formë e cila mundëson identifikimin e personit me të cilin kanë të bëjnë të dhënat.

Neni 15-e

(1) Përmbledhja e të dhënave për nxënësit dhe përmbledhja e të dhënave për prindërit, përkatësisht tutorët e nxënësve, që i mban shkolla fillore, ruhen një vit pas mbarimit të shkollës fillore të nxënësit, përkatësisht një vit pas regjistrimit të tij nga shkolla fillore.

(2) Përmbledhja e të dhënave për të punësuarit që e mban shkolla fillore, ruhet deri në ndërprerjen e marrëdhënies së punës së të punësuarit në shkollën fillore.

Neni 15-zh

Mënyrën e përpunimit të të dhënave personale, personat që janë të autorizuar t'i shfrytëzojnë të dhënat e përmbytura në përmbledhjet individuale të të dhënave personale nga neni 15-d i këtij ligji, kriteret sipas të cilave përcaktohet niveli i qasjes së personave që janë të

autorizuar t'i përpunojnë të dhënat personale, masat teknike dhe organizative për sigurim të fshehtësisë dhe mbrojtjen e përpunimit të të dhënave personale, mënyrën e asgjësimit pas kalimit të afatit të ruajtjes së të dhënave personale dhe masat tjera, i përcakton ministri."

Neni 3

Neni 34 ndryshohet si vijon:

"(1) Për zhvillimin e interesave të ndryshme të nxënësve, shkolla fillore organizon aktivitete të lira të nxënësve, të cilat caktohen me programin vjetor për punën e shkollës.

(2) Nxënësit në aktivitetet e lira të nxënësve përfshihen vullnetarisht.

(3) Për nxënësit që tregojnë sukses të veçantë për lëndë të caktuara organizohen gara në nivel komunal, rajonal dhe shtetëror.

(4) Garat i organizojnë shoqatat e akredituara të arsimtarëve.

(5) Shoqatat e arsimtarëve duhet të akreditohen nga komisioni për akreditim të shoqatës së arsimtarëve, i formuar nga ministri.

(6) Komisioni përbëhet nga shtatë anëtarë, nga të cilët tre janë përfaqësues të Ministrisë, tre të Byrosë dhe një përfaqësues nga sindikata shumicë e arsimtarëve. Një anëtar i komisionit është kryetar, të cilin e emëron ministri.

(7) Kriteret themelore për akreditim të shoqatave të arsimtarëve për organizim të garave janë: garat e nxënësve të organizohen nga arsimtarët të cilët realizojnë mësim për lëndë të caktuar mësimore (lëndë të ngjashme ose sferë shkencore të cilës i takon lënda mësimore), shoqatat e arsimtarëve të jenë të regjistruara si shoqatë së paku tre vjet deri në ditën kur aplikojnë për organizim të garave dhe të sigurojë organizim të garave në gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë në të gjitha gjuhët mësimore.

(8) Për vendin e parë të fituar në gara në nivel shtetëror, nxënësit dhe arsimtarit të tij u ndahet shpërblim me para, lartësinë e të cilit e përcakton ministri, me propozim të komisionit nga paragrafi (6) i këtij neni.

(9) Lartësia e shpërblimit me para nga paragrafi (8) i këtij neni është në shumë më së shumti deri 50% nga neto rroga mesatare e paguar për të punësuar në Republikë në muajin e fundit para ndarjes së shpërblimit.

(10) Mënyrën dhe kriteret më të përafërta të organizimit dhe realizimit të garave të nxënësve për lëndë të caktuara në nivel komunal, rajonal dhe shtetëror i përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

(11) Mënyrën e realizimit të ekskursioneve shkollore dhe aktiviteteve tjera të lira të nxënësve e përcakton ministri, me propozim të Byrosë."

Neni 4

Në nenin 61 paragrafi (2) pas fjalëve: "nevoja të posaçme arsimore" shtohen fjalët: "dhe personat për shoqërim të tyre".

Pas paragrafit (2) shtohet paragrafi i ri (3), si vijon:

"(3) Mënyrën e organizimit të transportit falas të nxënësve, nxënësve me nevoja të posaçme arsimore dhe personave për shoqërim të tyre, nga vendbanimi deri në shkollën fillore, e përcakton ministri."

Neni 5

Në nenin 65 pas paragrafit (7) shtohet paragrafi i ri (8), si vijon:

"(8) Suksesi i përgjithshëm i nxënësit përcaktohet në bazë të notave vjetore nga të gjitha lëndët sipas planit arsimor në fund të vitit dhe notat e kontrollit ekstern të arritjeve të suksesit të nxënësit, kurse për nxënësit e dërguar në provimin përmirësues pas mbarimit të provimeve përmirësuese."

Paragrafët (8) dhe (9) bëhen paragrafë (9) dhe (10).

Neni 6

Neni 71 ndryshohet si vijon:

"(1) Ndjekja dhe kontrolli i përparimit dhe arritjes së suksesit të nxënësve bëhet me kontroll intern dhe ekstern.

(2) Kontrollin intern të arritjes së suksesit të nxënësve e kryejnë arsimtarët në shkollë.

(3) Kontrolli ekstern i arritjeve të suksesit të nxënësve nga klasa e katërt deri në klasën e nëntë realizohet në fund të çdo viti shkolllor.

(4) Kontrollin ekstern të arritjeve të suksesit të nxënësve e organizon dhe realizon shkolla përmes komisionit shkolllor.

(5) Komisionin shkolllor për kontroll ekstern të arritjeve të nxënësve e formon drejtori i shkollës dhe i njëjti përbëhet nga pesë anëtarë: drejtori, bashkëpunëtori profesional dhe tre arsimtarë të shkollës.

(6) Mënyrën e formimit dhe punës së komisionit shkolllor, fshehtësinë e materialit për kontroll ekstern, mënyrën e kontrollit të testeve nga komisioni shkolllor, si dhe formën dhe përmbajtjen e raportit, i përcakton ministri me propozim të Qendrës Shtetërore të Provimeve.

(7) Kontrolli ekstern i arritjeve të suksesit të nxënësve kryhet me teste që i harton Qendra Shtetërore e Provimeve, me propozim të Byrosë.

(8) Kontrolli ekstern i arritjeve të suksesit të nxënësve bëhet për dy lëndë mësimore, në pajtim me planin mësimor, e në bazë të orarit të përgjithshëm të përpiluar nga Qendra Shtetërore e Provimeve, me propozim të Byrosë, përveç për lëndët mësimore me të cilat nxënësit fitojnë shkathtësi, përkatësisht për lëndët mësimore për të cilat nuk mund të kryhet kontrolli ekstern i arritjeve të suksesit të nxënësve.

(9) Mënyrën e kontrollit të objektivitetit të arsimtarit gjatë vlerësimit të arritjeve të suksesit të nxënësve për lëndët mësimore me të cilat nxënësit fitojnë shkathtësi, përkatësisht për lëndët mësimore për të cilat nuk mund të kryhet kontrolli ekstern i arritjeve të suksesit të nxënësve, e përcakton ministri me propozim të Byrosë.

(10) Në bazë të orarit të përgjithshëm nga paragrafi (8) i këtij neni, komisioni shkolllor përpilon orar intern për paralele, lëndë mësimore dhe arsimtarë për realizimin e kontrollit ekstern në shkollë. Orarin intern e miraton këshilli i arsimtarëve të shkollës.

(11) Rezultatet nga kontrolli ekstern i arritjes së suksesit të nxënësve nga paragrafi (8) i këtij neni, shkolla i regjistron në dëftesë për klasën e mbaruar dhe të njëjtat ndikojnë në suksesin e përgjithshëm të nxënësit.

(12) Nxënësit i lëshohet dëftesë për klasën e mbaruar pas kontrollit të realizuar ekstern.

(13) Rezultatet e regjistruara në dëftesë nga paragrafi (11) i këtij neni, janë një nga kriteret për regjistrimin e nxënësit në arsim të mesëm.

(14) Komisioni shkolllor dorëzon raport për kontrollin e realizuar ekstern, në Qendrën Shtetërore të Provimeve.

(15) Në bazë të raporteve të marra nga komisionet shkollore, Qendra Shtetërore e Provimeve përpilon raport përmbljedhës me rezultate nga kontrolli i realizuar ekstern i arritjeve të suksesit të nxënësve."

Neni 7

Neni 79-b shlyhet.

Neni 8

Në nenin 82 pas paragrafit (4) shtohen dy paragrafë të rinj (5) dhe (6), si vijojnë:

"(5) Shkolla fillore para se të shpallë konkurs publik për punësim, nevojën për punëtor në kohë të caktuar e siguron me marrjen e punëtorit me arsim përkatës dhe me fond të paplotë të orëve mësimore nga shkolla tjetër publike në komunë, ndërsa për Qytetin e Shkupit nga shkollat tjera në komunat në Qytetin e Shkupit.

(6) Evidencën për kuadrin e punësuar nga paragrafi (5) i këtij neni, e mban Ministria, në bazë të përmbledhjes së të dhënave personale të të punësuarve në shkolla nga neni 15-b pika 3 e këtij ligji."

Neni 9

Në nenini 91 paragrafi (5) ndryshohet si vijon:

"Mënyrën e kryerjes së evalvimit të dosjes profesionale nga paragrafi (3) i këtij neni, e përcakton ministri, me propozim të Byrosë."

Neni 10

Neni 92 ndryshohet si vijon:

(1) Arsimitarët dhe bashkëpunëtorët profesionalë në shkollën fillore përsosen, aftësohen dhe avancohen në tituj.

(2) Arsimtari dhe bashkëpunëtori profesional të cilët për herë të parë punësohen në shkollë janë me titull arsimtar – praktikant dhe bashkëpunëtor profesional – praktikant.

(3) Arsimtari – praktikant mund të avancohet në titujt arsimtar, arsimtar - mentor dhe arsimtar – këshilltar.

(4) Bashkëpunëtori profesional-praktikant mund të avancohet në titujt bashkëpunëtor profesional, bashkëpunëtor profesional – mentor dhe bashkëpunëtor profesional-këshilltar.

(5) Avancimin e arsimtarëve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë në titujt arsimtar, arsimtar – mentor, bashkëpunëtor profesional dhe bashkëpunëtor profesional – mentor e bën komisioni shkollor që e formon drejtori i shkollës.

(6) Komisioni nga paragrafi (5) i këtij neni, përbëhet nga një arsimtar i klasës dhe arsimtar i lëndës mësimore, përkatësisht psikologu i shkollës, një prind, drejtori i shkollës, anëtar i këshillit shkollor, i cili është përfaqësues nga themeluesi dhe këshilltari i Byrosë.

(7) Arsimitarët e klasës dhe të lëndës për anëtarë të komisionit nga paragrafi (6) i këtij neni, i zgjedh këshilli i arsimtarëve në shkollë, prindin e zgjedh këshilli i prindërve të shkollës, ndërsa anëtarin e këshillit shkollor e zgjedh këshilli shkollor.

(8) Gjatë avancimit të arsimtarëve në titull përkatës nga paragrafi (3) i këtij neni, komisioni shkollor detyrimisht i merr parasysh rezultatet nga kontrolli ekstern të përmbajtura në raportin për punën e arsimtarëve, si dhe nga evalvimi i dosjes profesionale të arsimtarit.

(9) Gjatë avancimit të bashkëpunëtorëve profesionalë në titull përkatës nga paragrafi (4) i këtij neni, komisioni shkollor detyrimisht i merr parasysh rezultatet nga evalvimi i dosjes profesionale të bashkëpunëtorit profesional.

(10) Arsimtari dhe bashkëpunëtori profesional i cili është i pakënaqur nga zgjedhja e bërë për avancim në titull në pajtim me paragrafin (5) të këtij neni, ka të drejtë kundërshtimi në këshillin shkollor në afat prej tetë ditësh nga dita e publikimit të listës së arsimtarëve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë të cilët avancohen në titull.

(11) Avancimin e arsimtarëve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë në titujt arsimtar – këshilltar dhe bashkëpunëtor profesional – këshilltar e bën komisioni i formuar nga ministri.

(12) Gjatë avancimit të arsimtarëve në titullin përkatës nga paragrafi (11) i këtij neni, komisioni i formuar nga ministri detyrimisht i merr parasysh rezultatet nga kontrolli ekstern të përmbajtura në raport për punën e arsimtarëve, si dhe nga evalvimi i dosjes profesionale të arsimtarit.

(13) Gjatë avancimit të bashkëpunëtorëve profesionalë në titullin përkatës nga paragrafi (11) i këtij neni, komisioni i formuar nga ministri detyrimisht i merr parasysh rezultatet nga evalvimi i dosjes profesionale të bashkëpunëtorit profesional.

(14) Shkolla fillore pas mbarimit të çdo viti shkollor mund të bëjë avancim të dy të punësuarve nga radhët e arsimtarëve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë në

çdonjërin prej titujve nga paragrafi (5) i këtij neni dhe mund të propozojë dy të punësuar nga radhët e arsimtarëve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë që të avancohen në titujt nga paragrafi (11) i këtij neni me propozim të këshillit të arsimtarëve, nëse ka deri 50 arsimtarë dhe bashkëpunëtorë profesionalë të punësuar.

(15) Shkolla fillore pas mbarimit të çdo viti shkollor mund të bëjë avancim të tre të punësuarve nga radhët e arsimtarëve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë në çdo titull nga paragrafi (5) i këtij neni dhe mund të propozojë tre të punësuar nga radhët e arsimtarëve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë që të avancohen në titujt nga paragrafi (11) i këtij neni me propozim të këshillit të arsimtarëve, nëse ka mbi 51 arsimtarë dhe bashkëpunëtorë profesionalë të punësuar.

(16) Arsimtari dhe bashkëpunëtori profesional mund të avancohet në titullin vijues pas katër vitesh në procedurë të përcaktuar me këtë ligj.

(17) Arsimtari dhe bashkëpunëtori profesional i cili është i pakënaqur nga zgjedhja e bërë për avancim në titull në pajtim me paragrafin (11) të këtij neni, ka të drejtë kundërshtimi në Komisionin Shtetëror për Vendimarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë nga Marrëdhënia e Punës në Shkallë të Dytë, në afat prej tetë ditësh nga dita e publikimit të listës së arsimtarëve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë të cilët avancohen në titull. Komisioni Shtetëror për Vendimarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë vendos për ankesën e parashtruar në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të ankesës.

(18) Rroga e arsimtarit dhe bashkëpunëtorit profesional është sipas titullit të marrë.

(19) Mënyrën e përsosjes profesionale, aftësimit dhe avancimit të arsimtarëve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë në titull e përcakton ministri me propozim të Byrosë, Qendrës Shtetërore të Provimeve dhe Inspektoratit Shtetëror të Arsimit."

Neni 11

Në nenin 96 paragrafi (6) pas fjalës "propozimit" shtohen fjalët: "dhe të miratojë akt për ndërprerje të marrëdhënies së punës të arsimtarit dhe bashkëpunëtorit profesional".

Paragrafi (7) shlyhet.

Në paragrafin (8) i cili bëhet paragraf (7) numri "(7)" bëhet numër "(6)".

Neni 12

Neni 97 ndryshohet si vijon:

"(1) Në bazë të rezultateve nga kontrolli ekstern i arritjeve të suksesit të nxënësve vlerësohet objektiviteti dhe profesionaliteti i arsimtarit në vlerësimin e të arriturave të suksesit të nxënësit.

(2) Vlerësimi nga paragrafi (1) i këtij neni bëhet me krahasimin e rezultateve të kontrollit ekstern të arritjeve të nxënësit me notën përfundimtare të nxënësit për lëndën përkatëse për çfarë Qendra Shtetërore e Provimeve përpilon raport përmbledhës me rezultatet nga kontrolli i zbatuar ekstern i të arriturave të suksesit të nxënësve.

(3) Raporti nga paragrafi (2) i këtij neni përpilohet në bazë të vlerës mesatare të shprehur në përqindje nga rezultatet e kontrollit ekstern të arritjeve të nxënësve me notat vjetore të nxënësit për të cilat nuk ka shmangie dhe për të cilat shmangia është më e madhe se një notë.

(4) Me përjashtim, raporti nga paragrafi (2) i këtij neni, zgjerohet me arsimtarë që kanë shmangie nga treguesit e fituar si arsimtari i fundit i listës.

(5) Përqindja e shmangieve më të mëdha të treguesve të fituar është 100%, kur ka shmangie prej katër notash nga nota e marrë nga kontrolli dhe nota vjetore nga arsimtari.

(6) Përqindja e shmangieve më të vogla të treguesve të fituar është 0%, kur nuk ka shmangie nga nota e marrë nga kontrolli dhe nota vjetore nga arsimtari.

(7) Në bazë të raportit me rezultate nga kontrollet e realizuara eksterne të arritjeve të suksesit të nxënësve, 20% të arsimtarëve të cilët ka shmangie më të vogla në treguesit e fituar, u rritet rroga për vitin e ardhshëm për 15% nga rroga që e kanë marrë.

(8) Në bazë të raportit me rezultate nga kontrollet e realizuara eksterne të arritjeve të suksesit të nxënësve, 20% të arsimtarëve të cilët ka shmangie më të mëdha në treguesit e fituar, u zvogëlohet rroga për vitin e ardhshëm për 15% nga rroga që e kanë marrë.

(9) Raportin me rezultatet nga kontrolli i realizuar ekstern të arritjeve të suksesit të nxënësve, Qendra Shtetërore e Provimeve, e publikon në ueb faqen e Qendrës Shtetërore të Provimeve dhe të Ministrisë më së voni deri më 10 gusht të vitit rrjedhës.

(10) Për arsimtarët nga paragrafi (8) i këtij neni, sigurohet ndihmë këshillëdhënëse profesionale përkatëse nga Byroja.

(11) Arsimtarit të cilit edhe pas dy vitesh nga marrja e ndihmës profesionale, sërish do të jetë në grupin e arsimtarëve të cilët ka shmangie më të mëdha në treguesit e fituar, i ndërpritet marrëdhënia e punës.

(12) Aktendim për ndërprerje të marrëdhënies së punës për arsimtarin, miraton drejtori i shkollës fillore.

(13) Kundër aktvendimit të drejtorit nga paragrafi (12) i këtij neni, arsimtari mund të parashtojë padi në gjykatën kompetente.

(14) Aktvendim për rritjen, përkatësisht zvogëlimin e rrogës së arsimtarit në pajtim me paragrafët (7) dhe (8) të këtij neni, miraton drejtori i shkollës. Pagesa e rrogës me rritje, përkatësisht me zvogëlim fillon nga 1 janari i vitit të ardhshëm pas publikimit të raportit për punën e arsimtarëve.

(15) Aktendimi nga paragrafi (14) i këtij neni dorëzohet në Ministri deri më 31 gusht të vitit rrjedhës, e do të fillojë të zbatohet nga janari i vitit të ardhshëm.

(16) Mënyrën e përpilimit të raportit përmbledhës me rezultate nga kontrollet e kryera eksterne të arritjeve të suksesit të nxënësve, si dhe mënyrën e përcaktimit të përqindjes së shmangie më të mëdha apo më të vogla nga treguesit e fituar, i përcakton ministri me propozim të Qendrës Shtetërore të Provimeve."

Neni 13

Në nenet 132 paragrafi (16) dhe 134 paragrafi (6) fjalët: "Komisionin e Shkallës së Dytë të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë kompetent për zgjidhje të çështjeve nga sfera e marrëdhënies të punës" zëvendësohen me fjalët: "Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë".

Neni 14

Aktet nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 15

Realizimi i kontrollit ekstern të arritjeve të suksesit të nxënësve në arsimin fillor në mënyrë dhe kushte të përcaktuara me këtë ligj, do të fillojë të zbatohet nga 1 maji 2013.

Dispozitat e neni 10 të këtij ligji do të zbatohen nga 1 shtatori 2016.

Neni 16

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë që të përcaktojë tekst të spastruar të Ligjit për arsim fillor.

Neni 17

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

2624.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА КРИВИЧНАТА ПОСТАПКА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за кривичната постапка, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 31 јули 2012 година.

Бр. 07-3531/1
31 јули 2012 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА КРИВИЧНАТА ПОСТАПКА

Член 1

Во Законот за кривичната постапка ("Службен весник на Република Македонија" број 150/10), во членовите 566 и 567 броевите "44/2002, 74/2002, 83/2008 и 67/2009" се заменуваат со броевите "44/2002, 74/2002, 83/2008, 67/2009 и 51/11".

Член 2

Во членот 568 зборовите: "а ќе започне да се применува по истекот на две години од денот на влегувањето во сила на овој закон, освен одредбите кои се однесуваат на вршење на доставата по електронски пат, кои ќе започнат да се применуваат по истекот на една година од денот на влегувањето во сила на овој закон" се заменуваат со зборовите: "а ќе започне да се применува од 1 декември 2013 година".

Член 3

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR PROCEDURË PENALE

Neni 1

Në Ligjin për procedurë penale ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 150/10), në nenet 566 dhe 567 numrat "44/2002, 74/2002, 83/2008 dhe 67/2009" zëvendësohen me numrat "44/2002, 74/2002, 83/2008, 67/2009 dhe 51/11".

Neni 2

Në nenin 568 fjalët: "ndërsa do të fillojë të zbatohet pas kalimit të dy viteve nga dita e hyrjes në fuqi e këtij ligji, përveç dispozitave që kanë të bëjnë me kryerjen e dorëzimit në formë elektronike, që do të fillojnë të zbatohen pas kalimit të një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji" zëvendësohen me fjalët: "ndërsa do të fillojë të zbatohet nga 1 dhjetori 2013".

Neni 3

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

2625.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за средното образование, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 31 јули 2012 година.

Бр. 07- 3533/1
31 јули 2012 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗА К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Член 1

Во Законот за средното образование („Службен весник на Република Македонија” број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11 и 6/12), членот 9-а се менува и гласи:

„(1) Средното училиште собира, обработува, чува, испраќа и користи податоци содржани во збирките на податоци согласно со прописите за заштита на личните податоци, за потребите на интегрираната база на податоци која ја води Министерството.

(2) Збирките на податоци од ставот (1) на овој член се водат за следниве цели:

- унапредување на процесите и процедурите потребни за управувањето со човечките ресурси, финансиите и инфраструктурата во средните училишта,
- обезбедување навремени, конзистентни, целосни и точни податоци што ќе претставуваат поддршка на процесот на донесување одлуки, спроведувањето на образовната политика и планирањето на реформите во средното образование,
- обезбедување на податоци неопходни за функционирање на други потсистеми (електронски дневник, државна матура, училишна матура, завршен испит и екстерно проверување на постигањата на учениците) во средното образование и
- ефикасно управување со распределбата на средствата во децентрализираниот образовен систем, планирањето на изградба и реконструкцијата на училишната инфраструктура и унапредувањето на професионалниот развој на вработените во средните училишта.“

Член 2

По членот 9-а се додаваат седум нови члена 9-б, 9-в, 9-г, 9-д, 9-ѓ, 9-е и 9-ж, кои гласат:

„Член 9-б

Во средното училиште се водат следниве збирки на податоци:

- 1) збирка на податоци за учениците запишани во средното училиште;
- 2) збирка на податоци за родители, односно старатели на ученици запишани во средното училиште и
- 3) збирка на податоци за вработените во средното училиште.

Член 9-в

(1) Збирката на податоци за учениците запишани во средното училиште од членот 9-б точка 1 од овој закон опфаќа ЕМБГ, презиме, татково име и име на ученикот, датум и место на раѓање, пол, припадност на заедница, мајчин јазик на ученик, адреса, место на живеење, контакт телефон, е-меил адреса, посебна образовна потреба, статус на ученикот (редовен/вонреден).

(2) Збирката на податоци за податоци за родители, односно старатели на ученици запишани во средното училиште од членот 9-б точка 2 од овој закон опфаќа сродство со ученикот, име и презиме, датум и место на раѓање, пол, припадност на заедница, адреса и место на живеење, контакт телефон, е-меил адреса, степен на образование.

(3) Збирка на податоци за вработените во училиштето од членот 9-б точка 3 од овој закон опфаќа ЕМБГ, презиме, татково име и име на вработениот, пол, припадност на заедница, датум и место на раѓање, адреса, место на живеење, општина, привремена адреса и место на живеење, државјанство, вид и степен на образование, последно завршено училиште/факултет, претходно работно искуство, категорија на вработен, работно место со фонд на часови, контакт телефон, број на службен телефон, е-меил адреса, вид на транспорт до работното место кој користи вработениот, инвалидитет, ФЗО подрачна единица, ПИОМ број, датум на вработување, датум на престанок на работен однос, основ за престанок на работен однос, статус на вработен (на неопределено/определено време).

(4) Лични податоци од ставовите (1) и (2) на овој член средното училиште ги добива од родителите/старателите на учениците, а личните податоци од ставот (3) на овој член ги добива од вработените во училиштето.

Член 9-г

(1) Родителот или вработен во училиштето во случај на промена на податок е должен да го извести училиштето во рок од седум дена од денот на настанатата промена, а училиштето е должно во рок од три дена да изврши промена во збирката на податоци.

(2) Родителот или вработен во училиштето имаат право на пристап до личните податоци содржани во членот 9-б од овој закон, како и да добијат препис или да ја копираат информацијата за личниот податок.

(3) Родителот или вработен во училиштето имаат право да бараат исправка на личен податок, со поднесување на писмено барање до училиштето.

(4) Училиштето е должно во рок од 30 дена да направи исправка и да го извести родителот, односно вработениот во училиштето за направената исправка.

Член 9-д

(1) Директорот на средното училиште, од редот на вработените во училиштето овластува лице, односно лица за обработка на личните податоци од членот 9-в од овој закон.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член имаат обврска личните податоци да ги чуваат во тајност. До личните податоци пристап можат да имаат и други овластени стручни лица овластени од министерот, на кои овие податоци им се потребни заради реализација на државната матура, училишната матура, завршниот испит и екстерното проверување на постигањата на учениците и електронскиот дневник, согласно со закон.

Член 9-ѓ

За целите на научните истражувања и подготовка на статистички анализи, личните податоци можат да се користат, објават и чуваат, но не во форма која овозможува идентификација на лицето на кое се однесуваат личните податоци.

Член 9-е

(1) Збирката на податоци за учениците и збирката на податоци за родители, односно старатели на ученици кои ги води средното училиште се чуваат една година по завршувањето на средното образование на ученикот, односно една година по негово испитување од средното училиште.

(2) Збирката на податоци за вработените кои ги води средното училиште се чуваат до престанокот на работниот однос на вработениот во средното училиште.

Член 9-ж

Начинот на обработка на личните податоци, лицата кои се овластени да ги користат податоците содржани во поединечните збирки на лични податоци од членот 9-д од овој закон, критериумите според кои се утврдува нивото на пристап на лицата кои се овластени да ги обработуваат личните податоци, техничките и организационските мерки за обезбедување тајност и заштита на обработката на личните податоци, начинот на уништување по истекувањето на рокот на чување на личните податоци и други мерки ги пропишува министерот.

Член 3

Членот 24-а се менува и гласи:

„(1) За развивање на различните интереси на учениците, средното училиште организира училишни екскурзии коишто се определени со годишната програма за работа на училиштето.

(2) Учениците во училишните екскурзии се вклучуваат доброволно.

(3) За учениците што покажуваат особен успех по одделни предмети се организираат натпревари на општинско, регионално и државно ниво.

(4) Натпреварите ги организираат акредитирани здруженија на наставници.

(5) Здруженијата на наставниците треба да бидат акредитирани од комисија за акредитација на здруженија на наставници, формирана од министерот.

(6) Комисијата е составена од седум членови, од кои по двајца се претставници од Министерството, Бирото и Центарот за стручно образование и обука и еден претставник од мнозинскиот синдикат на наставници. Еден член од комисијата е претседател, кој го именува министерот.

(7) Основни критериуми за акредитација на здруженијата на наставници за организирање на натпреварите се: натпреварите на учениците да се организирани од страна на наставници што изведуваат настава по одделен наставен предмет (сроден предмет или научна област на која припаѓа наставниот предмет), здруженијата на наставниците да се регистрирани како здружение најмалку три години до денот кога аплицираат за организирање на натпревари и да обезбеди организирање на натпревари на целата територија на Република Македонија на сите наставни јазици.

(8) За освоено прво место на натпревар на државно ниво на ученикот и неговиот наставник им се доделува парична награда, чија висина ја утврдува министерот, на предлог на комисијата од ставот (6) на овој член.

(9) Висината на паричната награда од ставот (8) на овој член е во износ најмногу до 50% од просечната нето плата исплатена по работник во Републиката во последниот месец пред доделувањето на наградата.

(10) Начинот и поблиските критериуми на организирање и изведување на натпреварите на учениците по одделни предмети на општинско, регионално и државно ниво го утврдува министерот, на предлог на Бирото и Центарот за стручно образование и обука.

(11) Начинот на изведувањето на училишните екскурзии на учениците го утврдува министерот, на предлог на Бирото.

Член 4

Во членот 41 став (4) по алинејата 2 се додава нова алинеја 3, која гласи:

„- да му е изречена педагошка мерка отстранување од училиштето,“.

Член 5

По членот 41 се додава нов член 41-а, кој гласи:

„Член 41-а

(1) За ученикот кој е со статус на редовен ученик во јавно средно училиште се организира бесплатен превоз до училиштето, ако ученикот не се смести во ученички дом.

(2) Ученикот од ставот (1) на овој член има право на бесплатен превоз ако местото на живеење е оддалечено најмалку 2,5 километри од средното училиште во кое ученикот е запишан и ја посетува наставата и ако избраната струка и профил не е застапена во општината во која ученикот живее.

(3) За ученикот кој користи сместување и исхрана во ученички дом не се организира бесплатен превоз до дома за време на викендите, освен за учениците со посебни образовни потреби.

(4) Ученикот со посебни образовни потреби и лицето за негова придружба имаат право на бесплатен превоз без оглед на оддалеченоста на нивното место на живеење до државното средно училиште во кое ученикот е запишан и ја посетува наставата.

(5) Начинот на организирањето на бесплатниот превоз на учениците, учениците со посебни образовни потреби и лицата за нивна придружба, од местото на живеење до јавното средно училиште, го утврдува министерот.

Член 6

Членот 45-а се менува и гласи:

„(1) Следењето и проверувањето на напредокот и постигањето на успехот на учениците се врши со интерно и екстерно проверување.

(2) Интерното проверување на постигањето на успехот на учениците го вршат наставниците во училиштето.

(3) Екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците се врши на крајот на секоја учебна година, освен за учениците во завршната година на средното образование, за кои екстерното проверување се врши по завршувањето на првото полугодие најдоцна до крајот на февруари во тековната учебна година.

(4) Екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците го организира и спроведува училиштето преку училишна комисија.

(5) Училишната комисија за екстерно проверување на постигањата на учениците ја формира директорот на училиштето и истата е составена од пет члена: директор, стручен соработник и тројца наставници од училиштето.

(6) Начинот на формирање и работење на училишната комисија, тајноста на материјалот за екстерно проверување, начинот на проверување на тестовите од училишната комисија, како и формата и содржината на извештајот ги пропишува министерот по предлог на Државниот испитен центар.

(7) Екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците се врши со тестови кои ги изготвува Државниот испитен центар, на предлог на Бирото и Центарот за стручно образование и обука.

(8) Екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците се врши по два наставни предмети, согласно со наставниот план, а врз основа на генерален распоред изготвен од страна на Државниот испитен центар, на предлог на Бирото и Центарот за стручно образование и обука, освен по наставните предмети со

кои учениците се стекнуваат со вештини, односно за наставните предмети за кои не може да се врши екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците.

(9) Начинот и постапката за проверување на објективноста на наставникот при оценувањето на постигањата на успехот на учениците по наставните предмети со кои учениците се стекнуваат со вештини, односно по наставните предмети за кои не може да се врши екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците го пропишува министерот, на предлог на Бирото и Центарот за стручно образование и обука.

(10) Врз основа на генералниот распоред од ставот (8) на овој член, училишната комисија подготвува интерен распоред по паралелки, наставни предмети и наставници за спроведување на екстерното проверување во училиштето. Интерниот распоред го усвојува наставничкиот совет на училиштето.

(11) Резултатите од екстерното проверување на постигањето на успехот на учениците од ставот (8) на овој член училиштето ги запишува во свидетелството за завршена година на образование и истите влијаат врз општиот успех на ученикот.

(12) На ученикот му се издава свидетелство за завршена година на образование по спроведеното екстерно проверување.

(13) Резултатите запишани во свидетелството од ставот (11) на овој член се еден од критериумите за запишување на ученикот на високообразовна установа.

(14) Училишната комисија доставува извештај за спроведеното екстерно проверување до Државниот испитен центар.

(15) Врз основа на добиените извештаи од училишните комисији, Државниот испитен центар изготвува збиен извештај со резултати од спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците.“

Член 7

Во членот 46 став (1) по зборот „годината“ се додаваат зборовите: „и оценките од екстерното проверување на постигањата на успехот на ученикот“.

Член 8

Членот 59-а се брише.

Член 9

Во членот 60 по ставот (5) се додаваат два нови става (6) и (7), кои гласат:

„(6) Средното училиште, пред да распише јавен оглас за вработување, потребата од работник на определено време ја обезбедува со преземање на работник со соодветно образование и со неполн фонд на наставни часови од друго јавно училиште во општината, а за градот Скопје од другите училишта во градот Скопје.

(7) Евиденцијата за вработениот кадар од ставот (6) на овој член ја води Министерството, врз основа на збирката на лични податоци на вработените во училиштата од членот 9-б точка 3 од овој закон.“

Член 10

Во членот 68 ставот (6) се менува и гласи:

„Начинот на вршење на евалуацијата на професионалното досие од ставот (4) на овој член ги пропишува министерот, на предлог на Бирото и Центарот за стручно образование и обука.“

Член 11

Членот 69 се менува и гласи:

„(1) Наставниците и стручните соработници во средното училиште се усовршуваат, оспособуваат и напредуваат во звања.

(2) Наставникот и стручниот соработник кои за прв пат се вработуваат во училиште се со звање наставник - приправник и стручен соработник - приправник.

(3) Наставник - приправник може да напредува во звањата наставник, наставник - ментор и наставник - советник.

(4) Стручниот соработник - приправник може да напредува во звањата стручен соработник, стручен соработник - ментор и стручен соработник - советник.

(5) Напредување на наставниците и стручните соработници во звањата наставник, наставник - ментор, стручен соработник и стручен соработник - ментор го врши училишна комисија која ја формира директорот на училиштето.

(6) Комисијата од ставот (5) на овој член е составена од двајца наставници, педагог, односно психолог во училиштето, еден родител, директорот на училиштето, член на училишниот одбор кој е претставник од основачот, советник од Бирото и советник од Центарот за стручно образование и обука.

(7) Наставниците за членови во комисијата од ставот (6) на овој член ги избира наставничкиот совет во училиштето, родителот го избира советот на родители на училиштето, а членот од училишниот одбор го избира училишниот одбор.

(8) При напредувањето на наставниците во соодветното звање од ставот (3) на овој член, училишната комисија задолжително ги зема предвид резултатите од екстерното проверување содржани во извештајот за работата на наставниците, како и од евалуацијата на професионалното досие на наставникот.

(9) При напредувањето на стручните соработници во соодветното звање од ставот (4) на овој член, училишната комисија задолжително ги зема предвид резултатите од евалуацијата на професионалното досие на стручниот соработник.

(10) Наставникот и стручниот соработник кој е незадоволен од извршениот избор за напредување во звање согласно со ставот (5) на овој член има право на приговор до училишниот одбор во рок од осум дена од денот на објавувањето на списокот на наставници и стручни соработници кои напредуваат во звање.

(11) Напредувањето на наставниците и стручните соработници во звањата наставник - советник и стручен соработник - советник го врши комисија формирана од министерот.

(12) При напредувањето на наставниците во соодветното звање од ставот (11) на овој член, комисијата формирана од министерот задолжително ги зема предвид резултатите од екстерното проверување содржани во извештајот за работата на наставниците, како и од евалуацијата на професионалното досие на наставникот.

(13) При напредувањето на стручните соработници во соодветното звање од ставот (11) на овој член, комисијата формирана од министерот задолжително ги зема предвид резултатите од евалуацијата на професионалното досие на стручниот соработник.

(14) Средното училиште по завршувањето на секоја учебна година може да врши напредување на двајца вработени од редот на наставниците и стручните соработници во секое од звањата од ставот (5) на овој член и може да предложи двајца од вработените од редот на наставниците и стручните соработници да напредуваат во звањата од ставот (11) на овој член на предлог на наставничкиот совет, ако има до 50 вработени наставници и стручни соработници.

(15) Средното училиште по завршувањето на секоја учебна година може да врши напредување на тројца од вработените од редот на наставниците и стручните соработници во секое од звањата од ставот (5) на овој член и може да предложи тројца од вработените од ре-

дот на наставниците и стручните соработници да напредуваат во звањата од ставот (11) на овој член на предлог на наставничкиот совет, ако има над 51 вработен наставник и стручен соработник.

(16) Наставник и стручен соработник може да напредува во следното звање по четири години во постапка утврдена со овој закон.

(17) Наставникот и стручниот соработник кој е незадоволен од извршениот избор за напредување во звање согласно со ставот (11) на овој член има право на приговор до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, во рок од осум дена од денот на објавувањето на списокот на наставници и стручни соработници кои напредуваат во звање. Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен одлучува по поднесената жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на жалбата.

(18) Платата на наставникот и на стручниот соработник е според стекнатото звање.

(19) Начинот на стручното усовршување, оспособување и напредување на наставниците и стручните соработници во звања го пропишува министерот по предлог на Бирото, Центарот за стручно образование и обука, Државниот испитен центар и Државниот просветен инспекторат.“

Член 12

Во членот 70 ставот (5) се менува и гласи:

„Директорот е должен да постапи по предлогот од ставот (4) на овој член во рок од седум дена од денот на добивањето на предлогот.“

Член 13

Членот 70-а се менува и гласи:

„(1) Врз основа на резултатите од екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците се оценува објективноста и професионалноста на наставникот во вреднувањето на постигнувањата на успехот на ученикот.

(2) Оценувањето од ставот (1) на овој член се врши со споредување на резултатите на екстерното проверување на постигањата на ученикот со годишната оценка на ученикот по соодветниот предмет за што Државниот испитен центар изготвува збиен извештај со резултати од спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците.

(3) Извештајот од ставот (2) на овој член се изготвува врз основа на средната вредност изразена во проценти од резултатите на екстерното проверување на постигањата на учениците со годишните оценки на ученикот за кои нема отстапување и за кои отстапувањето е поголемо од една оценка.

(4) По исклучок, извештајот од ставот (2) на овој член се проширува со наставниците кои имаат отстапување од добиените показатели како последниот наставник од листата.

(5) Процентот на најголеми отстапувања од добиените показатели е 100%, кога има отстапување од четири оценки од оценката добиена од проверувањето и годишната оценка од наставникот.

(6) Процентот на најмали отстапувања од добиените показатели е 0%, кога нема отстапување од оценката добиена од проверувањето и годишната оценка од наставникот.

(7) Врз основа на извештајот со резултати од спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците, 20% од наставниците кај кои има најмали отстапувања во добиените показатели им се зголемува платата за наредната година за 15% од платата што ја примале.

(8) Врз основа на извештајот со резултати од спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците, 20% од наставниците кај кои има најголеми отстапувања во добиените показатели им се намалува платата за наредната година 15% од платата што ја примале.

(9) Извештајот со резултати од спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците, Државниот испитен центар го објавува на веб-страницата на Државниот испитен центар и на Министерството најдоцна до 10 август во тековната година.

(10) За наставниците од ставот (8) на овој член се обезбедува соодветна стручна советодавна помош од Бирото и Центарот за стручно образование и обука.

(11) На наставник кој и по две години од добивањето на стручната помош, повторно ќе биде во групата на наставници кај кои има најголеми отстапувања во добиените показатели, му престанува работниот однос.

(12) Решение за престанок на работниот однос на наставникот донесува директорот на основното училиште.

(13) Против решението на директорот од ставот (12) на овој член наставникот може да поднесе тужба до надлежен суд.

(14) Решение за зголемување, односно намалување на платата на наставникот согласно со ставовите (7) и (8) на овој член, донесува директорот на училиштето. Исплатата на платата со зголемување, односно намалување започнува од 1 јануари наредната година по објавувањето на извештајот за работата на наставниците.

(15) Решението од ставот (14) на овој член се доставува до Министерството до 31 август од тековната година, а ќе започне да се применува од јануари наредната година.

(16) Начинот на изготвување на збиениот извештај со резултати од спроведеното екстерно проверување на постигањата на успехот на учениците, како и начинот на утврдувањето на процентот на најголеми, односно најмали отстапувања од добиените показатели го пропишува министерот, на предлог на Државниот испитен центар.“

Член 14

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 15

Спроведувањето на екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците во средното образование, на начин и под услови утврдени со овој закон ќе започне да се применува од 1 мај 2013 година.

Одредбите од членот 11 од овој закон ќе се применуваат од 1 септември 2016 година.

Член 16

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за средното образование.

Член 17

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR ARSIM TË MESËM

Neni 1

Në Ligjin për arsim të mesëm ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11 dhe 6/12) neni 9-a ndryshohet si vijon:

"(1) Shkolla e mesme grumbullon, përpunon, ruan, dërgon dhe shfrytëzon të dhëna të përmblajtura në përmbljedhjet e të dhënave në pajtim me rregullat për mbrojtjen e të dhënave personale, për nevojat e bazës së integruar të të dhënave që e mban Ministria.

(2) Përmbljedhjet e të dhënave nga paragrafi (1) i këtij neni mbahen për qëllimet si vijojnë:

- përparimin e proceseve dhe procedurave të nevojshme për menaxhim me resurse njerëzore, financa dhe infrastrukturën në shkollat e mesme,

- sigurimin e të dhënave me kohë, konistente, të plota dhe të sakta që do të paraqesin mbështetje të procesit të miratimit të vendimeve, zbatimit të politikës arsimore dhe planifikimit të reformave në arsimin e mesëm,

- sigurimin e të dhënave të domosdoshme për funksionim të nënsistemeve tjera (ditari elektronik, matura shtetërore, matura shkollore, provimi përfundimtar dhe kontrolli ekstern i arritjeve të nxënësve) në arsimin e mesëm dhe

- menaxhimin efikas me ndarjen e mjeteve në sistemin arsimor të decentralizuar, planifikimin e ndërtimit dhe rekonstrukcionin e infrastrukturës shkollore dhe avancimin profesional të të punësuarve në shkollat e mesme."

Neni 2

Pas nenit 9 – a shtohen shtatë nene të reja 9-b, 9 - v, 9 - g, 9-d, 9 - gj, 9 - e dhe 9 – zh, si vijojnë:

"Neni 9-b

Në shkollat e mesme mbahen përmbljedhjet e të dhënave si vijojnë:

1) përmbljedhja e të dhënave për nxënësit e regjistruar në shkollë të mesme,

2) përmbljedhja e të dhënave për prindërit, përkatësisht tutorët e nxënësve të regjistruar në shkollë të mesme dhe

3) përmbljedhja e të dhënave për të punësuarit në shkollë të mesme.

Neni 9-v

(1) Përmbljedhja e të dhënave për nxënësit e regjistruar në shkollë të mesme nga neni 9-b pika 1 e këtij ligji i përfshin: NUAQ, mbiemrin, emrin e babait dhe emrin e nxënësit, datëlindjen dhe vendlindjen, gjininë, përkatësinë e bashkësisë, gjuhën amtare të nxënësit, adresën, vendbanimin, telefonin për kontakt, e-mail adresën, nevojën e posaçme arsimore, statusin e nxënësit (i rregullt/me korrespondencë).

(2) Përmbljedhja e të dhënave për të dhënat e prindërve, përkatësisht tutorëve të nxënësve të regjistruar në shkollë të mesme nga neni 9-b pika 2 e këtij ligji, i përfshin: farenisninë me nxënësin, emrin dhe mbiemrin, datëlindjen dhe vendlindjen, gjininë, përkatësinë e bashkësisë, adresën dhe vendbanimin, telefonin për kontakt, e-mail adresën, shkallën e arsimit.

(3) Përmbljedhja e të dhënave për të punësuarit në shkollë nga neni 9-b pika 3 e këtij ligji përfshinë: NUAQ, mbiemrin, emrin e babait dhe emrin e të punësuarit, gjininë, përkatësinë e bashkësisë, datëlindjen dhe vendlindjen, adresën, vendbanimin, komunën, adresën dhe vendbanimin e përkohshëm, shtetësinë, llojin dhe shkallën e arsimit, fakultetin/shkollën e fundit të mbaruar, përvojën paraprake të punës, kategorinë e të punësuarit, vendin e

punës me fondin e orëve, telefonin për kontakt, numrin e telefonit zyrtar, e-mail adresën, llojin e transportit deri të vendi i punës, të cilin e shfrytëzon i punësuar, invaliditetin, njësinë rajonale të FSSH-së, numrin e SPIM, datën e punësimit, datën e ndërprerjes së marrëdhënies së punës, bazën për ndërprerje të marrëdhënies së punës, statusin e të punësuarit (në kohë të pacaktuar/kohë të caktuar).

(4) Të dhënat personale nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni, shkolla e mesme i merr nga prindërit/tutorët e nxënësve, kurse të dhënat personale nga paragrafi (3) i këtij neni i merr nga të punësuarit në shkollë.

Neni 9-g

(1) Prindi apo i punësuar në shkollë në rast të ndryshimit të të dhënave detyrohet ta njoftojë shkollën në afat prej shtatë ditësh nga dita e ndryshimit të shkaktuar, kurse shkolla detyrohet që në afat prej tri ditësh ta kryejë ndryshimin në përmbljedhjen e të dhënave.

(2) Prindi apo i punësuar në shkollë kanë të drejtë qasjeje në të dhënat personale të përmblajtura në nenin 9-b të këtij ligji, si dhe të marrin kopje apo ta kopjojnë informata të dhënave personale.

(3) Prindi apo i punësuar në shkollë kanë të drejtë të kërkojnë korrigjim të të dhënës personale, me parashtrim të kërkesës me shkrim në shkollë.

(4) Shkolla detyrohet që në afat prej 30 ditësh të bëjë korrigjim dhe ta njoftojë prindin, përkatësisht të punësuarin në shkollë për korrigjimin e bërë.

Neni 9-d

(1) Drejtori i shkollës së mesme nga radhët e të punësuarve në shkollë autorizon person, përkatësisht persona për përpunimin e të dhënave personale nga neni 9 - v i këtij ligji.

(2) Personat nga paragrafi (1) i këtij neni e kanë për detyrim që të dhënat personale t'i mbajnë të fshehta. Në të dhënat personale qasje mund të kenë edhe persona tjerë profesionalë të autorizuar nga ministri, të cilëve u nevojiten këto të dhëna për realizim të maturës shtetërore, maturës shkollore, provimit përfundimtar dhe kontrollit ekstern të arritjeve të nxënësve dhe ditarin elektronik, në pajtim me ligjin.

Neni 9-gj

Për qëllimet e hulumtimeve shkencore dhe përgatitjes së analizave statistikore, të dhënat personale mund të shfrytëzohen, publikohen dhe ruhen, por jo në formë e cila mundëson identifikimin e personit me të cilin kanë të bëjnë të dhënat.

Neni 9-e

(1) Përmbljedhja e të dhënave për nxënësit dhe përmbljedhja e të dhënave për prindërit, përkatësisht tutorët e nxënësve, që i mban shkolla e mesme ruhen një vit pas përfundimit të shkollës së mesme të nxënësit, përkatësisht një vit pas çregjistrimit të tyre nga shkolla e mesme.

(2) Përmbljedhja e të dhënave për të punësuarit që e mban shkolla e mesme ruhet deri në ndërprerjen e marrëdhënies së punës së të punësuarit në shkollën e mesme.

Neni 9-zh

Mënyrën e përpunimit të të dhënave personale, personat që janë të autorizuar t'i shfrytëzojnë të dhënat e përmblajtura në përmbljedhjet individuale të të dhënave personale nga neni 9-d i këtij ligji, kriteret sipas të cilave përcaktohet niveli i qasjes së personave që janë të autorizuar t'i përpunojnë të dhënat personale, masat teknike dhe organizative për sigurim të fshtësisë dhe mbrojtjen e përpunimit të të dhënave personale, mënyrën e asgjësimit pas kalimit të afatit të ruajtjes së të dhënave personale dhe masat tjera, i përcakton ministri."

Neni 3

Neni 24-a ndryshohet si vijon:

"(1) Për zhvillimin e interesave të ndryshme të nxënësve shkolla e mesme organizon ekskursione që janë përcaktuar me programin vjetor për punën e shkollës.

(2) Nxënësit në ekskursionet e shkollës përfshihen vullnetarisht.

(3) Për nxënësit që tregojnë sukses të veçantë për lëndë të caktuara organizohen gara në nivel komunal, rajonal dhe shtetëror.

(4) Garat i organizojnë shoqatat e akredituara të arsimtarëve.

(5) Shoqatat e arsimtarëve duhet të akreditohen nga komisioni për akreditim të shoqatës së arsimtarëve, i formuar nga ministri.

(6) Komisioni përbëhet nga shtatë anëtarë, nga të cilët nga dy janë përfaqësues të Ministrisë, Byrosë dhe Qendrës për Arsime Profesionale dhe Trajnime dhe një përfaqësues nga sindikata shumicë e arsimtarëve. Një anëtar i komisionit është kryetar, të cilin e emëron ministri.

(7) Kriteret themelore për akreditim të shoqatave të arsimtarëve për organizim të garave janë: garat e nxënësve të organizohen nga arsimtarët të cilët realizojnë mësim për lëndë të caktuar mësimore (lëndë të ngjashme ose sferë shkencore të cilës i takon lënda mësimore), shoqatat e arsimtarëve të jenë të regjistruara si shoqatë së paku tre vjet deri në ditën kur aplikojnë për organizim të garave dhe të sigurojë organizim të garave në gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë në të gjitha gjuhët mësimore.

(8) Për vendin e parë të fituar në gara në nivel shtetëror nxënësit dhe arsimtarit të tij u ndahet shpërblim me para, lartësinë e të cilit e përcakton ministri, me propozim të komisionit nga paragrafi (6) i këtij neni.

(9) Lartësia e shpërblimit me para nga paragrafi (8) i këtij neni është në shumë deri në më së shumti 50% nga neto rroga mesatare e paguar për të punësuar në Republikë në muajin e fundit para ndarjes së shpërblimit.

(10) Mënyrën dhe kriteret më të përafërta të organizimit dhe realizimit të garave të nxënësve për lëndë të caktuara në nivel komunal, rajonal dhe shtetëror i përcakton ministri, me propozim të Byrosë dhe Qendrës për Arsime Profesionale dhe Trajnime.

(11) Mënyrën e realizimit të ekskursioneve shkollore të nxënësve i përcakton ministri, me propozim të Byrosë."

Neni 4

Në nenin 41 paragrafi (4) pas alineës 2 shtohet alineja e re 3, si vijon:

"- t'i jetë kumtuar masë pedagogjike përjashtim nga shkolla,".

Neni 5

Pas nenit 41 shtohet nen i ri 41-a, si vijon:

"Neni 41-a

(1) Për nxënësin që është me status të nxënësit të rregullt në shkollën e mesme organizohet transport falas deri në shkollë, nëse nxënësi nuk vendoset në konvikt të nxënësve.

(2) Nxënësi nga paragrafi (1) i këtij neni ka të drejtë transporti falas nëse vendbanimi është në largësi së paku 2,5 kilometra nga shkolla e mesme në të cilën nxënësi është i regjistruar dhe e ndjek mësimin dhe nëse dega dhe profesioni i zgjedhur nuk janë të përfaqësuara në komunën në të cilën nxënësi jeton.

(3) Për nxënësin që shfrytëzon vendosje dhe ushqim në konviktin e nxënësve nuk organizohet transport falas deri në shtëpi gjatë vikendeve, përveç për nxënësit me nevojë të posaçme arsimore.

(4) Nxënësi me nevojë të posaçme arsimore dhe personi për shoqërim të tij kanë të drejtë transporti falas pa marrë parasysh largësinë e vendbanimit të tyre deri në shkollën e mesme shtetërore në të cilën nxënësi është i regjistruar dhe e ndjek mësimin.

(5) Mënyrën e organizimit të transportit falas të nxënësve, nxënësve me nevojë të posaçme arsimore dhe personave për shoqërimin e tyre, nga vendbanimi deri në shkollën e mesme publike, i përcakton ministri."

Neni 6

Neni 45-a ndryshohet si vijon:

"(1) Ndjekja dhe kontrolli i përparimit dhe arritjes së suksesit të nxënësve bëhet me kontroll intern dhe ekstern.

(2) Kontrollin intern të arritjes së suksesit të nxënësve e kryejnë arsimtarët në shkollë.

(3) Kontrolli ekstern i arritjes së suksesit të nxënësve kryhet në fund të çdo viti mësimor, përveç për nxënësit në vitin e fundit të arsimit të mesëm, për të cilët kontrolli ekstern kryhet pas përfundimit të gjysëmvetorit të parë më së voni deri në fund shkurtit në vitin rrjedhës shkollore.

(4) Kontrollin ekstern të arritjeve të suksesit të nxënësve e organizon dhe realizon shkolla përmes komisionit shkollore.

(5) Komisionin shkollore për kontroll ekstern të arritjeve të nxënësve e formon drejtori i shkollës dhe i njëjti përbëhet nga pesë anëtarë: drejtori, bashkëpunëtori profesional dhe tre anëtarë nga shkolla.

(6) Mënyrën e formimit dhe punës së komisionit shkollore, fshehtësinë e materialit për kontroll ekstern, mënyrën e kontrollit të testeve nga komisioni shkollore, si dhe formën dhe përmbajtjen e raportit, i përcakton ministri me propozim të Qendrës Shtetërore të Provimeve.

(7) Kontrolli ekstern i arritjeve të suksesit të nxënësve kryhet me teste që i përpilon Qendra Shtetërore e Provimeve, me propozim të Byrosë dhe Qendrës për Arsime dhe Trajnime Profesionale.

(8) Kontrolli ekstern i arritjeve të suksesit të nxënësve kryhet për dy lëndë mësimore, në pajtim me planin mësimor, e në bazë të orarit të përgjithshëm të përpiluar nga Qendra Shtetërore e Provimeve me propozim të Byrosë dhe Qendrës për Arsime dhe Trajnime Profesionale, përveç për lëndë mësimore me të cilat nxënësit fitojnë shkathtësi, përkatësisht për lëndë mësimore për të cilat nuk mund të kryhet kontrolli ekstern i arritjeve të suksesit të nxënësve.

(9) Mënyrën dhe procedurën për kontrollin e objektivitetit të arsimtarit gjatë vlerësimit të arritjeve të suksesit të nxënësve për lëndë mësimore me të cilat nxënësit fitojnë shkathtësi, përkatësisht për lëndë mësimore për të cilat nuk mund të kryhet kontrolli ekstern i arritjeve të suksesit të nxënësve, i përcakton ministri me propozim të Byrosë dhe Qendrës për Arsime dhe Trajnime Profesionale.

(10) Në bazë të orarit të përgjithshëm nga paragrafi (8) i këtij neni, komisioni shkollore përpilon orar intern për paralele, lëndë mësimore dhe arsimtarët për realizimin e kontrollit ekstern në shkollë. Orarin intern e miraton këshilli i arsimtarëve të shkollës.

(11) Rezultatet nga kontrolli ekstern i arritjes së suksesit të nxënësve nga paragrafi (8) i këtij neni, shkolla i regjistron në dëftesën për vitin e mbaruar shkollore dhe të njëjtat ndikojnë mbi suksesin e përgjithshëm të nxënësit.

(12) Nxënësit i lëshohet dëftesë për vitin e mbaruar shkollore pas kontrollit të realizuar ekstern.

(13) Rezultatet e regjistruara në dëftesë nga paragrafi (11) i këtij neni, janë një nga kriteret për regjistrimin e nxënësit në institucionin e arsimit të lartë.

(14) Komisioni shkollore dorëzon raport për kontrollin e realizuar ekstern, në Qendrën Shtetërore të Provimeve.

(15) Në bazë të raporteve të marra nga komisionet shkollore, Qendra Shtetërore e Provimeve përpilon raport përmbljedhës me rezultate nga kontrolli i realizuar ekstern i arritjeve të suksesit të nxënësve."

Neni 7

Në nenin 46 paragrafi (1) pas fjalës “vitit” shtohen fjalët: “dhe notat nga kontrolli ekstern i arritjeve të suksesit të nxënësit”.

Neni 8

Neni 59-a shlyhet.

Neni 9

Në nenin 60 pas paragrafit (5) shtohen dy paragrafë të rinj (6) dhe (7), si vijojne:

“(6) Shkolla e mesme para se të shpallë konkurs publik për punësim, nevojën për punëtor në kohë të caktuar e siguron me marrjen e punëtorit me arsim përkatës dhe me fond të paplotë të orëve mësimore nga shkolla tjetër publike në komunë, ndërsa për Qytetin e Shkupit nga shkollat tjera në Qytetin e Shkupit.

(7) Evidencën për kuadrin e punësuar nga paragrafi (6) i këtij neni, e mban Ministria, në bazë të përmbledhjes së të dhënave personale të të punësuarve në shkolla nga neni 9-b pika 3 të këtij ligji.”

Neni 10

Në nenin 68 paragrafi (6) ndryshohet si vijon:

“Mënyrën e kryerjes së evalvimit të dosjes profesionale nga paragrafi (4) i këtij neni, e përcakton ministri me propozim të Byrosë dhe Qendrës për Arsim dhe Trajnim Profesional.”

Neni 11

Neni 69 ndryshohet si vijon:

“(1) Arsimtarët dhe bashkëpunëtorët profesionalë në shkollë të mesme përsosen, aftësohen dhe avancohen në tituj.

(2) Arsimtari dhe bashkëpunëtori profesional të cilët për herë të parë punësohen në shkollë janë me titull arsimtar – praktikant dhe bashkëpunëtor profesional – praktikant.

(3) Arsimtari – praktikant mund të avancohet në titujt arsimtar, arsimtar - mentor dhe arsimtar – këshilltar.

(4) Bashkëpunëtori profesional–praktikant mund të avancohet në titujt bashkëpunëtor profesional, bashkëpunëtor profesional – mentor dhe bashkëpunëtor profesional–këshilltar.

(5) Avancimin e arsimtarëve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë në titujt arsimtar, arsimtar – mentor, bashkëpunëtor profesional dhe bashkëpunëtor profesional – mentor e kryen komisioni shkollor që e formon drejtori i shkollës.

(6) Komisioni nga paragrafi (5) i këtij neni, përbëhet nga dy arsimtarë, pedagogu, përkatësisht psikologu i shkollës, një prind, drejtori i shkollës, anëtar i këshillit shkollor, i cili është përfaqësues nga themeluesi dhe këshilltari i Qendrës për Arsim Profesional dhe Trajnim.

(7) Arsimtarët për anëtarë të komisionit nga paragrafi (6) i këtij neni, i zgjedh këshilli i arsimtarëve në shkollë, prindin e zgjedh këshilli i prindërve të shkollës, ndërsa anëtarin e këshillit shkollor e zgjedh këshilli shkollor.

(8) Gjatë avancimit të arsimtarëve në titull përkatës nga paragrafi (3) i këtij neni, komisioni shkollor detyrimisht i merr parasysh rezultatet nga kontrolli ekstern, të përmbajtura në raportin për punën e arsimtarëve, si dhe nga evalvimi i dosjes profesionale të arsimtarit.

(9) Gjatë avancimit të bashkëpunëtorëve profesionalë në titull përkatës nga paragrafi (4) i këtij neni, komisioni shkollor detyrimisht i merr parasysh rezultatet nga evalvimi i dosjes profesionale të bashkëpunëtorit profesional.

(10) Arsimtari dhe bashkëpunëtori profesional i cili është i pakënaqur nga zgjedhja e bërë për avancim në titull në pajtim me paragrafin (5) të këtij neni, ka të drejtë kundërshtimi në këshillin shkollor në afat prej tetë ditësh nga dita e publikimit të listës së arsimtarëve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë të cilët avancohen në titull.

(11) Avancimin e arsimtarëve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë në tituj arsimtar – këshilltar dhe bashkëpunëtor profesional – këshilltar e bën komisioni i formuar nga ministri.

(12) Gjatë avancimit të arsimtarëve në titullin përkatës nga paragrafi (11) i këtij neni, komisioni i formuar nga ministri detyrimisht i merr parasysh rezultatet nga kontrolli ekstern, të përmbajtura në raportin për punën e arsimtarëve, si dhe nga evalvimi i dosjes profesionale të arsimtarit.

(13) Gjatë avancimit të bashkëpunëtorëve profesionalë në titullin përkatës nga paragrafi (11) i këtij neni, komisioni i formuar nga ministri detyrimisht i merr parasysh rezultatet nga evalvimi i dosjes profesionale të bashkëpunëtorit profesional.

(14) Shkolla e mesme pas mbarimit të çdo viti shkollor mund të bëjë avancim të dy të punësuarve nga radhët e arsimtarëve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë në çdonjërin prej titujve nga paragrafi (5) i këtij neni dhe mund të propozojë dy të punësuar nga radhët e arsimtarëve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë që të avancohen në titujt nga paragrafi (11) i këtij neni me propozim të këshillit të arsimtarëve, nëse ka deri 50 arsimtarë dhe bashkëpunëtorë profesionalë të punësuar.

(15) Shkolla e mesme pas mbarimit të çdo viti shkollor mund të bëjë avancim të tre të punësuarve nga radhët e arsimtarëve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë në çdo titull nga paragrafi (5) i këtij neni dhe mund të propozojë tre të punësuar nga radhët e arsimtarëve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë që të avancohen në titujt nga paragrafi (11) i këtij neni me propozim të këshillit të arsimtarëve, nëse ka mbi 51 arsimtarë dhe bashkëpunëtorë profesionalë të punësuar.

(16) Arsimtari dhe bashkëpunëtori profesional mund të avancohet në titullin vijues pas katër vitesh në procedurë të përcaktuar me këtë ligj.

(17) Arsimtari dhe bashkëpunëtori profesional i cili është i pakënaqur nga zgjedhja e bërë për avancim në titull në pajtim me paragrafin (11) të këtij neni ka të drejtë kundërshtimi në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë nga Marrëdhënia e Punës në Shkallë të Dytë, në afat prej tetë ditësh nga dita e publikimit të listës së arsimtarëve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë të cilët avancohen në titull. Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë vendos për ankesën e parashtruar në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të ankesës.

(18) Rroga e arsimtarit dhe bashkëpunëtorit profesional është sipas titullit të marrë.

(19) Мëнырëн е пëрсосjes професионале, афтëсити и авансими тë асимтарëве и башкëпунëторëве професионалë нë титул е пëрцактон министри ме пропозим тë Byросë, Qendrës пëр Арсим Професионал и Трајним, Qendrës Shtetërore тë Provimeve и Инспекторати Shtetëror тë Arsimit."

Neni 12

Në nenin 70 paragrafi (5) ndryshohet si vijon:

"Drejtori detyrohet тë veprëjë sipas пропозимити на парграфити (4) и кëtij нени нë афат прëй сhtatë ditësh на дита е marrjes сë пропозимити."

Neni 13

Neni 70-a ndryshohet si vijon:

"(1) Në bazë тë rezultateve на контроллит екстери и arritjeve тë suksesit тë nxënësve vlerësohet objektiviteti и професионалитети и асимтарити нë vlerësimin е тë arriturave тë suksesit тë nxënësit.

(2) Vlerësimi на парграфити (1) и кëtij нени бëhet ме крахасимин е rezultateve тë контроллит екстери тë arritjeve тë nxënësit ме нотën пërfundимtare тë nxënësit пëр лëндën пëркатëсе пëр çfarë Qendra Shtetërore е Provimeve пëрпilon рапорт пëрмблëдhës ме резултатет на контроллит и зbatuar екстери и тë arriturave тë suksesit тë nxënësve.

(3) Рапортити на парграфити (2) и кëtij нени пëрпiloхет нë базë тë vlerës месатаре тë shprehur нë пëрқинди на резултатет е контроллит екстери тë arritjeve тë nxënësve ме нотат вјеторе тë nxënësit пëр тë cilat нук ка shmangie и пëр тë cilat shmangia ëштë мë е madhe се нjë нотë.

(4) Ме пëрјасhtим, рапортити на парграфити (2) и кëtij нени, згјерохет ме асимтарë қë канë shmangie на тreguesit е fituar си асимтарити и фундити и listës.

(5) Пëрқинди е shmangieve мë тë мëдha тë тreguesve тë fituar ëштë 100%, кур ка shmangie прëй katër ноташ на нота е marrë на контроллит и нота пërfundимtare на асимтарити.

(6) Пëрқинди е shmangieve мë тë vogla на тreguesit е fituar ëштë 0%, кур нук ка lëshime на нота е marrë на контроллит и нота вјеторе на асимтарити.

(7) Në базë тë рапортити ме резултатет на контроллит е реализуара екстери тë arritjeve тë suksesit тë nxënësve, 20% тë асимтарëве те тë cilët ка shmangie мë тë vogla нë тreguesit е fituar, у rritet рroга пëр vitin е ардhshëm пëр 15% на рroга қë е канë pranuar.

(8) Në базë тë рапортити ме резултатет на контроллит е реализуара екстери тë arritjeve тë suksesit тë nxënësve, 20% тë асимтарëве те тë cilët ка shmangie мë тë мëдha нë тreguesit е fituar, у zvogëloхет рroга пëр vitin е ардhshëm пëр 15% на рroга қë е канë pranuar.

(9) Рапортити ме резултатет е контроллит е реализуара екстери тë arritjeve тë suksesit тë nxënësve, Qendra Shtetërore е Provimeve, е публикон нë веб фагн е Qendrës Shtetërore тë Provimeve и тë Ministrisë мë сë voni дерити мë 10 гусht тë vitit rrjedhës.

(10) Пëр асимтарët на парграфити (8) и кëtij нени, сигурохет ndihmë këshillëdhënëсе професионале пëркатëсе на Byroja и Qendra пëр Арсим Професионал и Трајним.

(11) Асимтарити тë cilit едhe пас dy vitesh на marrja е ndihmës професионале, сërish до тë jetë нë групин е асимтарëве те тë cilët ка shmangie мë тë мëдha нë тreguesit е fituar, и ndërpritet marrëdhënja е punës.

(12) Aktendim пëр ndërprerje тë marrëdhënies сë punës пëр асимтарити, miraton drejtori и shkollës сë mesme.

(13) Kundër aktvendimit тë drejtorit на парграфити (12) и кëtij нени, асимтарити мунд тë парашtrojë пaди нë гјyкатën компетенте.

(14) Aktendim пëр rritjen, пëркатësisht zvogëlimin е rrogës сë асимтарити нë пajtim ме парграфët (7) и (8) тë кëtij нени, miraton drejtori и shkollës. Pаgesa е rrogës ме rritje, пëркатësisht ме zvogëlim fillon на 1 janari и vitit тë ардhshëm пас публикимити тë рапортити пëр punën е асимтарëве.

(15) Aktendimi на парграфити (14) и кëtij нени dorëzohet нë Ministri дерити мë 31 gusht тë vitit rrjedhës, е до тë fillojë тë зbatohet на janari и vitit тë ардhshëm.

(16) Мëнырëн е пëрпilimit тë рапортити пëрмблëдhës ме резултатет на контроллит е kryera екстери тë arritjeve тë suksesit тë nxënësve, си и мëнырëн е пëрцактимити тë пëрқинди тë shmangieve мë тë мëдha apo мë тë vogla на тreguesit е fituar, и пëрцактон министри ме пропозим тë Qendrës Shtetërore тë Provimeve."

Neni 14

Aktet nënligjore тë парapara ме кëtë лигј до тë miratohen нë афат прëй tre muajsh на дита е hyrjes нë fuqi тë кëtij лигји.

Neni 15

Realizimi и контроллит екстери тë arritjeve тë suksesit тë nxënësve нë асимин е месëm, нë мëнырë и kushte тë пëрцаktуара ме кëtë лигј, до тë fillojë тë зbatohet на 1 maji 2013.

Dispozitat е neni 11 тë кëtij лигји до тë зbatohen на 1 shtatori 2016.

Neni 16

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvënës и Kuvendit тë Republikës сë Maqedonisë қë тë пëрцаktојë текст тë spastruar тë Ligjit пëр асим тë месëm.

Neni 17

Ky лигј hyn нë fuqi нë ditën е tetët на дита е botimit нë "Gazetën Zyrtare тë Republikës сë Maqedonisë".

2626.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО ЗАЕМ КАЈ ЕВРОПСКАТА БАНКА ЗА ОБНОВА И РАЗВОЈ ПО ДОГОВОРОТ ЗА ЗАЕМ ЗА ПРОЕКТОТ „РЕХАБИЛИТАЦИЈА НА ИСТОЧНИОТ ДЕЛ ОД ЖЕЛЕЗНИЧКАТА ПРУГА НА КОРИДОР VIII, ФАЗА 1 - ДЕЛНИЦА КУМАНОВО – БЕЉАКОВЦЕ“

Се прогласува Законот за задолжување на Република Македонија со заем кај Европската банка за обнова и развој по Договорот за заем за проектот „Рехабилитација на источниот дел од железничката пруга на Коридор VIII, фаза 1 - делница Куманово – Бељаковце“, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 31 јули 2012 година.

Бр. 07- 3534/1
31 јули 2012 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО ЗАЕМ КАЈ ЕВРОПСКАТА БАНКА ЗА ОБНОВА И РАЗВОЈ ПО ДОГОВОРОТ ЗА ЗАЕМ ЗА ПРОЕКТОТ „РЕХАБИЛИТАЦИЈА НА ИСТОЧНИОТ ДЕЛ ОД ЖЕЛЕЗНИЧКАТА ПРУГА НА КОРИДОР VIII, ФАЗА 1 - ДЕЛНИЦА КУМАНОВО – БЕЉАКОВЦЕ“

Член 1

Република Македонија се задолжува кај Европската банка за обнова и развој со заем во износ од 46.400.000 евра, наменет за реализација на проектот „Рехабилитација на источниот дел од железничката пруга на Коридор VIII, фаза 1 - делница Куманово - Бељаковце“.

Член 2

Условите и начинот на користење на заемот од членот 1 од овој закон се утврдуваат со Договор за заем за проектот „Рехабилитација на источниот дел од железничката пруга на Коридор VIII, фаза 1 - делница Куманово - Бељаковце“, кој ќе се склучи меѓу Република Македонија и Европската банка за обнова и развој.

Во име на Република Македонија Договорот за заем од ставот 1 на овој член ќе го потпише министерот за финансии или од него овластено лице.

Член 3

Рокот за отплата на заемот од членот 1 од овој закон е 15 години, со вклучен грејс период од четири години.

Каматната стапка е варијабилна и се состои од шестмесечен ЕУРИБОР зголемен за маргина од 1%. Каматната стапка се плаќа на годишно ниво.

Република Македонија ќе и плати на Европската банка за обнова и развој еднократна провизија во висина од 1% од износот на заемот.

За износот на неповлечените средства од заемот на Европската банка за обнова и развој ќе и се плаќа провизија во висина од 0,5% од износот на неповлечените средства од заемот. Провизијата на неповлечените средства се плаќа на годишно ниво.

Член 4

Проектот ќе го имплементира Министерството за транспорт и врски преку Јавното претпријатие за железничка инфраструктура „Македонски железници“ - Скопје, кои ќе склучат Договор за имплементација и за регулирање на меѓусебните права и обврски.

Член 5

Република Македонија заемот од членот 1 од овој закон ќе го отплаќа од Буџетот на Република Македонија.

Член 6

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J

PËR HUAMARRJE TË REPUBLIKES SË MAQEDONISE TE BANKA EVROPIANE PËR RINDERTIM DHE ZHVILLIM SIPAS MARREVESHJES PËR HUA PËR PROJEKTIN "REHABILITIMI I PJESES LINDORE TË HEKURUDHES SË KORRIDORIT VIII, FAZA 1-SEGMENTI KUMANOVE-BELAKOV"

Neni 1

Republika e Maqedonisë merr hua te Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim në shumë prej 46 400 000 eurosh, të dedikuar për realizimin e projektit "Rehabilitimi i pjesës lindore të hekurudhës së Korridorit VIII, faza 1 - segmenti Kumanovë-Belakovc".

Neni 2

Kushtet dhe mënyra e shfrytëzimit të huas nga neni 1 i këtij ligji, përcaktohen me Marrëveshje për hua për projektin "Rehabilitimi i pjesës lindore të hekurudhës së Korridorit VIII, faza 1 - segmenti Kumanovë-Belakovc", që do të lidhet ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe Bankës Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim.

Në emër të Republikës së Maqedonisë, Marrëveshjen për hua nga paragrafi 1 i këtij neni, do ta nënshkruajë ministri i Financave apo personi i autorizuar prej tij.

Neni 3

Afati për pagesën e huas nga neni 1 i këtij ligji është 15 vjet, me grejs periudhë të përfshirë prej katër vitesh.

Shkalla e kamatës është variabile dhe përbëhet prej EURIBOR gjashtëmujor, të rritur për marginë prej 1%. Shkalla e kamatës paguhet në nivel vjetor.

Republika e Maqedonisë do t'i paguajë Bankës Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim provizion të njëhershëm në lartësi prej 1% nga shuma e huas.

Për shumën e mjeteve të patërhequra nga huaja Bankës Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim do t'i paguhet provizion në lartësi prej 0,5 % nga shuma e mjeteve të patërhequra të huas. Provizionin i mjeteve të patërhequra paguhet në nivel vjetor.

Neni 4

Projektin do ta implementojë Ministria e Transportit dhe Lidhjeve nëpërmjet Ndërmarrjes Publike për Infrastrukturë Hekurudhore "Hekurudhat Maqedonase" - Shkup, që do të lidhin Marrëveshje për implementimin dhe për rregullimin e të drejtave dhe detyrimeve të ndërsjella.

Neni 5

Republika e Maqedonisë huan nga neni 1 i këtij ligji, do ta paguajë nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë.

Neni 6

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

ЗАКОНОДАВНО-ПРАВНА КОМИСИЈА НА СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

2627.

Врз основа на член 41 од Законот за изменување и дополнување на Законот за квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на Република Македонија“ број 59/2012) Законодавно - правната комисија на седницата одржана на 31 јули 2012 година, го утврди Пречистениот текст на Законот за квалитетот на амбиентниот воздух.

Пречистениот текст на Законот за квалитетот на амбиентниот воздух ги опфаќа: Законот за квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на Република Македонија“ број 67/2004); Законот за изменување и дополнување на Законот за квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на Република Македонија“ број 92/2007); Законот за изменување и дополнување на Законот за квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на Република Македонија“ број 35/2010); Законот за изменување и дополнување на Законот за квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на Република Македонија“ број 47/2011) и Законот за изменување и дополнување на Законот за квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на Република Македонија“ број 59/2012).

Бр. 10-3163/2
31 јули 2012 година
Скопје

Претседател на
Законодавно-правната комисија
на Собранието на Република
Македонија,
Благородна Дулиќ, с.р.

ЗАКОН ЗА КВАЛИТЕТОТ НА АМБИЕНТНИОТ ВОЗДУХ (Пречистен текст)

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1 Предмет на уредување

Со овој закон се уредуваат мерките за избегнување, спречување или намалување на штетните ефекти од загадувањето на амбиентниот воздух врз човековото здравје, како и за животната средина како целина, преку утврдување на гранични и целни вредности за квалитет на амбиентниот воздух и прагови на алармирање и праг на информирање, гранични вредности за емисии, формирање на единствен систем за следење и контрола на квалитетот на амбиентниот воздух и следење на изворите на емисии, сеопфатен систем за управување со квалитетот на амбиентниот воздух и изворите на емисии, информативен систем како и други мерки за заштита од одредени активности на правните и физичките лица кои имаат директно или индиректно влијание врз квалитетот на амбиентен воздухот.

Член 2 Примена на Законот

Одредбите на овој закон се однесуваат на амбиентниот воздух освен загадување на амбиентниот воздух предизвикано од радиоактивни супстанции, бучава и елементарни непогоди и загадување на воздухот во работната средина.

Член 3 Цели на Законот

Целите на овој закон се:

- избегнување, спречување и намалување на штетните ефекти врз човековото здравје и животната средина како целина, вклучувајќи ги и биолошката разновидност, природното богатство и историското и културното наследство;
- обезбедување на соодветна информација за квалитетот на амбиентниот воздух;
- спречување и намалување на загадувањата кои предизвикуваат промена на климата и
- одржување на квалитетот на амбиентниот воздух таму каде што е добар и подобрување во други случаи.

Член 4 Дефиниции

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

- 1) "амбиентен воздух" е надворешен воздух во долниот дел на тропосферата со исклучок на воздухот во работната средина;
- 2) "квалитет на амбиентниот воздух" е состојба на амбиентниот воздух прикажан преку степенот на загаденост;
- 3) "загадување на воздухот" е промена на квалитетот на амбиентниот воздух како резултат на човековите дејства со непосредно или посредно внесување на загадувачки супстанции коишто можат да бидат штетни врз човековото здравје и животната средина, или да предизвикаат штета по материјалниот имот и ги нарушуваат или влијаат врз природните убавини и другите легитимни начини на користење на животната средина;
- 4) "загадувачка супстанција на воздухот" е секоја супстанција што човекот непосредно или посредно ја внесува во амбиентниот воздух, а за којашто постои веројатност дека ќе има штетни ефекти врз човековото здравје, односно врз животната средина како целина;
- 5) "ниво" е концентрацијата на некоја загадувачка супстанција во амбиентниот воздух или нејзино таложење врз површина за еден определен временски период;
- 6) "гранична вредност" е нивото утврдено врз основа на научни сознанија, со цел да се избегнат, спречат или да се намалат штетните ефекти врз здравјето на луѓето, односно животната средина како целина, а којашто треба да се постигне во даден период и штом еднаш се постигне веќе да не се надминува;
- 7) "оценување" е секоја метода која се употребува за мерење, пресметување, предвидување или за проценување на нивото на некоја загадувачка супстанција во амбиентниот воздух;
- 8) "техники за моделирање" означува разновидни математички пристапи за претставување на физичките и хемиските процеси во амбиентниот воздух, како и процедури за промена на овие формулации, заедно со бараните влезни податоци за да се спроведе моделирањето на квалитетот на амбиентниот воздух;
- 9) "горен праг на оценување" е нивото под кое може да се користи комбинација од мерки и од техники за моделирање за да се оцени квалитетот на амбиентниот воздух;
- 10) "долен праг на оценување" е нивото под кое може да се користат само техники за моделирање или за објективно проценување за оценување на квалитетот на амбиентниот воздух;
- 11) "целна вредност за амбиентниот воздух" е нивото утврдено со цел да се избегнат подолгорочните штетни ефекти врз човековото здравје, односно животната средина како целина, а коешто треба да се постигне тогаш кога е можно во текот на определен временски период;

12) "праг на алармирање и праг на информирање" е нивото на загадување од кога почнува да постои ризик по човековото здравје, како резултат на кратко изложување, односно ниво од коешто отпочнуваат да се преземаат непосредни мерки дефинирани со овој закон;

13) "маргини на толеранција за гранична вредност" е процентот од граничната вредност до кој оваа вредност може да биде надмината во услови дефинирани согласно со овој закон;

14) "емисија" е испуштање на загадувачки супстанции во амбиентен воздухот;

15) "емисиона гранична вредност" е дозволено количество на загадувачка супстанција содржано во емитираните отпадни гасови во определен период, што не треба да се надмине;

16) "отпадни гасови" се гасни исфрлања во амбиентниот воздух што содржат количина на цврсти, течни или гасовити емисии. Волуметриските податоци се изразуваат во кубни метри на час при стандардна температура од 273 келвини степени и притисок од 101,3 килопаскали;

17) "извор на емисија" е место или површина од која се испуштаат загадувачки супстанции во амбиентен воздухот;

18) "трансмисија" се комбинирани ефекти од транспорт и атмосферска реакција врз загадувачките супстанции;

19) "катастар на загадувачи во воздухот" е квалитативна и квантитативна евиденција на загадувачките супстанции и изворите на загадување кои испуштаат загадувачки супстанции во воздухот во кој е вклучена и карта на загадувачите;

20) "зона" е дел од територијата на Република Македонија со дефинирани граници за целите на оценување и управување со квалитетот на амбиентниот воздух;

21) "агломерација" е зона во која густината на населението е над 250.000 жители, или таму каде што густината на населението е помалку од 250.000 жители, но каде што густината на населеност по км² ја оправдува потребата од оценување на квалитетот на амбиентниот воздух и управувањето со него;

22) "мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух" е систематизирано, континуирано мерење, следење и контрола на промената на состојбата и промените на квалитетот на амбиентен воздухот;

23) "испуст" е место на испуштање и/или истекување на загадувачки супстанции од одреден извор на загадување во амбиентниот воздух;

24) "приземен слој" е воздухот во зона на дишење на човекот;

25) "фиксна локација" е место каде што треба да се мерат загадувачите, мерењата се изведуваат на фиксни локации, континуирано или со земање примероци по случаен избор, а бројот на мерењата треба да биде доволно голем за определување на забележаните нивоа;

26) "хаварија" е појава во вид на голема емисија, пожар или експлозија како резултат на неконтролирани настани во текот на работењето во кој било систем, со учество на една или повеќе штетни и опасни супстанции, а што доведува до сериозна опасност за човековото здравје и за животната средина, веднаш или подоцна, во или надвор од системот како резултат на што се испуштаат една или повеќе опасни супстанции во амбиентниот воздух;

27) "инсталација" е неподвижна техничка единица во која се вршат едно или повеќе дејства во рамките на индустриската активност која е предмет на оценка на влијанијата врз животната средина и сите други дејства непосредно поврзани со нив или се технички поврзани со дејствата што се изведуваат на таа локација, а коишто би можеле да имаат ефект врз емисиите на отпадните гасови и загадувањата;

28) "надлежен орган за вршење на стручни работи во областа на животната средина" е органот основан со Законот за животната средина;

29) "праг на информирање" е нивото на концентрацијата на загадувачката супстанција во амбиентниот воздух над кое постои ризик за човековото здравје при краткотрајна изложеност, особено на осетливите делови од населението, односно нивото при кое што е потребно навремено информирање;

30) "природни појави", во смисла на овој закон, се вулкански ерупции, сеизмички активности, геотермички активности, пожари на отворено, појави на високи ветришта или атмосферска ресуспензија или пренос на суспендирани честички од суви региони;

31) "мерни места" се места, на територијата на Република Македонија, каде што се вршат поединечни мерења на квалитетот на амбиентниот воздух во подрачја за кои што постојат индикации дека има зголемени концентрации на загадувачки супстанции или податоците. Од мерењата се потребни заради обезбедување на мерки за Планирање во управувањето со квалитетот на амбиентниот воздух;

32) "согорувачка инсталација" е секоја техничка постројка во која се оксидираат горива со цел да се користи топлината што се ослободува на тој начин;

33) планови за квалитет на воздухот се планови со кои се утврдуваат мерки за постигнување на граничните или целните вредности;

34) придонеси од природни извори се емисии на загадувачки супстанции на воздухот кои не се предизвикани директно или индиректно од човекови активности, вклучувајќи ги и природните појави, како што се вулканските ерупции, сеизмичките активности, геотермичките активности, шумските пожари, силните ветрови, излевања на води или атмосферска ресуспензија или пренесување на природни честички од суви региони;

35) позадински локации во урбани средини се места во градски средини каде што нивоата се репрезентативни за изложеноста на општата урбана популација;

36) АОТ 40 ја означува сумата на разликите меѓу концентрациите на површински озон мерени секој час, поголеми од 80 µg/m³ (= 40 ppb) и 80 µg/m³ за време на дневните часови акумулирани од мај до јули секоја година;

37) АОТ 60 ја означува сумата на разликите меѓу концентрациите на површински озон мерени секој час, поголеми од 120 µg/m³ (= 60 ppb) и 120 µg/m³ акумулирани во текот на годината;

38) известување за годишните емисии е известување за сите емисии на загадувачките супстанции на подрачјето на територијата на Република Македонија кое се подготвува и врши на годишно ниво на начин и форма согласно со Конвенцијата за прекугранично загадување на воздухот на големи далечини и нејзините протоколи и одлуките и насоките донесени на извршното тело на конвенцијата;

39) известување за политиката и мерките за намалување на емисиите е известување за политиката и мерките на Република Македонија со кои се ограничуваат и/или намалуваат емисиите на загадувачките супстанции со дадени квантитативни процени на влијанието на политиката и мерките, прикажано по одделни сектори, како и други податоци за доставување на Програмата за соработка за следење и оценување на далекусежно пренесување на загадувачките супстанции во воздухот во Европа (ЕМЕР) за секоја загадувачка супстанција одделно;

40) инвентар на емисии е збир на податоци (изразени во килотони на година) во текот на одреден временски период, согласно со дадените барања или дадената методологија со соодветна секторска, временска и просторна распределба специфична за секоја одделна загадувачка супстанција;

41) критично ниво е концентрација на загадувачки супстанции во атмосферата над кое може да се појават директни несакани ефекти кај рецепторите, како што се луѓето, растенијата, екосистемите или материјалите, според досегашните сознанија;

42) критично оптоварување е квантитативната промена на изложеноста на една или повеќе загадувачки супстанции, кои не предизвикуваат значителни несакани ефекти за конкретни чувствителни медиуми и/или области на животната средина, според досегашните сознанија и

43) квадрант е квадрат со димензии 150 km x 150 km кој претставува резолуција што се користи кога се прикажуваат критичните оптоварувања на загадувачки супстанции на карта во Република Македонија или на европско ниво и, исто така, кога се врши мониторинг на емисиите и таложената на загадувачките супстанции во воздухот според Програмата за соработка за следење и оценување на далекусежно пренесување на загадувачките супстанции во воздухот во Европа (EMEP).

II. НАЧЕЛА НА УПРАВУВАЊЕ СО КВАЛИТЕТОТ НА АМБИЕНТНИОТ ВОЗДУХ И ИЗВОРИТЕ НА ЕМИСИИ

Член 5

Начело на внимателно и одговорно однесување

За време на активностите што би можеле да имаат влијание врз квалитетот на амбиентниот воздух, секој е должен да се однесува внимателно и одговорно за да се избегне и спречи загадувањето на амбиентниот воздух и штетните ефекти врз човековото здравје и животната средина во целина.

Член 6

Начело на временска перспективност

Временските рокови во плановите, програмите и одлуките за управување со квалитетот на амбиентниот воздух треба да соодветствуваат на временската перспектива на очекуваните ефекти.

Член 6-а

Начело на претпазливост

Надлежните органи се должни да ги преземаат сите неопходни мерки со цел да не дојде до надминување на граничните и целните вредности за загадувачките супстанции во амбиентниот воздух, согласно со членот 10 од овој закон, без притоа да создадат непотребни трошоци.

Член 7

Примена на други начела

Покрај начелата од членовите 5, 6 и 6-а на овој закон во заштитата на квалитетот на амбиентниот воздух се применуваат и начелата утврдени во Законот за животната средина.

III. ИЗВОРИ НА ЗАГАДУВАЊЕ

Член 8

Извори на загадување

(1) Извори на загадување на амбиентниот воздух согласно овој закон се:

1) инсталации во кои се одвиваат технолошки процеси, согорување на отпад, производство на енергија, (во натамошниот текст стационарни извори);

2) мотори со внатрешно согорување вградени во непатни подвижни машини, локомотиви, бродови и авиони (во понатамошниот текст: непатни подвижни извори);

3) мотори со внатрешно согорување вградени во возила (во натамошниот текст: подвижни извори);

4) согорување на сите видови горива и

5) природни појави.

(2) Изворите на загадување од ставот (1) точки 1, 2 и 3 на овој член се проектираат, градат, опремуваат, одржуваат и работат така што да не испуштаат загадувачки супстанции во амбиентниот воздух во количество поголемо од пропишаните гранични вредности за емисија.

(3) Изворите на загадување од ставот (1) точка 4 на овој член, не смеат да се произведуваат, увезуваат и пуштаат во промет доколку не ги задоволуваат пропишаните гранични вредности за содржина на штетни супстанции и други барања за квалитет на горивата во согласност со прописот од членот 16 на овој закон.

IV. ЕДИНСТВЕНИ ГРАНИЧНИ И ЦЕЛНИ ВРЕДНОСТИ

Член 9

Видови на гранични и целни вредности и критични нивоа

За избегнување, спречување или намалување на штетните ефекти врз човековото здравје и врз животната средина како целина, се пропишуваат следниве видови на гранични вредности како и критични нивоа:

1) гранични вредности, целни вредности и критични нивоа за квалитет на амбиентниот воздух и прагови на алармирање;

2) гранични вредности за емисии на отпадни гасови и пареи од стационарни извори;

3) гранични вредности за емисии на отпадни гасови од подвижни извори и

4) содржина на штетни супстанции во горива.

Член 10

Критериуми за квалитет на амбиентниот воздух

(1) За постигнување на целите за квалитет на амбиентниот воздух, Владата на Република Македонија по предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и органот на државната управа надлежен за работите во областа на здравството пропишува:

1) гранични вредности, целни вредности и критични нивоа за видови на загадувачки супстанции во амбиентниот воздух (во натамошниот текст: гранични вредности за квалитет) и прагови на алармирање и праг на информирање;

2) роковите за постигнување на граничните и целните вредности за одделни загадувачки супстанции;

3) маргини на толеранција за гранична вредност и

4) целна вредност и долгорочни цели за одделни загадувачки супстанции.

(2) Во зависност од нивото и карактерот на загадување на амбиентниот воздух, Владата на Република Македонија, во смисла на ставот (1) точки 1, 2 и 3 од овој член, може да пропише и построги гранични и целни вредности за квалитет за одредени подрачја на предлог на советот на општината или на Советот на градот Скопје.

Член 11

Фактори кои се препорачуваат

Владата на Република Македонија при пропишување на видовите на загадувачки супстанции води сметка за следниве фактори:

1) веројатноста, сериозноста и зачестеноста на ефектите во однос на човековото здравје и/или животната средина како целина, со тоа што мора да се води посебна сметка за непоправливите ефекти;

2) сеприсутност и висока концентрација на загадувачот во атмосферата;

3) трансформации во животната средина или метаболични промени кои можат да доведат до создавање на хемикалии со поголема токсичност;

4) истрајност во животната средина, доколку загадувачот не е биоразградив и може да се акумулира во организмот на човекот, во животната средина или во синцирот на исхраната и

5) влијание на загадувачот:

- врз големина на изложеното население, биоресурсите или екосистемите,

- постоење на особено чувствителни цели во засегнатата зона,

- како и по потреба примена на методите за оценување на ризикот.

Член 12

Отстапувања од гранични и целни вредности

(1) При пропишување на граничната вредност за секоја загадувачка супстанција и периодот потребен за спроведување на мерките за подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух, водејќи притоа сметка за реалното ниво на дадена загадувачка супстанција, Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството, може да пропише отстапувања од утврдените гранични и целни вредности за квалитет.

(2) Дозволените отстапувања од ставот (1) на овој член се намалуваат постепено за да се достигне нивото на граничните вредности за квалитет најдоцна на крајот на определениот период специфичен за секоја загадувачка супстанција, во согласност со усвоените рокови за постигнување на граничните и целни вредности за квалитет.

Член 13

Гранични вредности за емисија на отпадни гасови и пареи од стационарни извори

Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството ги пропишува граничните вредности за дозволени нивоа на емисии и видови на загадувачки супстанции во отпадните гасови и пареи, кои ги емитираат стационарните извори во воздухот (во натамошниот текст: гранични вредности за емисија), со цел да се осигура квалитетот на амбиентниот воздух соодветно на пропишаните гранични вредности за квалитет утврдени со одредбите од членот 10 на овој закон.

Член 14

Гранични вредности за емисија од подвижни извори

Гранични вредности за емисија и видовите на загадувачки супстанции во отпадни гасови од подвижни извори на загадување (во натамошниот текст: емисии од подвижни извори) се пропишани со прописите кои го уредуваат постапувањето со возилата.

Член 15

Општи обврски

(1) Пропишаните гранични вредности за емисија од членот 13 на овој закон се задолжителни за сите објекти и инсталации кои се во фаза на проектирање, изградба, реконструкција или експлоатација без разлика дали се од производна или непроизводна дејност.

(2) Пропишаните гранични вредности за емисија од членот 14 на овој закон се задолжителни за сите подвижни извори на загадување.

Член 16

Содржина на штетни супстанции во горивата

Гранични вредности за содржина и видови на штетни супстанции, како и други барања за квалитетот на горивата ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на економијата во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

V. УПРАВУВАЊЕ СО КВАЛИТЕТОТ НА АМБИЕНТНИОТ ВОЗДУХ

Член 17

Начини на управување

Управувањето со квалитетот на амбиентниот воздух се врши преку:

- 1) оценување на квалитетот на амбиентниот воздух и
- 2) донесување и спроведување на плански документи.

1. ОЦЕНУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА АМБИЕНТНИОТ ВОЗДУХ

Член 18

Предмет на оценување

Оценувањето на квалитетот на амбиентниот воздух на територијата на Република Македонија за секоја загадувачка супстанција во сите зони и агломерации се врши врз основа на редовните мерења преку државната мрежа, како и мерењата преку локалните мрежи и мерењата на емисиите од стационарните и подвижните извори на загадување извршени во текот на најмалку една година, со можност за користење на техники за моделирање.

Член 19

Надлежни органи

(1) Оценувањето на квалитетот на амбиентниот воздух го врши органот на државната управа надлежен за работите во областа на животната средина.

(2) Оценувањето на квалитетот на амбиентниот воздух на територијата на Република Македонија во близина на меѓународна граница, го врши органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во соработка со надлежниот орган на соседната држава.

(3) Оценувањето на здравствениот ризик поврзан со квалитетот на амбиентниот воздух го врши органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството.

Член 20

Методологија за оценување

Критериумите, методите и постапките за оценување на квалитетот на амбиентниот воздух ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната

управа надлежен за работите од областа на животната средина и министерот кој раководи со органот на државата управа надлежен за работите од областа на здравството.

Член 21 Прелиминарна оценка

(1) Со цел да се подготват и да се воспостават мерни места за мониторинг и мерења на квалитет на амбиентниот воздух, треба да се изврши прелиминарна оценка на квалитетот на амбиентниот воздух.

(2) Прелиминарната оценка се базира на постоечки-те и/или репрезентативни мерења на концентрациите на загадувачките супстанции најмалку за последните пет години.

(3) Таму каде што не се достапни постоечки мерења или нема мерења, треба да се користат репрезентативни мерења дополнети со податоци од катастарот на загадувачи на воздухот, моделирање на квалитетот на амбиентниот воздух или со примена на техники за проценување на целите.

Член 22 Класификација на зони и агломерации

(1) Врз основа на оцената за квалитетот на амбиентниот воздух на територијата на Република Македонија се воспоставуваат зони и агломерации за квалитет на воздухот, од страна на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(2) Класификацијата на секоја зона и агломерација по секоја загадувачка супстанција се врши согласно со нивоата на концентрацијата на загадувачки супстанции во однос на горните и долните прагови на оценување.

(3) Класификацијата од став (2) на овој член се ревидира најмалку на секои пет години.

(4) Ревидирање на класификацијата на зоните и агломерациите од ставот (2) на овој член, може да се изврши и порано во случај на значителни промени на релевантните активности кои влијаат на концентрациите на одредени загадувачки супстанции во амбиентниот воздух.

Член 22-а Зони со нивоа пониски од пропишаните гранични и целни вредности

Во зоните и агломерациите од членот 22 од овој закон се дејствува превентивно, со цел да се одржуваат нивоата на загадувачките супстанции под пропишаните гранични и целни вредности за квалитет и се настојува да се зачува најдобриот квалитет на амбиентниот воздух во согласност со принципот на одржливиот развој.

2. ПЛАНИРАЊЕ НА ЗАШТИТАТА НА КВАЛИТЕТОТ НА АМБИЕНТНИОТ ВОЗДУХ

Член 23 Основни плански документи

Заради реализирање на поставените цели за квалитет на амбиентниот воздух согласно со овој закон, како и заради нивно планирање и реализирање, се изработуваат:

1) Национален план за заштита на амбиентниот воздух (во натамошниот текст: План);

2) План за подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух (во натамошниот текст: План за квалитет на воздух);

3) Краткорочен акционен план за заштита на амбиентниот воздух (во натамошниот текст: Краткорочен акционен план) и

4) Национална програма за постепена редукција на количините на емисии на одредените загадувачки супстанции на ниво на Република Македонија (во натамошниот текст: Национална програма за редукција на емисии).

Цели на основните плански документи

Член 23-а

Целта на основните плански документи од членот 23 на овој закон е да се постигне:

1) интегриран приод за заштита на квалитетот на амбиентниот воздух, водата и почвата;

2) заштитата на здравјето на луѓето во работната и животната средина и

3) избегнување на негативните ефекти врз животната средина врз соодни или други држави.

Член 24 Стратегиска оценка

Стратегиска оценка на документите од членот 23 на овој закон се врши само во случаи и под услови определени со Законот за животната средина.

Член 25 Национален план за заштита на амбиентниот воздух во Република Македонија

(1) Со Националниот план од членот 23 став (1) точка 1 на овој закон се определува заштитата на амбиентниот воздух со која особено ќе се обезбеди:

1) одржување на квалитетот на амбиентниот воздух во зоните каде што не се надминуваат граничните вредности за квалитет;

2) подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух во зоните каде што се надминуваат граничните вредности за квалитет;

3) преземање на мерки за намалување на емисиите од определени стационарни извори на загадување;

4) усвојување на неопходни мерки за минимизирање и целосно отстранување на негативните ефекти врз квалитетот на амбиентниот воздух;

5) усвојување на неопходни мерки за минимизирање и целосно отстранување на негативните ефекти врз квалитетот на амбиентниот воздух во прекуграничен контекст;

6) остварување на обврските преземени со меѓународните договори кои ги ратификувала или на кои им пристапила Република Македонија;

7) утврдување на зони и агломерации од приоритетно значење во зависност од степенот на надминување на граничните вредности за квалитет и во зависност од опасноста по човековото здравје, како и активности кои треба да ги преземат општините и градот Скопје;

8) преземање на мерки за намалување на емисиите од согорување на горивата од подвижни извори и

9) преземање на мерки за заштита од емисиите предизвикани од природни појави.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравство и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на економијата ја пропишува деталната содржина и начинот на подготвувањето на Планот.

(3) Планот се донесува за период од најмалку пет години.

(4) Планот го донесува Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството и органот на државната управа надлежен за работите од областа на економијата.

(5) На предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството и органот на државната управа надлежен за работите од областа на економијата, Владата на Република Македонија може да изврши измени или дополнувања на Планот.

(6) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е одговорен орган за спроведување на Планот од ставот (1) на овој член.

(7) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен најмалку еднаш на две години да ја известува Владата на Република Македонија за реализација на Планот.

(8) Определбите од Планот треба да се имаат предвид при изготвување долгорочни документи со кои се определува политиката и целите на користењето и уредувањето на просторот и развојот на одделни стопански гранки.

Член 26

План за квалитетот на воздухот

(1) Согласно со оцената на квалитетот на амбиентниот воздух, во дадени зони и агломерации, каде што нивоата на загадувачките супстанции во амбиентниот воздух ги надминуваат граничните или целните вредности, како и која и да било релевантна маргина на толеранција, се изготвува План за квалитет на воздух за тие зони и агломерации, со цел да се постигне соодветната гранична или целна вредност.

(2) Планот за квалитет на воздух од ставот (1) на овој член ги подготвува градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје во соработка со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за период од пет години.

(3) За зоните и агломерациите кои се протегаат во повеќе општини, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, врз основа на оцената од ставот (1) на овој член, со решение ја определува општината која ќе го подготвува планот за квалитетот на воздухот во соработка со градоначалниците на другите општини чии територии припаѓаат на зоната или агломерацијата. Градоначалниците од другите општини кои спаѓаат во таа зона или агломерација се должни да ги достават на располагање сите податоци кои се неопходни, како и да обезбедат средства за подготвување на план за квалитет на воздухот.

(4) Врз основа на оцената од ставот (1) на овој член, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги определува зоните и агломерациите за кои ќе се изработи планот, како и загадувачките супстанции кои ќе бидат опфатени во плановите.

(5) Во случај на надминување на граничните вредности за кои рокот на постигнување веќе е изминат, во плановите за квалитет на воздух се утврдуваат соодветните мерки со цел периодот на надминување да биде колку што е можно краток.

(6) Плановите за квалитет на воздух може да содржат и посебни мерки за заштита на чувствителните групи на население, вклучувајќи ги и децата.

(7) Во случај на надминување на гранични вредности за квалитет за повеќе загадувачки супстанции во една зона или агломерација, се подготвува План за квалитет на воздух којшто интегрирано ги опфаќа сите релевантни загадувачки супстанции.

(8) При подготовката на Плановите за квалитет на воздух задолжително се земаат предвид другите плански документи кои се однесуваат на управувањето со воздухот и животната средина.

Член 27

Содржина на планот за квалитет на воздух

(1) Планот за квалитет на воздух од членот 23 став (1) точка 2 на овој закон ги содржи следниве елементи:

- 1) локализација на прекумерното загадување;
- 2) општи информации;
- 3) одговорни органи;
- 4) природа и оценување на загадувањето;
- 5) потекло на загадувањето;
- 6) анализа на состојбата;
- 7) детали за мерки или проекти за подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух што постоеле пред денот на влегувањето во сила на овој закон;

8) детали за донесените мерки или проекти од аспект на намалување на загадувањето, набројување и опис на сите мерки зацртани во проектот и

9) детали за мерките или за проектите што се планираат.

(2) Планот за квалитет на воздух ги вклучува целите и роковите за реализација, потребните финансиски средства и одговорните органи за контрола и оценување на реализираните активности.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на економијата ја пропишува деталната содржина и начинот на подготвување на планот за квалитет на воздух.

Член 27-а

Краткорочен акционен план

(1) За зоните и агломерациите каде постои ризик нивоата на загадувачки супстанции да надминат еден или повеќе од праговите за алармирање, се изготвуваат краткорочни акциони планови, во кои се утврдуваат мерки коишто треба да се превземаат на краток рок особено за идентификација на причините за настанатите појави за да се намали ризикот или времетраењето на надминувањата. Во зоните и агломерациите каде што овој ризик се однесува на една или повеќе загадувачки супстанции, се подготвува краткорочен акционен план којшто интегрирано ги опфаќа сите релевантни загадувачки супстанции.

(2) Краткорочните акциони планови од ставот (1) на овој член ги подготвуваат градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје во соработка со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството.

(3) За зоните и агломерациите кои се протегаат во повеќе општини, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, врз основа на податоците за квалитетот на амбиентниот воздух, со решение ја определува општината која ќе го подготвува краткорочниот акционен план во соработка со градоначалниците на другите општини чии територии припаѓаат на зоната

или агломерацијата. Градоначалниците од другите општини кои спаѓаат во таа зона или агломерација се должни да ги достават на располагање сите податоци кои се неопходни, како и да обезбедат средства за подготвување на плановите.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството ја пропишува деталната содржина и начинот на подготвување на краткорочните акциони планови.

(5) За преземените мерки, како и за секое надминување на прагот на алармирање, градоначалникот на општината и на градот Скопје во соработка со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и надлежен центар за известување и тревожење, задолжително и континуирано ја известува засегнатата јавност за настанатата состојба, како и за мерките кои треба да се преземат, на начин утврден со акт на општината и на градот Скопје.

Член 27-б

Национална програма за постепена редукција на количините на емисии на одредени загадувачки супстанции

(1) Националната програма за редукција на емисии од членот 23 став (1) точка 4 на овој закон се изработува со цел за прогресивно намалување на националните годишни емисии на одредени загадувачки супстанции во амбиентниот воздух, за определен период, и во која се определуваат мерките за редукција на горните граници-плафони на емисија и проекциите за редукција на количините на емисии на загадувачки супстанции на годишно ниво во определениот период.

(2) Во Националната програма за редукција на емисиите се вклучуваат податоци за донесени и предвидени политики и основни мерки и квантифицирана процентка на ефектите на политиките и мерките за редукција на емисија на загадувачките супстанции во воздухот.

(3) Во Националната програма за редукција на емисиите се наведуваат промените на националните емисии на дадените загадувачки супстанции во воздухот во секој квадрант на територијата на Република Македонија за целиот определен период.

(4) Покрај мерките утврдени од став (2) на овој член може да бидат превземени и привремени мерки за:

1. намалување на закиселувањето во квадрантите на територијата на Република Македонија каде што се надминати критичните оптоварувања, привремените мерки можат да се предвидат со цел да се намалат количините на емисиите за најмалку 50 % (во секој квадрант) во споредба со одредените граници-плафони за емисии за определениот период и да се запазат националните горни граници - плафони за емисија;

2. намалување на изложеноста на луѓето на концентрација на приземниот озон кога количеството на приземен озон е над нивото критично за човековото здравје, односно над $AOT_{60}=0$, привремени мерки можат да се преземат со цел да се намали концентрацијата на приземниот озон за две третини во сите квадранти на територијата на Република Македонија во споредба со одредените горни граници-плафони за емисии за определениот период при тоа количеството на приземен озон да не ја надминува границата од $2,9 \text{ ppm}\cdot\text{h}$ во кој било квадрант од територијата на Република Македонија;

3. намалување на изложеноста на концентрација на приземен озон на вегетацијата кога изложеноста на земјоделските култури и вегетацијата на количеството на приземен озон е над нивото критично за истите, односно над $AOT_{40}=3 \text{ ppm}\cdot\text{h}$, привремени мерки можат да се преземат, со цел да се намали концентрацијата на приземниот озон за една третина во сите квадранти на територијата на Република Македонија во споредба со одредените горни граници-плафони за емисии за определениот период при тоа количеството на приземен озон да не ја надминува апсолутната граница од $10 \text{ ppm}\cdot\text{h}$, изразена како надминување на критичното ниво од $3 \text{ ppm}\cdot\text{h}$ во кој било квадрант на територијата на Република Македонија и

4. намалување на еутрофикацијата како привремени мерки со цел да се намали еутрофикацијата на почвата до 30% во споредба со одредените горните граници-плафони на емисии за определениот период.

(5) Националната програма за редукција на емисиите може да се ревидира кога е тоа потребно, во временскиот период за која е донесена.

(6) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животна средина ја донесува Националната програма за редукција на емисиите.

Член 27-в

Спроведување на Националната програма за редукција на емисиите

(1) Со цел спроведување на Националната програма за редукција на емисиите за инсталациите кои поседуваат интегрирана еколошка дозвола издадена согласно Законот за животна средина при утврдувањето на горните граници-плафони на емисии на одредени загадувачки супстанции за одредениот период како основа се земаат количините на емисии за реалното годишно работно време на инсталацијата, употребеното гориво и топлинскиот влез на инсталацијата, со пресметана средна вредност на количините за последните пет години на работа.

(2) Затворањето на една инсталација која што била вклучена во Националната програма за редукција на емисиите не треба да значи зголемување на поединечните годишни количините на емисиите на загадувачките супстанции утврдени за определениот период од другите инсталации опфатени со програмата.

(3) Во Националната програма за редукција на емисиите се опфаќаат сите инсталации во Република Македонија кои поседуваат интегрирана еколошка дозвола издадена согласно Законот за животна средина.

Член 27-г

Инвентаризација на емисиите

(1) Со цел да се утврдат количините на горните граници-плафоните на емисиите на загадувачките супстанции за одреден период се врши инвентаризација на емисиите на територијата на Република Македонија.

(2) Инвентаризацијата на емисии на загадувачките супстанции на територијата на Република Македонија се врши преку:

1. Пресметка на количините на емисии на загадувачките супстанции во воздухот во Република Македонија;

2. Подготовка на Извештај за инвентаризација на годишните емисии со проекциите на емисиите и

3. Подготовка на Извештај за спроведување на мерките за намалување на емисиите, со цел да се исполнат обврските кон Конвенцијата за далекусежно прекугранично пренесување на загадувачките супстанции во воздухот, од 1979 година и нејзините протоколи (во натамошниот текст: ЛРТАП конвенцијата).

(3) Во Извештајот за инвентаризација на годишните емисии наведени од став (2) точка 2 на овој член се утврдува и распределба на емисиите по – квадранти во Република Македонија, со цел да се утврди дали има значајни промени во просторната распределба на емисиите на национално ниво.

Член 27-д

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина секоја година најдоцна до 31 декември, ги подготвува и ги објавува пресметките и извештаите од член 27-г став (2) од овој закон.

(2) Пресметките и извештаите од член 27-г став (2) од овој закон се доставуваат до Европската Агенција за животна средина и до други релевантни меѓународни организации и до извршното тело на ЛРТАП конвенцијата.

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина редовно разменува податоци за количините на емисиите на загадувачките супстанции со меѓународни организации, земјите потписнички на ЛРТАП конвенцијата, надлежните тела и организации на Европската унија.

Член 28

Обврски на други субјекти

Правните и физичките лица сопственици односно корисници на инсталациите кои се извори на загадување на амбиентниот воздух должни се да ги применат и финансираат мерките за намалување на емисиите утврдени со планските документи од членот 23 од овој закон.

Член 29

Приоритетни зони и агломерации

За зоните и агломерациите кои во согласност со Планот од членот 25 став (1) точка 7 на овој закон, се утврдени како приоритет, програмата на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во соработка со засегнатите општини и градот Скопје ја донесува Владата на Република Македонија.

Членот 30 е избришан

Член 31

Интегрирана заштита

При изготвување и реализација на планските документи од членот 23 од овој закон се земаат предвид и прописите за интегриран пристап кон заштитата на животната средина и прописите од областа на здравствената заштита и други релевантни прописи.

Член 32

Соработка

(1) При подготовка на планските документи од член 23 став (1) точки 2 и 3 од овој закон општината и градот Скопје, задолжително соработуваат со органите на државната управа, научни и стручни организации вклучувајќи ги и правните и физичките лица сопственици, односно корисници на инсталациите кои се извори на загадување на амбиентниот воздух.

(2) Кога граничните и целните вредности на загадувачките супстанции се надминати од емисии од соседните земји, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во соработка со градоначалниците на општините и на градот

Скопје, е должен да соработува со надлежните органи од соседната држава со цел за заедничко подготвување на планските документи од членот 23 од овој закон.

(3) Во случај на надминување на прагот на информирање и праговите на алармирање во зоните и агломерациите во близина на границите на Република Македонија, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и општините и градот Скопје овозможуваат размена на информации колку што е можно поскоро со засегнатите соседните држави. Информациите што се разменуваат се достапни на јавноста.

Член 33

Известување и учество на јавноста

Градоначалникот на општината и на градот Скопје се должни да ги преземат сите мерки за да ја информира јавноста и да обезбедат пристап до информациите и учество во врска со подготовката и усвојувањето на планските документи од членовите 26 и 27-а од овој закон согласно со постапката утврдена со Законот за животна средина кои се однесуваат на донесување на плански документи.

Член 34

Доставување на извештаи

Градоначалникот на општината и на градот Скопје е должен да доставува до органот на државната управа текст: мониторинг на работите од областа на животната средина годишен извештај за спроведување на планските документи од членовите 26 и 27-а од овој закон.

Членот 35 е избришан

Членот 35-а е избришан

Членот 35-б е избришан

Членот 35-в е избришан

Членот 35-г е избришан

VI. МОНИТОРИНГ НА КВАЛИТЕТОТ НА АМБИЕНТНИОТ ВОЗДУХ И ИЗВОРИТЕ НА ЕМИСИИ

Член 36

Цели на мониторинг

(1) Мониторингот на состојбите и промените на квалитетот на амбиентниот воздух (во натамошниот текст: мониторинг) се врши на начин и под услови утврдени со овој закон.

(2) Целта на мониторингот на квалитетот на амбиентниот воздух во Република Македонија е воспоставување на единство во создавањето и функционирањето на системите за мониторинг и контрола и обезбедување на податоци за базата на податоци потребни за управување и преглед на состојбите со квалитетот, на амбиентниот воздух преку:

1) систематско следење, набљудување, испитување и оценување на влијанието на загадувањето врз квалитетот на амбиентниот воздух;

2) идентификација и распределба на изворите на загадување;

3) оценка на влијанието на загадениот амбиентен воздух врз здравјето на луѓето и животната средина;

4) утврдување и предлагање мерки за подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух и

5) користење други техники за оценување на квалитетот на амбиентниот воздух, особено моделирањето и идентификацијата на идни проблеми.

Член 37
Државна мрежа

(1) За мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух на територијата на Република Македонија, Владата на Република Македонија воспоставува државна мрежа за мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух (во натамошниот текст: државна мрежа).

(2) Со државната мрежа се обезбедува постојан мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух кој е составен дел од целокупниот мониторинг за животна средина.

(3) Надлежен орган за вршење на стручни работи во областа на животната средина врши следење на амбиентниот воздух преку државната мрежа и управува со државната мрежа.

Член 38
Програми за мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух

(1) За работа на државната мрежа, надлежен орган за вршење на стручни работи од областа на животната средина донесува годишна програма за мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух со согласност на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) За реализација на програмата од ставот (1) на овој член надлежен орган за вршење на стручни работи од областа на животната средина поднесува годишен извештај до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 39
Локални мрежи

За мерење и следење на загадувањето на амбиентниот воздух во населбите и индустриските подрачја општините и градот Скопје можат по претходно добиено претходно мислење од надлежен орган за вршење на стручни работи од областа на животната средина, под услови и начин уредени со овој закон, да воспостават локални мрежи.

Член 40
Мерни станици и мерни места

(1) Мониторингот на квалитетот на амбиентниот воздух се врши преку мерни станици и мерни места за:

1) мерења на позадинското загадување (состојба со квалитетот на амбиентниот воздух во ненаселени подрачја);

2) мерење на загадувањето на амбиентниот воздух во урбани индустриски подрачја и области кои се наоѓаат непосредно до главни патишта и крстосници.

3) мерење на загадувањето на амбиентниот воздух во рурални подрачја.

4) мерења на прекуграничен пренос на загадувачки супстанции;

5) мерења во врска со меѓународните обврски на државата и

6) мерења на загадувањето на амбиентниот воздух на подрачја на национални паркови, паркови на природата, заштитени подрачја, чувствителни еколошки системи, како и културно и природно наследство и мерење на загадувањето на амбиентниот воздух во населби и индустриски подрачја.

(2) Мерењата на загадувачките супстанции се изведуваат континуиран на фиксни локации или со земање на примероци со случаен избор.

Член 41
Методологија за мониторинг

Начинот, условите и постапката за воспоставување и работење на сите мрежи и методологијата за мониторинг и критериуми за избор на мерни места за сите извори на загадување, условите и начинот и постапката на доставување на информациите и податоците од мониторингот на квалитетот на амбиентниот воздух ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството.

Член 42
Вршење на мониторинг

(1) Определени стручни работи за мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух можат да вршат и акредитирани научни, стручни организации и институции, како и други правни лица под услови и на начин утврдени со овој закон.

(2) Субјектите од ставот (1) на овој член, за вршење на определени стручни работи за мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух треба да ги исполнуваат следниве услови:

1) да имаат вработено најмалку три лица со висока стручна подготовка и потребно работно искуство од најмалку три години во областа на мониторингот за квалитет на воздухот и

2) да имаат потребна опрема, уреди одобрени во постапката за верификација на мерила утврдени со закон, инструменти и соодветни деловни простории за вршење на дејноста.

(3) Поблиските услови за вршење на определени видови стручни работи, во поглед на опрема, уреди, инструменти и соодветни деловни простории кои треба да ги исполнуваат субјектите од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството.

Член 43
Надлежности за мониторинг во прекуграничен контекст

Следење и контрола на прекуграничниот пренос на загадувачки супстанции во атмосферскиот воздух, како и влијанието на загадувањето на атмосферскиот воздух врз климатските процеси во атмосферата го врши надлежен орган за вршење на стручни работи од областа на животната средина и органот на државната управа надлежен за работите од областа на хидрометеорологијата во согласност со закон.

Член 44
Доставување на податоци и информации

(1) Органите на државната управа, градоначалникот на општината и на градот Скопје и други субјекти кои вршат следење на квалитетот на амбиентниот воздух согласно со овој или друг закон, се должни податоците и информациите од мониторингот, да ги доставуваат без надоместок до надлежен орган за вршење на стручни работи од областа на животната средина.

(2) Надлежниот орган за вршење на стручни работи од областа на животната средина доставува извештаи од мониторингот за потребите на органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравство-

то, заводите за здравствена заштита и градските заводи за здравствена заштита, органот на државната управа надлежен за работите од областа на хидрометеорологијата, надлежен центар за известување и тревожење, како и до градоначалникот на општината и на градот Скопје и други државни органи и институции.

(3) Надлежниот орган за вршење на стручни работи од областа на животната средина собраните, обработените и верификуваните податоци и информации од мониторингот за квалитет на амбиентниот воздух и изворите на емисии, согласно со пропис донесен врз основа на овој закон, ги доставува најмалку еднаш месечно, а по потреба и во пократок рок до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(4) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина заради реализација на обврските од меѓународните договори кои ги ратификувала или на кои им пристапила Република Македонија е надлежен орган за презентација на податоците за квалитетот на амбиентниот воздух и емисиите во амбиентниот воздух.

Член 45

Мониторинг на емисии од стационарни извори

(1) Правните и физичките лица сопственици, односно корисници на определени инсталации кои се извор на емисии на загадувачки супстанции во амбиентниот воздух се должни да:

1) инсталираат и да одржуваат во исправна состојба мерни инструменти за следење на емисиите на местото на изворот и

2) обезбедат редовно следење, мерење и обработка на податоците на емисиите од изворот на загадувањето и за тоа да водат дневник.

(2) Податоците од ставот (1) точка 2 на овој член до надлежниот орган за вршење на стручни работи од областа на животната средина, ги доставуваат субјектите кои управуваат со:

- инсталациите со инсталирана моќност од 0 до 50 MW најмалку еднаш годишно и

- инсталациите со инсталирана моќност над 50 MW најмалку еднаш месечно, како и годишни сумирани извештаи.

(3) По исклучок од ставовите (1) и (2) на овој член инсталациите кои имаат емисии на загадувачки супстанции во амбиентниот воздух од стационарни извори од дифузен карактер, податоците од емисиите можат да ги достават врз основа на пресметки или врз основа на мерења.

(4) Формата и содржината на обрасците на доставување на податоците од емисиите во амбиентниот воздух од стационарни извори, начинот и временскиот период на доставување согласно со капацитетот на инсталацијата, содржината и начинот на водење на дневникот на емисии во амбиентниот воздух ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(5) Субјектите од ставот (1) на овој член се должни да ги чуваат податоците за емисиите најмалку пет години, а потоа да ги архивираат во согласност со закон.

Член 46

Методологии за мониторинг на емисии од стационарни извори

(1) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува методологијата, начините, постапките, методите и средствата за мерење на емисиите од стационарните извори.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина пропишува методологија за инвентаризација и утврдување на нивото на емисии на загадувачките супстанции во амбиентниот воздух во тони годишно за сите видови дејности, како и за други податоци потребни за доставување во Програмата за мониторинг на воздухот на Европа (ЕМЕП).

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува количините на горните граници-плафоните на емисиите на загадувачките супстанции со цел за утврдување на проекции за одреден временски период кои се однесуваат на намалувањето на количините на емисиите на загадувачките супстанции на годишно ниво.

(4) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е одговорен за инвентаризација на националното ниво на годишните емисии од сите загадувачки супстанции за кои постојат податоци.

(5) Органот за вршење на работи од областа на животната средина може да назначи и стручна институција за вршење на инвентаризација во согласност со Законот за животната средина.

Член 47

Мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух и изворите на емисии од определени поединечни стационарни извори

(1) Правните и физичките лица сопственици, односно корисници на определени инсталации кои се извор на емисии на загадувачки супстанции во амбиентниот воздух, а кои не се опфатени со државната и/или локалните мрежи за мониторинг, се должни да изградат систем за следење на изворот на емисии и контрола на квалитетот на амбиентниот воздух како и да постават во најблиската станбена зона која се наоѓа во правецот на ветерот најмалку една мерна станица за квалитетот на амбиентниот воздух согласно со интегрираната еколошка дозвола.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член следењето и мерењето можат да го вршат преку сопствени служби или преку научни и стручни организации или други правни лица, доколку се акредитирани за вршење на мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух, во согласност со овој закон и друг закон.

(3) Правните и физичките лица кои управуваат со согорувачки инсталации се должни своите дејности и активности да ги спроведуваат на начин со кој ќе се обезбедат мерки за заштита на амбиентниот воздух од загадување, преку намалување на емисиите на одделните загадувачки супстанции во воздухот, планирање на мерките што треба да ги превземат, како и спроведување на методите за мерење на емисиите.

(4) Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги определува согорувачките капацитети кои треба да ги превземат мерките од став (3) на овој член.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за економијата ги определува видовите на загадувачки супстанции за кои се определуваат граничните вредности на емисија, горните граници и цели на намалување на одделни видови на загадувачки супстанции, методите на мерење на емисиите, како и роковите за постигнување на граничните вредности на емисиите на загадувачките супстанции.

VII. ИНФОРМАТИВЕН СИСТЕМ

Член 48

Информативен систем за квалитетот на амбиентниот воздух

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го воспоставува и управува со единствениот информативен систем за квалитетот на амбиентниот воздух (во натамошниот текст: информативен систем) кој е дел на севкупниот информативниот систем за животната средина.

(2) Собраните, обработените и верификуваните податоци и информациите од членот 44 став (3) на овој закон претставуваат официјална база на податоци за управување и заштита на квалитетот на амбиентниот воздух.

Член 49

Базата на податоци за воздухот

Базата на податоци за воздухот опфаќа:

- 1) податоци за квалитетот на амбиентниот воздух од државните мрежи;
- 2) податоци за квалитетот на амбиентниот воздух од локалните мрежи;
- 3) податоци за емисиите од подвижните извори;
- 4) податоци за емисиите за квалитетот на амбиентниот воздух од одделни стационарни извори;
- 5) податоци за емисиите од стационарни извори;
- 6) податоци за загадување на амбиентниот воздух при праг на алармирање и мерките за заштита на здравјето на луѓето и животната средина;
- 7) податоци за квалитетот на амбиентниот воздух од научни и стручни организации и институции и други правни лица;
- 8) податоци од меѓународни институции за следење на квалитетот на амбиентниот воздух;
- 9) податоци од државни органи, научни и стручни организации и институции и други правни лица кои вршат мерења и следење на квалитетот на амбиентниот воздух од сите извори на загадување и
- 10) податоци од оценувањето на квалитетот на амбиентниот воздух.

Член 50

Информирање на јавноста

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, преку Македонскиот информативен центар за животна средина, изготвува и објавува годишни извештаи за емисии, годишни извештаи за квалитетот на амбиентниот воздух и периодични извештаи за имплементирање на обврските од овој закон, во согласност со закон и друг пропис, како и други видови на извештаи во согласност со обврските од меѓународните договори, кои ги ратификувала или на кои им пристапила Република Македонија.

(2) Надлежен орган за вршење на стручни работи од областа на животната средина е должен да ги објави програмите за мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух.

(3) Градоначалникот на општината и на градот Скопје е должен да ги објавува планските документи од членовите 26 и 27-а од овој закон, како и да известува за други мерки за управување со квалитетот на амбиентниот воздух и мерките и активностите за подобрување на општата состојба на своето подрачје, реализирани во претходната година и предвидените активности за наредната година.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работата од областа на животната средина ги пропишува содржината и начинот на преносот на податоците и информациите за состојбите во управувањето со квалитетот на амбиентниот воздух.

(5) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен во текот на годината да ја информира навремено и точно јавноста за моменталната состојба на квалитетот на амбиентниот воздух, постигнатиот напредок, идните планови и насоки за подобрување на состојбата, како и да направи споредба и процена на актуелната со минатата состојба во управувањето со квалитетот на амбиентниот воздух.

(6) Во случај на надминување на прагот на информирање и прагот на алармирање во зоните блиску до границите со соседните држави, во најкраток можен рок, треба да се обезбедат информации за надлежните органи во засегнатите соседни земји со цел да се обезбедат информации за јавноста од тие земји.

Член 51

Пристап до информации

(1) Податоците и информациите од информативниот систем за квалитетот на амбиентниот воздух се информации достапни за јавноста.

(2) Надлежните органи и други правни лица кои што имаат податоци и информации за квалитетот на амбиентниот воздух се должни да обезбедат пристап на јавноста до податоците и информациите, во пропишана форма, на начин и постапка утврдени во согласност со Законот за животната средина и друг закон.

Член 52

Катастар на загадувачи на воздухот

(1) За утврдување на степенот на загаденост на амбиентниот воздух, изворите на загадување, како и нивното штетно влијание врз квалитетот на воздухот, се установува Катастарот на загадувачи на воздухот (во натамошниот текст: Катастарот).

(2) Катастарот го води и одржува надлежен орган за вршење на стручни работи во областа на животната средина.

(3) Катастарот ги содржи следниве податоци:

- 1) основни податоци за правните и физичките лица кои имаат инсталации што се извори на загадување на амбиентниот воздух;
- 2) локација на објектот;
- 3) краток опис на активностите и техничко-технолошкиот процес;
- 4) значајни податоци кои се однесуваат на емисиите на загадувачки супстанции;
- 5) податоци кои се однесуваат за согласности, дозволи и промени во дозволите и согласностите и други релевантни податоци;
- 6) листа на потенцијални загадувачки супстанции со кои се нарушува или може да се наруши квалитетот на амбиентниот воздух и
- 7) податоци за извршени контроли, значајни резултати и преземени мерки.

(4) Формата, методологијата и начинот на водење и одржување на Катастарот ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(5) Заради потребата на установување и водење на Катастарот, правните и физичките лица се должни податоците од ставот (3) на овој член, како и други потребни податоци да ги доставуваат до надлежен орган за вршење на стручни работи од областа на животната средина на негово барање.

(6) Податоците од Катастарот се достапни до јавноста во обем, форма и начин пропишан со пропис донесен врз основа на Законот за животната средина.

(7) Катастарот од ставот (1) на овој член е составен дел на Катастарот за животната средина.

VIII. ЗАШТИТА НА АМБИЕНТНИОТ ВОЗДУХ ОД
ЗАГАДУВАЊЕЧлен 53
Забрана

Се забранува испуштање на емисии на загадувачки супстанции над пропишаните гранични вредности пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, кои предизвикуваат штетни последици по здравјето на луѓето и животната средина.

Член 54
Построга забрана

(1) Емисија на загадувачки супстанции во амбиентниот воздух може да се врши само на начин кој што е пропишан со овој закон или со дозволите за усогласување со оперативен план или интегрираните еколошки дозволи издадени согласно Законот за животната средина.

(2) По исклучок од став (1) на овој член може да се применуваат построги гранични вредности доколку тие се утврдени во краткорочните акциони планови од член 27-а од овој закон или во услови на настаната несреќа или хаварија.

1. Заштита на амбиентниот воздух од загадување од
стационарни извориЧлен 55
Стационарни извори на загадување

(1) За инсталации кои вршат загадување на амбиентниот воздух за кои согласно со Законот за животната средина се потребни А или Б интегрирани еколошки дозволи, дозволите се прибавуваат на начин и во постапка пропишана со Законот за животната средина.

(2) За проектите за кои, согласно со листата од прописот утврдена согласно со Законот за животната средина, се врши оценка на влијанието врз животната средина, како и за проектите за кои потребата од оценка на влијанието се утврдува со испитување на секој поединечен случај, постапката за оценка на влијанието се спроведува под услови и на начин пропишани со Законот за животната средина.

Член 56
Постоечки инсталации

Операторите на одредени постоечки инсталации кои се извори на загадување на амбиентниот воздух и кои врз основа на нивната дејност преку емисии вршат загадување на амбиентниот воздух и кои заради нивото на техничко-технолошкиот развој и видот на суровини кои се употребуваат, не можат да ги постигнат пропишаните гранични вредности за емисија, согласно со пропис донесен врз основа на овој закон, се должни да обезбедат дозволи за усогласување со оперативен план како услов за продолжување, односно отпочнување на работа на инсталацијата во постапка определена со Законот за животната средина.

Член 56-а
Мерки за заштита при согорување на отпад

(1) Се забранува согорување на отпадот на отворен простор.

(2) Согорувањето на отпадот се врши во инсталации за таа намена при што емисиите од согорувањето во амбиентниот воздух треба да бидат во рамките на граничните вредности утврдени со прописот од членот 13 на овој закон.

Член 57
Други инсталации

(1) Објектите и инсталациите за кои не е предвидено издавање на интегрирани еколошки дозволи согласно со закон, се градат, опремуваат и одржуваат на начин со кој се спречува, намалува и контролира негативното влијание врз квалитетот на амбиентниот воздух.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го пропишува начинот и мерките за превенција и спречување на загадувањето на амбиентниот воздух од објектите и инсталациите од ставот (1) на овој член.

2. Заштита на амбиентниот воздух од подвижни
извориЧлен 58
Подвижни извори на загадување

(1) Имателите на подвижни извори на загадување се должни да обезбедат усогласување со граничните и целни вредности за емисии од подвижни извори кои се утврдени за секој одделен вид на извор на загадување на амбиентниот воздух во согласност со членот 14 на овој закон.

(2) При технички преглед и регистрација на подвижните извори на загадување, задолжително се врши редовна контрола на усогласеноста на нивоата на емисии од подвижните извори со пропишаните гранични и целни вредности за емисија од овој вид на извори.

(3) Контрола на усогласеноста на емисиите од одделни подвижни извори на загадувања може да се врши и преку вонредна контрола, во случаи кога податоците од мониторингот или други податоци покажуваат дека постои реален ризик од надминување на пропишаните гранични и целни вредности за квалитет и праговите на алармирање.

Член 59
Други мерки за заштита од подвижни извори

(1) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството и шумарството, може да го ограничи или забрани вршењето на определени дејности и употребата на растително производство што се одгледува на земјиште долж патиштата, доколку загадувањето на воздухот од моторните превозни средства има влијание врз нив, согласно со прописите за безбедност на храната.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на внатрешните работи и Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството, може да го ограничи или забрани сообраќајот на определени места во урбани и/или рурални подрачја за одредено времетраење доколку концентрацијата на загадувачките супстанции во амбиентниот воздух ги надминува праговите на алармирање, се додека не се постигнат граничните вредности.

3. Обврски за преземање на други мерки за спречување
и намалување на загадувањето на амбиентниот
воздухЧлен 60
Други обврски

(1) Правните и физичките лица сопственици, односно корисници на инсталации и извори на загадување на амбиентниот воздух, се должни:

1) да го известуваат најдоцна во рок од 30 дена органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за изворот на загадување на амбиентниот воздух, суровините и технолошките процеси и уреди, како и за претстојните промени во суровините и технолошките процеси коишто ќе доведат до измени во условите и барањата за запазување на квалитетот на амбиентниот воздух, како и при извршување на ремонтните работи на уредите за прочистување на амбиентниот воздух и опремата;

2) да го известат органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина најдоцна во рок од 30 дена од настанувањето на промените во предметот на дејноста, како и за промената на операторот на инсталацијата и на лицата одговорни за зачувување на животната средина;

3) неодојно и веднаш да го известат Државниот инспекторат за животна средина и Државниот санитарен и здравствен инспекторат за настанатата хаварија во производството, како и за други инциденти коишто можат да доведат до зголемување на емисиите или да предизвикаат влошување на квалитетот на амбиентниот воздух, како и да преземат мерки, согласно со овој закон и прописите кои ја регулираат оваа материја при настанување на хаварија или несреќа и

4) да осигураат неограничен пристап на надлежните инспектори до изворите на загадување на амбиентниот воздух, како и до сите документи и податоци поврзани за емисиите и да им укажат помош при извршувањето на тие функции.

(2) Податоците од ставот (1) точки 1 и 2 на овој член се доставуваат до градоначалникот на општината и на градот Скопје за инсталации за кои согласно со Законот за животната средина е потребна Б интегрирана еколошка дозвола, односно дозвола за усогласување со оперативен план.

Член 61

Постројки за испуст

(1) Стационарните извори на емисии треба да ги испуштаат емисиите во амбиентниот воздух контролирано, преку соодветно конструирани постројки за испуст.

(2) Емисиите, што се испуштаат од еден стационарен извор за кој е потребно издавање на А интегрирана еколошка дозвола согласно со Законот за животната средина, не треба да надминат повеќе од 25% од пропишаните гранични вредности за квалитет на воздухот, при што крајното одредување на уделот на емисиите што се испуштаат од тој стационарен извор се определува во дозволите за усогласување со оперативен план односно интегрираните еколошки дозволи.

Член 62

Заштита од хаварии

Секое правно или физичко лице кое е сопственик или вршител на дејност во производствен процес (во натамошниот текст: оператор), транспортен или систем за складирање (во натамошниот текст: систем) во кој се присутни штетни и опасни супстанции, а кои можат веднаш или со одложено дејство да иницираат сериозна опасност по човековото здравје, односно животната средина, во или надвор од системот, како резултат на испуштање на една или повеќе штетни и опасни супстанции во амбиентниот воздух, се должни во внатрешните планови за вонредни состојби, согласно со Законот за животната средина, да предвидат мерки што треба да се преземат за заштита на квалитетот на амбиентниот воздух при можни хаварии.

IX ФИНАНСИРАЊЕ

Член 63

Извори на финансирање

(1) Средствата за заштита и подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и други извори на средства утврдени со закон.

(2) Со средствата од ставот (1) на овој член се финансира реализацијата на Националниот план за заштита на амбиентниот воздух во Република Македонија, Програма за мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух и други мерки кои се преземаат врз основа на овој закон.

(3) Средства за реализација на програмата во приоритетните зони и агломерации од членот 29 на овој закон се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и други извори на средства утврдени со закон.

(4) Средства за формирање, работење, одржување и развој на државната мрежа се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и други извори на средства утврдени со закон.

Член 64

Средства од буџетите на единиците на локалната самоуправа

(1) Во буџетот на општините и градот Скопје се обезбедуваат средства за заштита и унапредување на квалитетот на амбиентниот воздух, како и други извори на средства утврдени со закон.

(2) Со средствата од ставот (1) на овој член се обезбедува реализација на планските документи од членовите 26 и 27-а од овој закон, спроведување на активности во приоритетните зони и агломерации од членот 29 на овој закон, како и за други мерки кои се преземаат врз основа на овој закон.

(3) Средства за формирање, работење, одржување и развој на локалните мрежи од членот 39 на овој закон се обезбедуваат од буџетите на општините и градот Скопје и други извори на средства утврдени со закон.

X НАДЗОР И НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ

Член 65

Надлежни органи

(1) Надзор над примената на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши органот на државната управа надлежен на работите од областа на животната средина.

(2) Инспекциски надзор над примената и спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Државниот инспекторат за животна средина преку инспектори за животна средина.

(3) За работите од надлежност на општините и градот Скопје утврдени со овој закон, инспекциски надзор над примената и спроведувањето на овој закон го вршат овластени инспектори за животна средина на општините и овластени инспектори за животна средина на градот Скопје.

(4) Редовна контрола над емисиите од подвижните извори на загадување врши надлежен орган за утврдување на техничка исправност на одделени подвижни извори, согласно со овој или друг закон.

(5) Вонредна контрола над емисиите од подвижните извори на загадување врши овластен инспектор за животна средина на општините и овластен инспектор за животна средина на градот Скопје во соработка со надлежен орган за утврдување на техничка исправност на одделени подвижни извори, согласно со овој или друг закон.

(6) Контрола на здравствената исправност на растителното производство што се одгледува на земјиште долж патишта, како и во случаите кога при оценувањето на квалитетот на амбиентниот воздух е утврдено дека постои здравствен ризик по животот и здравјето на луѓето надлежен орган за преземање и спроведување на потребни мерки е Државниот санитарен и здравствен инспекторат во рамките на овластувањата утврдени со закон.

(7) Контрола на квалитетот на горивата во однос на пропишаните гранични вредности за содржина на штетни супстанции и други барања за квалитет на горивата врши Државниот пазарен инспекторат во рамките на овластувањата утврдени со закон.

(8) Непосредна контрола и надзор над емисиите од одредени инсталации и извори на загадување на амбиентниот воздух, се врши најмалку два пати годишно, а над подвижните извори редовна контрола најмалку еднаш годишно.

(9) Државните инспектори за животна средина и овластените инспектори за животна средина, инспекцискиот надзор во областа на управувањето со квалитетот на амбиентниот воздух го спроведуваат во согласност со одредбите на овој закон, Законот за инспекцискиот надзор и Законот за животната средина.

Член 66

Делокруг на Државниот инспектор за животна средина

(1) За вршење на инспекциски надзор од својот делокруг Државниот инспектор за животна средина (во натамошниот текст: инспектор за животна средина) има право да:

1) врши увид и контрола дали се исполнети условите за заштита и подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух содржани во А интегрираната еколошка дозвола (член 55), односно дозволата за усогласување со оперативен план (член 56);

2) утврди дали вршителот на определени стручни работи за мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух ги исполнува условите во однос на потребниот кадар, опрема, уреди и инструменти за вршење на овој вид работи (член 42 став (2));

3) врши контрола и увид дали има инсталирано и дали се одржуваат во исправна состојба мерните инструменти за следење на емисиите (член 45 став (1) точка 1);

4) утврди дали е запазена процедурата за начинот и честотата на мерења на емисиите, односно пресметување на количината на емисии и начинот на водењето на дневникот (член 45 став (1) точка 2);

5) утврди дали податоците за емисиите се доставуваат до надлежниот орган (член 45 став (2));

6) утврди дали е изграден систем за следење на изворот на емисии и контрола на квалитетот на амбиентниот воздух во реонот на објектот (член 47 став (1));

7) утврди дали субјектите кои поседуваат податоци и информации за квалитетот на амбиентниот воздух обезбедуваат пристап до информациите за квалитетот на амбиентниот воздух кои ги поседуваат и дали тоа го сториле во определен рок и форма (член 51 став (2));

8) утврди дали на барање на надлежниот орган за вршење на стручни работи од областа на животната средина му се доставуваат потребните податоци за изготвување и одржување на Катастарот на загадувачи на воздухот (член 52 став (5));

9) утврди дали е запазена процедурата за согорување на отпадот (член 56-а) согласно со овој закон;

10) утврди дали се реализирани барањата од член 61 став (2) од овој закон и

11) преземе и други мерки за кои е овластен со закон.

(2) На барање на инспекторот за животна средина, овластено лице на органот на државната управа надлежен за внатрешни работи е должно да учествува во извршувањето на работите од ставот (1) на овој член.

Член 67

Донесување на решенија на државниот инспектор за животна средина

(1) При вршењето на инспекциски надзор инспекторот за животна средина со решение:

1) ќе го ограничи или забрани работењето на инсталацијата доколку не се исполнети условите за заштита на амбиентниот воздух од загадување содржани во А интегрирана еколошка дозвола (член 55), односно условите содржани во дозволата за усогласување со оперативен план (член 56) во траење од најмногу 60 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба;

2) ќе го ограничи или забрани работењето на правното лице кое врши определени стручни работи за мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух, доколку не ги исполнува условите за вршење на овој вид работи (член 42 став (2)) во траење од најмногу 30 дена во кој рок треба да ги отстрани причините за настанатата состојба;

3) ќе ја ограничи или забрани работата на правните и физичките лица кои немаат инсталирано мерни инструменти за следење на емисиите или истите се во не-исправна состојба (член 45 став (1) точка 1), во траење од најмногу 30 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба;

4) ќе ја ограничи или забрани работата на правното или физичкото лице доколку не ја запазува процедурата за начинот и честотата на мерења на емисиите, односно пресметување на количината на емисии и начинот на водењето на дневник (член 45 став (1) точка 2) во траење од најмногу 30 дена во кој рок треба да ги отстрани причините за настанатата состојба;

5) ќе ја ограничи или забрани работата на правните и физичките лица доколку утврди дека не доставиле податоци за емисиите (член 45 став (2)) во траење од најмногу 30 дена во кој рок треба да ги отстрани причините за настанатата состојба;

6) ќе ја ограничи или забрани работата на правните и физичките лица доколку утврди дека не изградат систем за следење на изворот на емисии и контрола на квалитетот на амбиентниот воздух во реонот на објектот (член 47 став (1)) во траење од најмногу 30 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба;

7) ќе ги задолжува да обезбедуваат пристап до информациите за квалитетот на амбиентниот воздух кои ги поседуваат во определен рок и форма (член 51 став (2));

8) ќе ги задолжи правните и физичките лица да ги доставуваат потребните податоци за изготвување и одржување на Катастарот на загадувачи на воздухот во рок од најмногу 30 дена од денот на констатирањето на недостатокот (член 52 став (5));

9) ќе ја забрани работата на правните и физичките лица доколку утврди дека не е запазена процедурата за согорување на отпадот (член 56-а);

10) ќе ја ограничи или забрани работата на инсталацијата доколку не се исполнети барањата од член 61 став (2) од овој закон, во траење од најмногу 30 дена во кој рок треба да ги отстрани причините за настанатата состојба и

11) ќе го задолжи правното или физичко лице кое не ги исполнува условите за заштита на воздухот согласно овој закон да ги превземе потребните мерки и ќе му определи рок за исполнување на истите.

(2) Во случај кога ќе се утврди постоење на непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето, инспекторот за животна средина ќе издаде усна наредба за итно и неодложно отстранување на утврдените недостатоци кои записнички ги констатира во соработка со Државниот санитарен и здравствен инспекторат, како и ќе ги известат и другите надлежни инспекторати или други државни органи за утврдените неправилности и ќе побара нивна интервенција.

(3) Во случаите од ставот (2) на овој член, инспекторот за животна средина донесува писмено решение во рок од 48 часа од издавањето на усната наредба.

(4) Доколку и по втор пат во текот на годината е направен прекршок од ставот (1) точка 2 на овој член тогаш инспекторот за животна средина ќе изрече забрана за вршење на дејност во траење од најмногу 60 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба.

(5) За вршењето на работите од ставот (1) точка 1 на овој член инспекторот за животна средина има право на преземање и на други мерки утврдени со Законот за животната средина.

Член 68

Делокруг на овластени инспектори за животна средина

(1) За вршење на инспекциски надзорот од својот делокруг овластениот инспектор за животна средина на општината и овластениот инспектор за животна средина на градот Скопје (во натамошниот текст: овластен инспектор за животна средина) има право да:

1) врши увид дали се исполнети условите за заштита и подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух содржани во Б интегрираната еколошка дозвола (член 55), односно дозволата за усогласување со оперативниот план (член 56);

2) врши контрола и увид дали има инсталирано и дали се одржуваат во исправна состојба мерните инструменти за следење на емисиите (член 45 став (1) точка 1);

3) утврди дали е запазена процедурата за начинот и честотата на мерења на емисиите, односно пресметувањето на количината на емисии и начинот на водењето на дневник (член 45 став (1) точка 2);

4) утврди дали се доставуваат податоци од емисиите до надлежниот орган (член 45 став (2));

5) врши контрола и увид дали се исполнети условите со кои се спречува, намалува или контролира негативното влијание врз квалитетот на амбиентниот воздух на инсталации за кои не е предвидено издавање на интегрирани еколошки дозволи (член 57);

6) утврди дали е запазена процедурата за согорување на отпадот (член 56 а) и

7) преземе и други мерки за кои е овластен со закон.

(2) На барање на овластен инспектор за животна средина, овластено лице на органот на државната управа надлежен за внатрешни работи е должно да учествува во извршувањето на работите од ставот (1) на овој член.

(3) Овластениот инспектор за животна средина извршувањето на работите од инспекцискиот надзор од ставот (1) точки 1, 2, 3 и 4 ги презема кај инсталации кои согласно со Законот за животната средина треба да поседуваат Б интегрирани еколошки дозволи.

Член 69

Донесување на решение од овластен инспектор за животна средина

(1) При вршењето на инспекцискиот надзор овластениот инспектор за животна средина со решение:

1) ќе го ограничи или забрани работењето на инсталацијата доколку не се исполнети условите за запазување на пропишаните гранични вредности за емисија утврдени во Б интегрирана еколошка дозвола (член 55), односно условите за запазување на пропишаните гранични вредности за емисија утврдени со дозволата за усогласеност со оперативниот план (член 56) во траење од најмногу до 30 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба;

2) ќе ја ограничи или забрани работата на правните или физичките лица доколку нема инсталирано мерни инструменти за следење на емисиите или истите се во неисправна состојба (член 45 став (1) точка 1) во траење од најмногу 30 дена во кој рок треба да ги отстрани причините за настанатата состојба;

3) ќе ја ограничи или забрани работата на правните и физичките лица доколку не ја запазуваат процедурата за начинот и честотата на мерења на емисиите, односно пресметувањето на количината на емисии и начинот на водењето на дневник (член 45 став (1) точка 2) во траење од најмногу 30 дена во кој рок треба да ги отстрани причините за настанатата состојба;

4) ќе ја ограничи или забрани работата на правните и физичките лица доколку утврди дека не доставиле податоци за емисиите до надлежен орган (член 45 став (2)) во траење од најмногу 30 дена во кој рок треба да ги отстрани причините за настанатата состојба;

5) ќе ја ограничи или забрани работата на инсталацијата доколку не се исполнети условите со кои се спречува, намалува или контролира негативното влијание врз квалитетот на амбиентниот воздух на објекти и инсталации за кои не е предвидено издавање на интегрирани еколошки дозволи (член 57) во траење од најмногу 30 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатите состојби;

6) ќе ја забрани работата на правните и физичките лица доколку утврди дека не е запазена процедурата за согорување на отпадот (член 56-а) и

7) ќе го задолжи правното или физичко лице кое не ги исполнува условите за заштита на воздухот да ги превземе потребните мерки и ќе му определи рок за исполнување на истите.

(2) Во случај кога ќе се утврди постоење на непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето, овластениот инспектор за животна средина ќе издаде усна наредба за итно и неодложно отстранување на утврдените недостатоци кои записнички ги констатира во соработка со Државниот санитарен и здравствен инспекторат, како и ќе ги известат и другите надлежни инспекторати или други државни органи за утврдените неправилности и ќе побара нивна интервенција.

(3) Во случаите од ставот (2) на овој член, инспекторот донесува писмено решение во рок од 48 часа од денот на издавањето на усната наредба.

(4) Доколку и по втор пат во текот на годината е направен ист прекршок од ставот (1) точка 5 на овој член овластениот инспектор за животна средина ќе изрече забрана за вршење на дејност во траење од најмногу 60 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба.

(5) За вршењето на работите од ставот (1) точка 1 на овој член овластениот инспектор за животна средина има право на преземање и на други мерки утврдени со Законот за животната средина.

Член 69-а

Постапка за едукација

(1) Доколку при вршењето на инспекцискиот надзор државниот инспектор за животна средина, односно овластениот инспектор за животна средина кој го извршил инспекцискиот надзор, утврди дека е сторена неправилност од членот 75-а ставови (1), (2) и (3) на овој

закон, е должен да состави записник во кој ќе ја утврди сторената неправилност со укажување за отстранување на утврдената неправилност во рок од осум дена и со истовремено врачување на покана за едукација на лицето или субјектот каде што е утврдена неправилноста при вршењето на инспекцискиот надзор.

(2) Формата и содржината на поканата за едукација, како и начинот на спроведување на едукацијата ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(3) Едукацијата ја организира и спроведува Државниот инспекторат за животна средина, односно овластениот инспектор за животна средина во рок не подолг од осум дена од денот на спроведувањето на инспекцискиот надзор.

(4) Едукацијата може да се спроведе за повеќе утврдени исти или истородни неправилности за еден или повеќе субјекти.

(5) Доколку во закажаниот термин лицето или субјектот над кој се спроведува едукацијата, не се јави на едукацијата, ќе се смета дека едукацијата е спроведена.

(6) Доколку лицето или субјектот над кој се спроведува едукација се јави на закажаната едукација и истата ја заврши, ќе се смета дека е едуциран по однос на утврдената неправилност.

(7) Доколку државниот инспектор за животна средина, односно овластениот инспектор за животна средина при спроведувањето на контролниот надзор утврди дека се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, донесува заклучок со кој ја запира постапката на инспекцискиот надзор.

(8) Доколку државниот инспектор за животна средина, односно овластениот инспектор за животна средина при спроведувањето на контролниот надзор утврди дека не се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, на сторителот на прекршокот е должен да му предложи постапка за порамнување пред да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка.

(9) Државниот инспекторат за животна средина, односно овластениот инспектор за животна средина води единствена евиденција за спроведената едукација на начин пропишан од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

Член 69-б Извештаи

Државниот инспектор за животна средина, односно овластениот инспектор за животна средина е должен да води евиденција за надзорите и увидите извршени на правните и физичките лица за кои изготвува квартален извештај и истиот го објавува на веб страницата на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, односно градот Скопје.

Член 70 Други надлежности

(1) Инспекторот за животна средина и овластениот инспектор за животна средина на општината и на градот Скопје е должен да поднесе кривична пријава и прекршочна пријава до надлежните судови за поведување на кривична односно прекршочна постапка, доколку при вршењето надзор утврди основа за истите.

(2) Ако инспекторот за животна средина и овластениот инспектор за животна средина на општината и на градот Скопје не ги преземат дејствијата од ставот (1) на овој член, ќе се смета дека сториле потешка повреда на работното место.

Член 71

Постапка по жалба

(1) Жалба против решението на државниот инспектор за животна средина, може да се изјави во рок од осум дена од денот на приемот на решението до Комисијата за одлучување по жалба формирана согласно со Законот за животната средина.

(2) Жалба против решението на овластениот инспектор за животна средина може да се изјави во рок од осум дена од денот на приемот на решението до Комисијата за одлучување по жалба на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје формирана од страна на градоначалникот на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје.

(3) Жалбата против решението од ставовите (1) и (2) на овој член не го одлага извршувањето на решението.

Член 72

Обврски на правни и физички лица

Правните и физичките лица се должни да им овозможат на инспекторите вршење на надзор и контрола во документацијата, да им ги даваат бараните информации, објаснувања и известувања кои се од интерес за правилно вршење на надзорот.

Член 73

Надзор на законитоста на работата на органите на општината

(1) Надзор над законитоста на работата на органите на општината, односно градот Скопје се заснова на начелото на законитост, одговорност и самостојност во остварувањето на нивните надлежности.

(2) Надзорот од ставот (1) на овој член го врши органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) При вршењето на надзорот на работата на органите на општината и на градот Скопје органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги врши следниве работи:

1) ја следи работата на органите на општината и на градот Скопје и презема мерки, активности и поднесува иницијативи за остварување на надлежностите на општината и градот Скопје што се однесува на изготвувањето, донесувањето и спроведувањето на програмите, плановите и други акти;

2) оценува дали органите на општината и на градот Скопје изготвувањето, донесувањето и спроведувањето на планските документи и други акти, како и доставување на извештаи за нивно спроведување го извршуваат согласно со постапките утврдени со овој закон;

3) укажува на органите на општината и на градот Скопје на пречекорувања на нивните надлежности утврдени со овој закон и предлагаат соодветни мерки за надминување на таа состојба;

4) укажува на определени материјални и процедурални недостатоци во работата на органите на општината и на градот Скопје со кои би можеле да го оневозможат остварувањето на правото на јавноста за пристап до информации и учество во донесувањето на одлуките и други права и обврски утврдени со овој или друг закон;

5) дава препораки за доследно спроведување на надлежностите на општината и градот Скопје за работи кои треба да ги вршат согласно со овој закон, на барање на органите на општината и на градот Скопје;

6) го следи навременото донесување на планските документи и други акти од страна на општините и градот Скопје;

7) поднесува иницијативи и предлози до органите на општината и на градот Скопје доколку констатираат неспроведување на овој закон како резултат на судир на надлежностите меѓу нив;

8) ја следи законитоста на решенијата што градоначалникот ги донесува во решавање на поединечни права, обврски и интереси на правните и физичките лица согласно со овој закон;

9) дава мислења и стручна помош на барање на органите на општината и на градот Скопје по предлог планските документи и други акти што произлегуваат од овој закон;

10) времено ги известува органите на општината и на градот Скопје за констатираните состојби во нивната работа и преземените мерки при вршење на надзорот и

11) го следи остварувањето на јавноста во работата на органите на општината и на градот Скопје во остварување на надлежностите утврдени со овој закон од аспект на редовно, навремено, вистинито и потполно известување на граѓаните.

Член 74

Одземање на вршење на надлежности

(1) Доколку и покрај укажувањата и преземените мерки и активности, органите на општината и органите на градот Скопје не го обезбедат извршувањето на работите за кои тие се надлежни согласно со овој закон, им се одзема вршењето на работите од нивна надлежност.

(2) Вршењето на одземените работи ги презема органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина најмногу до една година од денот на нивното преземање, во име и за сметка на општината и градот Скопје.

(3) За преземање на работите од ставот (1) на овој член се известува органот на државната управа надлежен за работите од областа на локалната самоуправа и органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите.

ХП Прекршочни санкции

Член 75

(1) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, доколку:

1) согорува отпад на отворен простор, односно согорувањето на отпадот не го врши во инсталации за таа намена (член 56-а).

(2) Глоба во износ од 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во правното лице за дејствието од став (1) од овој член.

(3) Глоба во износ од 150 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичкото лице за дејствијата од став (1) од овој член.

(4) Надлежен орган за изрекување на прекршоците од овој член е Прекршочната комисија формирана согласно со Законот за животна средина.

(5) За прекршоците од овој член надлежните инспектори прекршочната санкција можат да ја изречат на лице место со врачување на покана за плаќање на глоба која сторителот е должен да ја плати во рок од 8 дена.

(6) Доколку глобата од став (5) на овој член не се плати во определениот рок, државните и овластените инспектори за животна средина се должни да поднесат барање за поведување на прекршочна постапка пред Прекршочната комисија формирана согласно со Законот за животна средина.

Член 75-а

(1) Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, доколку:

1. не доставува во определениот рок до надлежен орган за вршење на стручни работи од областа на животната средина потребни податоци за емисиите и за изворите на емисиите (член 45 став (2));

2. не овозможи пристап до информациите и податоците за квалитетот на амбиентниот воздух (член 51 став (2)) и

3. не ги доставува пропишаните и другите потребни податоци до изготвувачот и/или одржувачот на Катастарот (член 52 став (5)).

(2) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичкото лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

Член 76

(1) Глоба во износ од 3 000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице доколку:

1) врши определени стручни работи за мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух, спротивно на пропишаните услови (член 42 став (2));

2) не инсталира и не ги одржува во исправна состојба мерните инструменти за следење на емисиите на местото на изворот (член 45 став (1) точка 1);

3) не обезбеди редовно следење, мерење и обработка на податоците од емисиите и не води дневник за изворот на емисиите на пропишан начин (член 45 став (1) точка 2);

4) не изгради систем за следење на изворот на емисиите и за контрола на квалитетот на амбиентниот воздух во реонот на објектот (член 47 став (1));

5) не ги остварува условите со кои се спречува, намалува или контролира негативното влијание врз квалитетот на амбиентниот воздух (член 57);

6) не го известува надлежниот орган за вршење на стручни работи од областа на животната средина, односно општината и градот Скопје за изворот на загадување, за промена на суровините и технолошките процеси, како и за претстојните ремонтни работи на уредите и опремата (член 60 став (1) точка 1);

7) не го известува надлежниот орган за вршење на стручни работи во областа на животната средина, односно општината и градот Скопје за промена на предметот на дејноста, промена на операторот на инсталацијата и лицата одговорни за зачувување на животната средина (член 60 став (1) точка 2) и

8) не овозможи слободен пристап до изворите на загадување на амбиентниот воздух и до документите и податоците поврзани со емисиите (член 60 став (1) точка 4).

(2) Глоба во износ од 700 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во правното лице за дејствија од став 1 од овој член.

(3) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице за дејствија од став 1 од овој член.

(4) Надлежен орган за изрекување на прекршочните санкции од овој член е Прекршочната комисија формирана согласно Законот за животна средина.

Член 77

(1) Глоба во износ од 8 000 евра до 20 000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице доколку:

1) испушти во амбиентниот воздух загадувачки супстанции над пропишаните гранични вредности за емисија (член 15 став (1));

2) произведува, увезува и пушта во промет превозни средства кои не ги исполнуваат пропишаните гранични вредности за емисија од подвижни извори (член 15 став (2));

3) произведува, увезува и пушта во промет одделни производи кои не ги задоволуваат пропишаните гранични вредности за содржина на штетни супстанции и други барања за квалитетот на горивата (член 16);

4) не ги исполнува обврските за примена и финансирање на мерките за намалување на емисиите утврдени во планските документи (член 28);

5) постапува спротивно на наредбата за ограничување или забрана за вршење на одредени дејности (член 59);

6) не го извести надлежниот инспекторат за хавариите во производството и други инциденти, како и не преземе соодветни мерки во такви случаи (член 60 став (1) точка 3) и

7) испушта загадувачки супстанции надвор од постројките за испуст во амбиентниот воздух (член 61 став (1)).

(2) Глоба во износ од 1 400 до 2 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во правното лице за дејствија од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 1 000 до 1 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(4) За дејствијата од ставот (1), точки 1,2,3,7 и 8 на овој член на правното лице покрај глобата може да му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на дејност во траење од најмногу 30 дена.

(5) Надлежен орган за изрекување на прекршочните санкции од овој член е надлежниот суд.

Член 77-а**Постапка за порамнување и посредување**

(1) За прекшоците утврдени во членовите 75 и 76 од овој закон, државните и овластените инспектори се должни на сторителот на прекршокот најпрво да му предложат постапка за порамнување, пред да поднесат барање за прекршочна постапка.

(2) За прекшоците од член 77 од овој закон, државните и овластените инспектори можат на сторителот на прекршокот да му понудат посредување и постигнување согласност со која сторителот на прекршокот треба да ја плати глобата, другите давачки или да ги острани последиците од прекршокот.

(3) Во случаите во кои е постигната согласност за порамнувањето и посредувањето, глобата на сторителот може да биде намалена најмногу за една половина од максимум пропишаната глоба за прекршокот.

(4) За прекшоците од член 77 на овој закон државните и овластените инспектори како и сторителите на прекршок можат да се согласат за започнување на постапка на медијација пред да поднесат барање за покренување на прекршочна постапка во согласност со Законот за животна средина.

(5) Постапките за порамнување и посредување се водат согласно со одредбите од Законот за животна средина.

Член 77-б**Водење на прекршочната постапка**

Постапката пред прекршочниот орган се води согласно со одредбите од Законот за животна средина.

ХП ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ**Член 78**

(член 78 од Законот објавен во “Службен весник на Република Македонија” бр. 67/2004 и член 40 од Законот објавен во “Службен весник на Република Македонија” бр. 59/2012)

Планот од членот 25 и Планските документи од членот 26 на овој закон ќе се донесат во рок од шест години од денот на отпочнување на примената на овој закон.

Член 79

(член 79 од Законот објавен во “Службен весник на Република Македонија” бр. 67/2004)

(1) Посебните прописи за извршување на овој закон ќе се донесат во рок од три години од денот на отпочнување на примената на овој закон.

(2) До денот на влегувањето во сила на прописите од ставот (1) на овој член ќе се применуваат постојните прописи.

Член 80

(член 80 од Законот објавен во “Службен весник на Република Македонија” бр. 67/2004)

Со денот на отпочнување на примената на овој закон престанува да важи Законот за заштита на воздухот од загадување (“Службен весник на СРМ” број 20/74, 6/81 и 10/90 и “Службен весник на Република Македонија” број 50/92 и 62/93), освен одредбите на членот 4 ставови 1, 2, 3, 4, 5 и 6 од Законот, кои ќе се применуваат со денот на влегувањето во сила на посебните прописи за извршување на овој закон.

Член 81

(член 81 од Законот објавен во “Службен весник на Република Македонија” бр. 67/2004)

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”, а ќе се применува од денот на конституирањето на советите на општините и на градот Скопје и изборот на градоначалниците на општините и градоначалникот на градот Скопје по спроведувањето на првите наредни локални избори согласно со Законот за локалните избори (“Службен весник на Република Македонија” број 46/96, 12/2003, 35/2004, 52/2004 и 60/2004).

Член 82

(член 10 од Законот објавен во “Службен весник на Република Македонија” бр. 47/2011)

Поблиските прописи утврдени со членот 6 на овој закон ќе се донесат во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 83

(член 11 од Законот објавен во “Службен весник на Република Македонија” бр. 47/2011)

Одредбите од членот 7 на овој закон ќе започнат да се применуваат со започнувањето на примената на Законот за инспекцискиот надзор.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО

2628.

Врз основа на член 101 став (3) од Законот за земјоделство и рурален развој („Службен весник на Република Македонија“ бр. 49/10 и 53/11), министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, донесе

П Р А В И Л Н И К

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ПОБЛИСКИТЕ КРИТЕРИУМИ ЗА ДОДЕЛУВАЊЕ ПОМОШ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ТЕХНИЧКА ПОДДРШКА ВО ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО, МАКСИМАЛНИОТ ИЗНОС НА ПОМОШТА, НАЧИН ЗА ДОДЕЛУВАЊЕ НА ПОМОШТА, СУБЈЕКТИТЕ КОИ ИМААТ ПРАВО НА УЧЕСТВО ВО ПОСТАПКАТА, КАКО И ПОТРЕБНАТА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Член 1

Во Правилникот за поблиските критериуми за доделување помош за обезбедување на техничка поддршка во земјоделството, максималниот износ на помошта, начин за доделување на помошта, субјектите кои имаат право на учество во постапката, како и потребната документација („Службен весник на Република Македонија“ бр. 30/11, 177/11 и 85/12) во член 2 ставот 2 се менува и гласи:

„Поблиските критериуми за доделување помош за обезбедување на техничка поддршка во земјоделството од Програмата за финансиска поддршка во руралниот развој за 2012 година и максималните износи се определуваат според следните намени:

	Вид на помош	Поблиски критериуми	Максимален износ во денари
1.	Помош за маркетинг на земјоделски производи	- помошта е наменета за винарскиот сектор за реализиран извоз во 2012 година на флаширано вино со потекло од Република Македонија - помошта е наменета за преработка на зеленчук извезен во стаклена амбалажа и со потекло од Република Македонија во 2012 година	до 20% од вкупната вредност на направени трошоци за маркетинг и амбалажа (стаклена флаша, тапа од плута, ПВЦ капсула, предна и задна етика), но не повеќе од 6 денари по извезена флаша вино. до 20% од вкупната вредност на направени трошоци за маркетинг и амбалажа (стаклена тегла, капак за тегла, предна и задна етикета), но не повеќе од 2 денари по килограм извезен преработен зеленчук.
2.	Помош за учество, закуп на простор, патни и трошоци за сместување и трошоци за пропаганден материјал за учество на саемски манифестации и саеми како изложувачи	- сопствено учество на финансирање од учесниците или на други извори на финансирање	до 4.000.000 денари за закуп на простор и трошоци за пропаганден материјал за учество на меѓународни саемски манифестации

Член 2

Во член 3 став 4 по зборовите „поднесено барање“ се додаваат зборовите „до Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој“.

По ставот 4 се додава нов став 5 кој гласи:

„Средствата од член 2 став 2 точка 2 од табелата од овој правилник ќе се реализираат со договор меѓу Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и организаторот на саемската манифестација и/или фактура за трошоци за закуп на простор и трошоци за пропаганден материјал не постара од 1.1.2012 година.“

Член 3

Во член 5 ставот 2 се менува и гласи:

„Право на учество во постапката од член 3 став 1 од овој правилник за реализација на помошта од член 2 точка 1 на овој правилник имаат правни лица кои се регистрирани во Регистарот на производители на вино и вршат извоз на вино согласно Законот за вино и правни лица кои се регистрирани во Регистарот на оператори со храна и објектите од неживотинско потекло согласно Законот за безбедност на храна.“

Член 4

Во член 6 став 4 точката 2 се менува и гласи:

„Решение за упис во Регистарот на производители на вино и/или Регистарот на оператори со храна и објектите од неживотинско потекло“.

Во точката 4 зборовите „во 2011 година“ се заменуваат со зборовите „не постар од 1.1.2012 година“.

Точката 5 се менува и гласи:

„Доказ за извезено вино со потекло од Република Македонија (царински документ и извозна фактура) во 2012 година односно царински документ и извозна фактура за реализиран извоз на преработен зеленчук со потекло од Република Македонија во 2012 година“.

Член 5

Во член 7 став 2 се менува и гласи:

Исплатата на помошта по корисници за намените од член 2 став 2 точка 1 се врши во износ од 100% од одобрената сума и за намената од член 2 став 2 точка 2 во висина на износот од фактура за трошоци за закуп на простор и трошоци за пропаганден материјал, но не повеќе од максималниот предвиден износ.

Член 6

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 02-7983/1
27 јули 2012 година
Скопје

Министер за земјоделство,
шумарство и водостопанство,
Љупчо Димовски, с.р.

2629.

Врз основа на член 147 став (8) од Законот за квалитетот на земјоделските производи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 140/10, 53/11 и 55/12), министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесе

П РА В И Л Н И К ЗА ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА ЕЛАБОРАТОТ КОЈ Е СОДРЖАН ВО БАРАЊЕТО ЗА РЕГИСТРАЦИЈА НА ОЗНАКА ЗА ПОТЕКЛО ИЛИ ГЕОГРАФСКА ОЗНАКА (*)

Член 1

Со овој правилник се пропишува формата и содржината на елаборатот кој е содржан во барањето за регистрација на ознака за потекло или географска ознака.

Член 2

(1) Елаборатот кој е содржан во барањето за регистрација на ознака за потекло или географска ознака се поднесува во писмена и електронска форма на образец со А4 формат во бела боја, кој е даден во Прилог и е составен дел на овој правилник.

(2) Образецот на елаборатот од став (1) на овој член содржи:

а) Назив на земјоделскиот или прехранбениот производ;

б) Видот на ознаката за која се бара регистрација;

в) Назив на групата на производители која го поднесува елаборатот;

г) Податоци за производот:

- категорија;

- опис на земјоделски или прехранбени производи (физички, хемиски, микробиолошки или органолептички карактеристики);

- опис на суровинскиот материјал (физички, хемиски, микробиолошки или органолептички карактеристики);

- опис на методот и фазите на производство кои се одвиваат во одредено географско подрачје;

- опис на посебните методи на производство кои се однесуваат на сечење, мелење, пакување, означување и сл.

д) Докази;

- за набавувачот, количеството и потеклото на сите примени количини сировини и/или производи;

- за примателот, количината и дестинацијата на обезбедените производи; и

- за врската помеѓу секоја влезна и излезна група.

ѓ) Дефинирање на географското подрачје;

е) Поврзаноста на производот со географското подрачје;

- карактеристики на географското подрачје;

- карактеристики на производот од географското подрачје;

- врската помеѓу одредено географско подрачје и карактеристики на производот, за ознака на потекло и

- врската помеѓу одредено географско подрачје и карактеристики на производот, за географска ознака.

ж) Назив и адреса на овластените тела кои ја верифицираат соодветноста на производот со елаборатот

- Датум и место на изработка и потпис на подносителот.

Член 3

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 11-7742/3
23 јули 2012 година
Скопје

Министер за земјоделство,
шумарство и водостопанство,
Љупчо Димовски, с.р.

* Со овој правилник се врши усогласување со Регулативата на Комисијата (ЕЗ) бр.1898/2006 од 14 декември 2006 год.со која се утврдуваат правилата за спроведување на Регулативата на Советот (ЕЗ) бр. 510/2006 за заштита на географски ознаки и ознаки на потекло на земјоделските и прехранбените производи, CELEX бр. 32006R1898

Прилог

Елаборат кој е содржан во барањето за регистрација на ознака за
потекло или географска ознака

а) Назив на земјоделскиот или прехранбениот производ (називот да е на македонски јазик, а по барање може да е и на друг јазик):

б) Видот на ознаката за која се бара регистрација (да се обележи со X):

☐ Ознака на потекло   ☐ Географска ознака

в) Назив на групата на производители која го поднесува барањето:

г) Податоци за производот:

Категорија на производот:
Опис на земјоделски или прехранбени производи (физички, хемиски, микробиолошки или органолептички карактеристики):
Опис на суровински материјал (физички, хемиски, микробиолошки или органолептички карактеристики):
Опис на методот и фазите на производство кои се одвиваат во одредено географско подрачје:
Опис на посебните методи на производство кои се однесуваат на сечење, мелење, пакување, означување и сл.:

д) Докази :

за набавувачот, количеството и потеклото на сите примени количини сировини и/или производи:

за примателот, количината и дестинацијата на обезбедените производи:

за врската помеѓу секоја влезна и излезна група:

ѓ) Дефинирање на географското подрачје:

е) Поврзаност на производот со географското подрачје:

Карактеристики на географското подрачје:

Карактеристики на производот од географското подрачје:

Врската помеѓу одредено географско подрачје и карактеристики на производот, за ознака на потекло:

Врската помеѓу географското подрачје и карактеристики на производот, за географска ознака:

ж) Назив и адреса на овластените тела кои ја верифицираат соодветноста на производот со елаборатот:

Датум и место на изработка

Изработил
(целосен назив и потпис)

2630.

Врз основа на член 152 став (8) од Законот за квалитетот на земјоделските производи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 140/10, 53/11 и 55/12), министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесе

П Р А В И Л Н И К
ЗА НАЧИНОТ НА ПОДНЕСУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО
И ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА ОБРАЗЕЦОТ НА
БАРАЊЕТО ЗА ИЗМЕНА И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
ЕЛАБОРАТОТ ОДНОСНО СПЕЦИФИКАЦИЈАТА (*)

Член 1

Со овој правилник се пропишува начинот на поднесување на барањето и формата и содржината на образецот на барањето за измена и дополнување на елаборатот односно спецификацијата.

Член 2

(1) Барањето за измена и дополнување на елаборатот се поднесува во писмена и електронска форма на образец со А4 формат во бела боја, кој е даден во Прилог 1 и е составен дел на овој правилник.

(2) Образецот на барањето од став (1) на овој член содржи:

- а) Регистарски број на ознаката;
- б) Вид на ознаката;
- в) Назив на земјоделскиот или прехранбениот производ;
- г) Категорија на производот;
- д) Податоци за групата која го поднесува барањето:
  - назив;
  - адреса;
  - број на телефон, факс, e-mail;
  - правен статус;
  - број на членови;
  - број на решението за регистрација на групата, како и датум и место на негово издавање;
  - единствен матичен број (ЕМБГ или ЕМБС) и
  - име и презиме, адреса и број на телефон на одговорното лице на групата која го поднесува барањето.
- е) Податоци за членовите на групата:
  - реден број;
  - назив на правното или физичкото лице;
  - адреса или седиште;
  - дејност и
  - единствен матичен број (ЕМБГ или ЕМБС);
- е) Наведување на измените или дополнувањата на елаборатот кои се бараат;

- ж) Вид на измена или дополнување;
- з) Кратко објаснување за секоја измена или дополнување;
- с) Останати потребни документи во прилог на барањето и тоа:
  - изјава со која се докажува правниот интерес на групата која ги предлага измените и дополнувањата и
  - надополнет единствен документ.
- Датум и потпис на подносителот на барањето.

Член 3

(1) Барањето за измена и дополнување на спецификацијата се поднесува во писмена и електронска форма на образец со А4 формат во бела боја, кој е даден во Прилог 2 и е составен дел на овој правилник.

(2) Образецот на барањето од став (1) на овој член содржи:

- а) Регистарски број на ознаката;
- б) Назив на земјоделскиот или прехранбениот производ;
- в) Категорија на производот;
- г) Податоци за групата која го поднесува барањето:
  - назив;
  - адреса;
  - број на телефон, факс, e-mail;
  - правен статус;
  - број на членови;
  - број на решението за регистрација на групата, како и датум и место на негово издавање;
  - единствен матичен број (ЕМБС или ЕМБГ) и
  - име и презиме, адреса и број на телефон на одговорното лице на групата која го поднесува барањето
- д) Наведување на измените или дополнувањата на спецификацијата кои се бараат;
- е) Вид на измена или дополнување;
- е) Кратко објаснување за секоја измена или дополнување;
- ж) Останати потребни документи во прилог на барањето:
  - спецификација на производот во која се внесени измените и дополнувањата што се бараат;
  - доказ за спроведени санитарни и фитосанитарни мерки;
  - детален опис на секоја измена или дополнување со наведување на причината и
  - изјава со која се докажува правниот интерес на групата која ги предлага измените и дополнувањата.
- Датум и потпис на подносителот на барањето.

Член 4

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 11-7742/4
23 јули 2012 година
Скопје

Министер за земјоделство
шумарство и водостопанство,
Љупчо Димовски, с.р.

* Со овој правилник се врши усогласување со Регулативата на Комисијата (ЕЗ) бр.1216/2007 од 18 октомври 2007 год. и Регулативата на Комисијата (ЕЗ) бр.1898/2006 од 14 декември 2006 год. со која се утврдуваат правилата за спроведување на Регулативата на Советот (ЕЗ) бр. 509/2006 за заштита на земјоделски и прехранбени производи како гарантирани традиционални специјалитети и Регулативата на Советот (ЕЗ) бр. 510/2006 за заштита на географски ознаки и ознаки на потекло на земјоделските и прехранбените производи, CELEX бр. 32007R1216 и CELEX бр. 32006R1898

Прилог 1

Барање за измена и дополнување на елаборатот

а) Регистарски број на ознаката:

б) Вид на ознаката:

☐ Ознака на потекло   ☐ Географска ознака

в) Назив на земјоделскиот или прехранбениот производ:

г) Категорија на производот:

д) Податоци за групата која го поднесува барањето:

назив:		
адреса:		
број на телефон, факс и e-mail адреса:		
tel:	fax:	e-mail:
правен статус:		
број на членови:		
број на решението за регистрација на групата, како и датумот и местото на издавање на решението:		
единствен матичен број (ЕМБС или ЕМБГ):		
име и презиме, адреса и број на телефон на одговорното лице на групата кое го поднесува барањето:		

ѓ) Податоци за членовите на групата и тоа:

Реден број	Назив на правното или физичкото лице	Адреса или седиште	Дејност	Единствен матичен број (ЕМБГ или ЕМБС)

е) Наведување на измените или дополнувањата на елаборатот кои се бараат.:
(да се означи со X)

- ☐ Називот на производот
- ☐ Описот на производот
- ☐ Географското подрачје
- ☐ Доказот за потеклото
- ☐ Начинот на производство
- ☐ Поврзаноста со географското подрачје
- ☐ Означувањето на производот
- ☐ Националните барања
- ☐ Останато: (да се наведе)

ж) Вид на измена или дополнување:

- ☐ Измена и дополнување на единствениот документ
- ☐ Измена и дополнување на елаборатот за кој не е објавен единствен документ
- ☐ Измена и дополнување на елаборатот кои не го засегаат веќе објавениот единствен документ
- ☐ Привремена измена или дополнување на елаборатот кои произлегуваат од воведување на санитарни и фитосанитарни мерки од страна на јавните органи

з) Кратко објаснување за секоја измена или дополнување:

с) Останати потребни документи во прилог на барањето: (да се означи со X)

- ☐ Изјава со која се докажува правниот интерес на групата која ги предлага измените и дополнувањата
- ☐ надополнет единствен документ (само во случај кога измените или дополнувањата го засегаат)

Датум на поднесување на барањето

Потпис на подносителот на барањето

Прилог 2

Барање за измена и дополнување на спецификацијата

а) Регистарски број на ознаката:

б) Назив на земјоделскиот или прехранбениот производ:

в) Категорија на производот:

г) Податоци за групата која го поднесува барањето:

назив:		
адреса:		
број на телефон, факс и e-mail адреса:		
tel:	fax:	e-mail:
правен статус:		
број на членови:		
број на решението за регистрација на групата, како и датумот и местото на издавање на решението:		
единствен матичен број (ЕМБС или ЕМБГ):		
име и презиме, адреса и број на телефон на одговорното лице на групата кое го поднесува барањето:		

д) Наведување на измените или дополнувањата на спецификацијата кои се бараат:
(да се означи со X)

- ☐ Називот на производот
- ☐ Резервацијата на називот на производот
- ☐ Описот на производот
- ☐ Опис на методот на производство
- ☐ Останато: (да се наведе)

ѓ) Вид на измена или дополнување:

- ☐ Измена и дополнување на спецификацијата
- ☐ Привремена измена или дополнување на спецификацијата кои произлегуваат од воведување на санитарни и фитосанитарни мерки од страна на јавните органи

е) Кратко објаснување за секоја измена или дополнување:

ж) Останати потребни документи во прилог на барањето: (да се означи со X)

- ☐ Спецификација на производот во која се внесени измените и дополнувањата што се бараат;
- ☐ Доказ за спроведени санитарни и фитосанитарни мерки и
- ☐ Детален опис на секоја измена или дополнување со наведување на причината
- ☐ Изјава со која се докажува правниот интерес на групата која ги предлага измените и дополнувањата

Датум на поднесување на барањето

Потпис на подносителот на барањето

2631.

Врз основа на член 29 став (11) алинея 4 од Законот за шумите ("Службен весник на Република Македонија" бр. 64/09, 24/11 и 53/11), министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, донесе

П Р А В И Л Н И К
ЗА КРИТЕРИУМИ ЗА СТОПАНИСУВАЊЕ СО ШУ-
МИТЕ ВО ПРИВАТНА СОПСТВЕНОСТ ЗА КОИ НЕ
СЕ ИЗРАБОТУВА ПОСЕБЕН ПЛАН ИЛИ ПРОГРАМА

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат критериумите за стопанисување со шумите во приватна сопственост за кои не се изработува посебен план или програма.

Член 2

Со шумите во приватна сопственост за кои нема изработено посебен план или програма, се дефинираат критериуми за стопанисување по:

- формата на одгледувањето,
- квалитетот на насадите,
- предходно извршени работи, обемот и видот на сечата,
- видот и роковите за извршување на работите за одржување и унапредување на шумите и
- лица кои може да ги извршуваат работите.

Член 3

Со шумите во приватна сопственост кои по форма на одгледување припаѓаат на високостеблени зрели склопени насади ќе се стопанисува според следните критериуми:

1. квалитетот на насадите треба да биде како склопени насади со прави стебла, полнодрвни со дрвна маса со техничка вредност, поголемиот дел од нив треба да бидат со биолошко-старосна зрелост, дебелинската структура треба да е различита со голем број на стеблата со над 40 см дијаметар, во овие насади предходно треба да е вршена сеча прореда, да нема подмладок, а плевел нема или го има поединечно со листинец,

2. обемот на сечата се утврдува како 10 годишен етат, кој може да се реализира во еден наврат само ако за тоа постојат оправдани причини (мали годишни етати, вршење завршен сек, мелиорација, ослободување на околни стебла и сл.) и

3. видот на сечата се врши како стеблимично пребирна сеча, при што треба да се сечат првенствено подебелите стебла, гранати и криви со послаб технички квалитет, со цел да се позабави процесот на обновата а да се добие во квалитет и дебелински прираст, а обемот на сеча треба да се усогласи со годишниот прираст на стеблата по стручна оценка на стручното лице.

Член 4

Со шумите во приватна сопственост кои по форма на одгледување припаѓаат на високостеблени зрели разредени насади ќе се стопанисува според следните критериуми:

1. квалитетот на насадите треба да биде со формиран склоп но склопот може да е разбиен односно прекинат и е со покриеност под 0,8 како резултат на извршена сеча во минатото со јак интензитет или други причини. Стеблата се биолошки и технички зрели со дебелина на градна височина над 40см и со различен квалитет на дрвната маса.

2. обемот на сечата се утврдува како 10 годишен етат, кој може да се реализира во еден наврат само ако за тоа постојат оправдани причини (мали годишни етати, вршење завршен сек, мелиорација, ослободување на околни стебла и сл.) и

3. видот на сечата се врши стеблимична пребрна сеча за да се отстранат разгранетите како и некавалитетни стебла, а да се поттикне процесот на обнова се налага извршување на површинска обработка на почвата и листинецот (со разровкување), заради создавање на услови за природна обнова, или вештачко пошумување со садници.

Член 5

Со шумите во приватна сопственост кои по форма на одгледување припаѓаат на високостеблени обновени насади ќе се стопанисува според следните критериуми:

1. квалитетот на насадите треба да биде составен од млади и целосно обновени стебла, при што не е извршен завршен сек на заостанатите стари стебла. Обновата на насадите е во фаза од младик до летвењак. Фазите од подмладок до летвењак се следните:

- подмладок до 5 години старост 1,3 м височина
- младик од 5-10 години старост 1,3-3,0 м височина и дебелина 2 см
- колник од 10-20 години старост 3,0-10,0 м височина и дебелина 2-5 см
- летвењак над 20 години старост со над 10 м височина и дебелина 5-10 см

2. обемот на сечата се утврдува како 10 годишен етат, кој може да се реализира во еден наврат само ако за тоа постојат оправдани причини (мали годишни етати, вршење завршен сек, мелиорација, ослободување на околни стебла и сл.) и

3. видот на сечата се врши како завршен сек, при што се вадат сите заостанати стари стебла (семењаци) и други стебла над 35 см дијаметар заради тоа што не се вклопуваат во идниот насад, а овие стебла треба да се отстранат веднаш без оглед на количината на дрвна маса. По извршената сеча се налага заштита од напасување на добиток.

Член 6

Со шумите во приватна сопственост кои по форма на одгледување припаѓаат на високостеблени незрели (средновозрасни) насади ќе се стопанисува според следните критериуми:

1. квалитетот на насадите е таков да повеќето од стеблата во овие насади се со дијаметар под 35 см, зрелите стебла како и стебла со голем дијаметар се ретки и најчесто се гранати со широки крошни (кај буката стеблата се најчесто со киткаст распоред). Младите стебла се во групи со приближно еднакви димензии.

2. обемот на сечата се утврдува како 10 годишен етат, кој може да се реализира во еден наврат само ако за тоа постојат оправдани причини (мали годишни етати, вршење завршен сек, мелиорација, ослободување на околни стебла и сл.) и

3. Видот на сечата во овие насади се врши со прореда со интензитет од 20-25% од дрвната маса, при што треба да се води сметка во насадот да останат здрави и квалитетни стебла со приближно правилен распоред.

Член 7

Со шумите во приватна сопственост кои по форма на одгледување припаѓаат на високостеблени едновозрасни и вештачки подигнати насади ќе се стопанисува според следните критериуми:

1. квалитетот на насадите треба да бидат составени од стебла со една возраст-едновозрасни или стеблата по старост се разликуваат најмногу до 20 години, со приближно еднакви димензии, хоризонтален склоп и еднообразна структура.

2. обемот на сечата се утврдува како 10 годишен етат, кој може да се реализира во еден наврат само ако за тоа постојат оправдани причини (мали годишни етати, вршење завршен сек, мелиорација, ослободување на околни стебла и сл.) и

3. видот на сечата ќе се врши прореда како одгледна мерка, со интензитет според густината на насадот но не повеќе од 30% од дрвната маса.

Член 8

Со шумите во приватна сопственост кои по форма на одгледување припаѓаат на високостеблени деградирани насади ќе се стопанисува според следните критериуми:

1. квалитетот на насадите е таков да стеблата нејчесто се лисничарени, или стеблата се со природно широки крошни, ретки со разбиен склоп, натрули, со куса дебловина од кои избиваат гранки, стеблата се без прираст и без квалитет.

2. обемот на сечата се утврдува како 10 годишен етат, кој може да се реализира во еден наврат само ако за тоа постојат оправдани причини (мали годишни етати, вршење завршен сек, мелиорација, ослободување на околни стебла и сл.) и

3. видот на сечата ќе се врши чиста сеча на целата површина, а се налага веднаш после извршената сеча површината да се пошуми со садници, заради тоа што во најголем број случаи таквите насади немаат изданкова способност за природна обнова.

Член 9

Со шумите во приватна сопственост кои по форма на одгледување припаѓаат на нискостеблени добри шуми на добри почви ќе се стопанисува според следните критериуми:

1. квалитетот на насадите треба да биде со квалитетни стебла кои се прави и здрави стебла. Овие насади се на возраст од околу 40 години.

2. обемот на сечата се утврдува како 10 годишен етат, кој може да се реализира во еден наврат само ако за тоа постојат оправдани причини (мали годишни етати, вршење завршен сек, мелиорација, ослободување на околни стебла и сл.) и

3. видот на сечата во овие насади да се врши прореда, и по пат на индиректна конверзија истите да се преведат од нискостеблени во високостеблени насади. Интензитетот на проредата не смее да биде поголем од 20 % од дрвната маса.

Член 10

Со шумите во приватна сопственост кои по форма на одгледување припаѓаат на нискостеблени лоши шуми на добри почви ќе се стопанисува според следните критериуми:

1. квалитетот на насадите е таков да стеблата се со лош квалитет, натрули, сувоврвни, гранати, оштетени, криви и сл. како последица од бесправни сечи, лисничарење, брстење од добиток, или оштетени од елементарни непогоди. Склопот е разбиен, односно прекината покриеност, со лош обраст и слаб прираст.

2. обемот на сечата се утврдува како 10 годишен етат, кој може да се реализира во еден наврат само ако за тоа постојат оправдани причини (мали годишни етати, вршење завршен сек, мелиорација, ослободување на околни стебла и сл.) и

3. видот на сечата во овие насади е чиста сеча на цела површина, при што се налага после завршената сеча пошумување со садници на целата површина.

Член 11

Со шумите во приватна сопственост кои по форма на одгледување припаѓаат на нискостеблени лоши шуми на лоши почви ќе се стопанисува според следните критериуми:

1. квалитетот на насадите е таков да тие се со многу лош квалитет, сосема разбиен склоп, со мали висини и заостанати во развојот. Почвата е лоша и се започнати ерозивни процеси.

2. обемот на сечата се утврдува како 10 годишен етат, кој може да се реализира во еден наврат само ако за тоа постојат оправдани причини (мали годишни етати, вршење завршен сек, мелиорација, ослободување на околни стебла и сл.) и

3. видот на сеча во овие насади не се предвидува, а се налага пошумување со садници на цела површина.

Член 12

Со шумите во приватна сопственост кои по форма на одгледување припаѓаат на шикари и други категории на деградирани шуми ќе се стопанисува според следните критериуми:

1. квалитетот на насадите е таков да овие насади се крајно деградирани како резултат на брстење од добиток, бесправни сечи и други оштетувања.

2. обемот на сечата се утврдува како 10 годишен етат, кој може да се реализира во еден наврат само ако за тоа постојат оправдани причини (мали годишни етати, вршење завршен сек, мелиорација, ослободување на околни стебла и сл.) и

3. видот на сеча во овие насади е сеча на цела површина.

Член 13

Работите за стопанисување со шумите во приватна сопственост за кои не се изработува посебен план или програма а се однесуваат на одржување и унапредување на шумите (издавање одобрение за сеча, ознака за сеча, жигосување на посечени дрвни сортименти и издавање на испратница за посечено дрво и дрвни сортименти), ги вршат стручни лица назначени од субјектите што стопанисуваат со шумите во државна сопственост или правните и физички лица кои поседуваат лиценца за изведувачи на стручни работи од областа на шумарството.

Видот и роковите за извршување на работите по обем и вид на сеча, одржување и унапредување на шумите и претходно извршените работи се евидентира во евиденциски картон чија форма и содржина е дадена во Прилог кој е составен дел на овој правилник и се води за секоја шума во приватна сопственост од страна на назначени стручни лица од субјектите што стопанисуваат со шумите во државна сопственост или правните и физички лица кои поседуваат лиценца за изведувачи на стручни работи од областа на шумарството.

Член 14

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 09-8363/1
31 јули 2012 година
Скопје

Министер за земјоделство
шумарство и водостопанство,
Љупчо Димовски, с.р.

ПРИЛОГ 1

Прва страница

Формат 21 x 29,7 см

ЕВИДЕНЦИСКИ КАРТОН ЗА ПРИВАТНИ ШУМИ	
КО	
КП	
СОПСТВЕНИК - ЦИ	

Втора страница

Формат 21 x 29,7 см

ОПИС И ЕВИДЕНЦИЈА НА ШУМАТА			
КО	Сопственик-ци		Реден број
МВ			дрвната маса е одредена по:
Број на КП	Место на живеење		1. ШСО
Број на имотен лист	Површина на КП	ха	2. Премер
е-не е во границите на ШСЕ		оддел	3. Оцена

ОПИС НА НАСАДОТ		Таксациони елементи на насадот					
Форма на одгледување		Вид на дрво	Смеса	Возраст	Средно стебло		
Форма на стопанисување					d	h	бонитет
Степен на очуваност							
Склоп							
Квалитет на стеблата							
Здравствена состојба							
Стадиум на обнова							

Дрвна маса на катастарската парцела						
V	Вид на дрво					вкупно
	На кат. парцела					
	На 1 ха.					

Прираст на катастарската парцела						
V	Вид на дрво					вкупно
	На кат. парцела					
	На 1 ха.					

Трета страница

Формат 21 x 29,7 см

План за стопанисување за период од до год.	Скица R=1:2500 Број на КП																												
I План за искористување на шумата <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 5%;">1</td> <td style="width: 75%;">Пребирна сеча</td> <td style="width: 10%; text-align: center;">ха</td> <td style="width: 10%; text-align: center;">м3</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Прореда (во високи шуми)</td> <td style="text-align: center;">ха</td> <td style="text-align: center;">м3</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Конверзија (прореда во ниски шуми)</td> <td style="text-align: center;">ха</td> <td style="text-align: center;">м3</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Чиста сеча</td> <td style="text-align: center;">ха</td> <td style="text-align: center;">м3</td> </tr> </table> II План за одгледување на шумата <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 5%;">1</td> <td style="width: 75%;">Пошумување на сечиште и број на садници</td> <td style="width: 10%; border-bottom: 1px solid black;"></td> <td style="width: 10%; text-align: center;">ха единици</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Пополнување и број на садници</td> <td style="border-bottom: 1px solid black;"></td> <td style="text-align: center;">ха единици</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Чистење</td> <td style="border-bottom: 1px solid black;"></td> <td style="text-align: center;">ха</td> </tr> </table>		1	Пребирна сеча	ха	м3	2	Прореда (во високи шуми)	ха	м3	3	Конверзија (прореда во ниски шуми)	ха	м3	4	Чиста сеча	ха	м3	1	Пошумување на сечиште и број на садници		ха единици	2	Пополнување и број на садници		ха единици	3	Чистење		ха
1	Пребирна сеча	ха	м3																										
2	Прореда (во високи шуми)	ха	м3																										
3	Конверзија (прореда во ниски шуми)	ха	м3																										
4	Чиста сеча	ха	м3																										
1	Пошумување на сечиште и број на садници		ха единици																										
2	Пополнување и број на садници		ха единици																										
3	Чистење		ха																										

ЕВИДЕНЦИЈА НА НАСАДОТ										
Искористување на шумата										
Година	ОДОБРЕНО					ИСПОРАЧАНО				
	Вид на дрво				вкупно	Вид на дрво				вкупно
	даб	бука								
	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3
Вкупно:										

Извршено одгледувачки работи				
Година	Чистење	Прореда	Пошумување	Успех
	ха	ха	ха	ха
Вкупно:				

Одговорен шумарски
стручњак

ЗАБЕЛЕШКА:

[illegible]

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**2632.**

Врз основа на член 47 став 1 точка 6 и член 71 став 2 од Законот за Народната банка на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 158/10), Советот на Народната банка на Република Македонија донесе

О Д Л У К А**ЗА ЕДИНСТВЕНАТА ТАРИФА НА НАДОМЕСТОЦИТЕ ЗА УСЛУГИТЕ ШТО ГИ ВРШИ
НАРОДНАТА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

1. Народната банка на Република Македонија (во понатамошниот текст: Народната банка) наплатува надоместок за услугите што ги врши во своето работење според тарифата од оваа одлука (во понатамошниот текст: тарифа).

2. Народната банка го наплатува надоместокот за услуги од точка 1 на оваа одлука по одделни видови на работа според оваа тарифа:

I. ДЕВИЗНИ РАБОТИ

Народната банка врши работи на девизни дознаки во странство, работи со документи примени на инкасо, работи со девизни гаранции, работи со девизни акредитиви, работи со девизи и ефективни средства за плаќање со државната власт и органите на државната управа.

Основица за пресметување на надоместоците за работи на девизни дознаки во странство, работи со странски ефективни средства за плаќање и работи со документи примени на инкасо, претставува денарската противвредност пресметана со примена на продажните курсеви на девизите коишто Народната банка ги користи при вршењето платен промет со странство за потребите на државните органи, коишто важат на денот на склучување на трансакцијата. Надоместокот се наплатува во денари, веднаш при склучувањето на трансакцијата. Поимот „склучување трансакција“ значи преземање на документацијата поврзана со девизните работи од страна на Народната банка.

Надоместокот за издадените девизни гаранции и девизни акредитиви се наплатува однапред за секое тримесечје, а секое започнато тримесечје се смета како цело. Во случаите кога девизната гаранција или акредитивот нема да се искористат целосно или делумно, надоместокот не се враќа.

Основица за пресметување на надоместоците за работи со девизни гаранции и работи со девизни акредитиви претставува денарската противвредност пресметана со примена на продажните курсеви на девизите коишто Народната банка ги користи при вршењето платен промет со странство за потребите на државните органи, коишто важат на денот на склучување на трансакцијата, односно првиот ден на секое календарско тримесечје. Надоместокот се наплатува во денари при склучувањето на трансакцијата, односно осум дена од почетокот на секое тримесечје.

Тарифен број	Вид на работа	Висина на надоместокот
1. Работи со девизни дознаки		
1.1	Девизна дознака во странство	0,2 процента, но не повеќе од 5.000 денари
1.2	Девизна дознака во странство за плаќања согласно со Законот за уредување на односите во врска со отплатата на користените кредити од меѓународните финансиски организации („Службен весник на РМ“ бр. 48/94).	Без надоместок
1.3	СВИФТ-трошоци за дознака во странство	500 денари
1.4	Измена на претходно извршена дознака во странство	1.500 денари
1.5	Сторнирање дознака во странство	500 денари
	За дознака во странство на износ помал од 250 евра, налогодавецот е должен да ги плати сите надоместоци и трошоци со кои странскиот кореспондент ја товари Народната банка. Овие надоместоци и трошоци се плаќаат во денари согласно со прописите.	
2. Работи со странски ефективни средства за плаќање		
2.1	Продавање ефективни странски средства за плаќање на овластени комерцијални банки	Без надоместок со трансфер на девизи на сметките во странство
2.2	Купување ефективни странски средства за плаќање од овластени комерцијални банки	Без надоместок со трансфер на

		девизи сметките странство	на во
2.3	Продавање ефективни странски средства за плаќање на органите на државната власт и органите на државната управа	2,0 проценти, но не помалку од 1.000 денари и не повеќе од 5.000 денари	
2.4	Купување ефективни странски средства за плаќање од органите на државната власт и органите на државната управа	1,0 процент, но не помалку од 1.000 денари	
2.5	Анулирање чекови	2,0 проценти, но не помалку од 2.000 денари	

3. Работи со документи примени на инкасо

3.1	Лоро и ностро документиран инкасо наспроти плаќање	0,5 проценти, но најмалку 1.000 денари, а најмногу 100.000 денари	
3.2	Испраќање документи во странство без плаќање и примање документи од странство без обврска за Народната банка	5.000 денари	
3.3	Испраќање меница во странство	10.000 денари по пратка	

4. Работи со девизни гаранции

4.1	Издавање ностро-гаранција со покрите во форма на депозит на сметка кај Народната банка	1 процент, но не помалку од 10.000 денари и не повеќе од 300.000 денари (се наплатува тримесечно)	
4.2	Обработка на документи за ностро-гаранции или: измена на услови на издадена ностро-гаранција	5.000 денари по поединечно примени документи или поединечна	

		измена
4.3	Обработка на документи за лоро-гаранција	5.000 денари по поединечно примени документи
4.4	Известување за лоро-гаранција без обврски за Народната банка	5.000 денари
4.5	Исплата за документите предвидени во лоро-гаранциите	5.000 денари
4.6	Измена на условите на лоро-гаранцијата	5.000 денари по поединечна измена

5. Работи со девизни акредитиви

5.1	Отворање ностро-акредитив со покритее во форма на депозит кај Народната банка	0,3 проценти, но не помалку 5.000 денари и не повеќе од 100.000 денари (се наплатува тримесечно)
5.2	Прифаќање и обработка на документи	5.000 денари по поединечно прифатени документи
5.3	Потврда на ностро-акредитив	5.000 денари
5.4	Измена на условите на ностро-акредитив, (вклучувајќи пренос и сторнирање)	5.000 денари по измена
5.5	Известување на корисникот без обврска на Народната банка	5.000 денари по поединечно известување
5.6	Пренос на лоро-акредитив	5.000 денари по извршен пренос
5.7	Измена на условите на лоро-акредитив (вклучувајќи и сторнирање)	5.000 денари по поединечна измена

5.8	Манипулација со документите по лоро-акредитив	5.000 денари по поединечно примени документи
5.9	Обработка на прилив врз основа на лоро-акредитив	5.000 денари по поединечен прилив

На ностро-акредитивот, налогодавачот е должен да ги плати сите надоместоци и трошоци со кои странскиот кореспондент ја товари Народната банка.

6. Тековни сметки на нерезиденти

6.1	Отворање и водење девизни сметки на нерезиденти	7.000 денари месечно

II. ТРЕЗОРСКИ РАБОТИ

Тарифен број	Вид на работа	Висина на надоместокот
7. Чување во депо		
7.1	Затворено (запечатено) депо со ознака на вредноста	Без надоместок
7.2	Затворено (запечатено) депо без ознака на вредноста	Без надоместок
7.3	Запечатено депо со резервни клучеви (само од банки)	8.000 денари по депо годишно (се наплатува однапред на годишна основа)
7.4	Чување скапоцени предмети и ефективни странски пари во депо врз основа на судски налог	Без надоместок

8. Дистрибуција и замена на готовина

8.1	Издавање готовина на банки овластени за вршење платен промет	0,2 процента од номиналната вредност на издадената готовина
8.2	Замена на оштетени банкноти - денари	Без надоместок
8.3	Замена на оштетени ковани пари	Без надоместок
8.4	Продажба на пари за нумизматички потреби на домашни и странски лица	10% од номиналната вредност на продадените пари
8.5	Замена на оштетени банкноти при обид за кражба и активирање средства против кражба со документ од МВР	Без надоместок
8.6	Замена на оштетени банкноти при обид за кражба и активирање средства против кражба без документ од МВР	0,1% од номиналната вредност

III. ИЗДАВАЊЕ ДОЗВОЛИ, СОГЛАСНОСТИ, ОДОБРЕНИЈА И ПОДАТОЦИ

Тарифен број	Вид на работа	Висина на надоместокот

9. Работи со банки, штедилници, други трговски друштва и физички лица

9.1	Разгледување барање за издавање дозвола за основање банка, филијала на странска банка и друштво за издавање електронски пари	200.000 денари
9.2	Разгледување барање за издавање дозвола за статусни промени на банки/друштво за издавање електронски пари/штедилница и за преобразба на штедилница во банка	150.000 денари
9.3	Разгледување барање за издавање претходна согласност за отворање претставништво на странска банка	90.000 денари

9.4	Разгледување барање за добивање претходна согласност за стекнување акции/удели чиј вкупен кумулативен номинален износ изнесува или надминува 5%, 10%, 20%, 33%, 50% или 75%, од вкупниот број акции или од вкупниот број издадени акции со право на глас/удели, во банка/друштво за издавање електронски пари/штедилница	90.000 денари
9.5	Разгледување барање за добивање согласност за стекнување акции/удели чиј вкупен кумулативен номинален износ изнесува или надминува 5%, 10%, 20%, 33%, 50% или 75%, од вкупниот број акции или од вкупниот број издадени акции со право на глас/удели, во банка/друштво за издавање електронски пари/штедилница врз основа на одлука на надлежен орган во согласност со закон	90.000 денари
9.6	Разгледување барање за добивање претходна согласност за: - измени и/или дополнување на статут/договор/изјава на банка/ друштво за издавање електронски пари/ штедилница; - именување член на Надзорен одбор на банка/штедилница/ друштво за издавање електронски пари; - именување член на Управен одбор/управител на банка/друштво за издавање електронски пари/ штедилница; - основање подружница, филијала или претставништво на банка во странство или стекнување капитални делови во банка; - основање филијала на друштво за издавање електронски пари во странство; - основање или стекнување капитални делови коишто изнесуваат над 10% од сопствените средства на банката, директно или индиректно, во небанкарска финансиска институција или во нефинансиска институција; - промена на име и седиште на банка/штедилница/друштво за издавање електронски пари;	60.000 денари

	- престанување со работење на банката/штедилницата/друштвото за издавање електронски пари/ кога акционерите/содружниците ќе донесат одлука за престанување со работа на банката/друштвото за издавање електронски пари/штедилницата, а не постојат услови за стечај.	
9.7	Разгледување барање за добивање претходна согласност за отпочнување со вршење на активностите: - издавање електронски пари доколку е уредено со посебен закон; - платен промет во земјата и странство, вклучувајќи купопродажба на девизи; - тргување со девизни средства што вклучува и тргување со благородни метали; - тргување со хартии од вредност; - тргување со финансиски деривати; - управување со средства и портфолио на хартии од вредност по налог и за сметка на клиенти; - давање услуги на банка - чувар на имот; - купопродажба, гарантирање и пласман на емисија на хартии од вредност; - други финансиски активности утврдени со закон што може да ги врши банка.	80.000 денари
9.8	Разгледување барање за добивање дозвола за вршење менувачки работи	30.000 денари
9.9	Разгледување барање за измена на дозволата за вршење менувачки работи за ново менувачко место	20.000 денари
9.10	Разгледување барање за измена на дозволата за вршење менувачки работи при промена на адресата на менувачкото место	10.000 денари
9.11	Разгледување барање за измена на дозволата за вршење менувачки работи поради промена на името, одговорното лице и седиштето на правното лице	4.000 денари
9.12	Разгледување барање за добивање дозвола и согласност за вршење услуги брз трансфер на	90.000 денари

пари

9.13	Разгледување барање за добивање претходна согласност за вршење услуга брз трансфер на пари, заради нова просторија во која ќе се врши услугата брз трансфер на пари	50.000 денари
9.14	Разгледување барање за добивање претходна согласност за вршење услуга брз трансфер на пари, заради промена на адресата на просторијата во која се врши услугата брз трансфер на пари	30.000 денари
9.15	Разгледување барање за добивање претходна согласност за секоја промена во документацијата, информациите и податоците за добивање дозвола за вршење услуги брз трансфер на пари, освен барањата наведени во точките 9.14 и 9.15 од оваа одлука.	4.000 денари
9.16	Евидентирање на договорот склучен помеѓу давателот на услугата брз трансфер на пари и субагентот, во Регистарот на даватели на услуга брз трансфер на пари	10.000 денари
9.17	Евидентирање измена на договор склучен помеѓу давателот на услуга брз трансфер на пари и субагентот, во Регистарот на даватели на услуги брз трансфер на пари	5.000 денари
9.18	Разгледување барање за добивање одобрение за отворање и имање сметка кај странска банка	3.000 денари
9.19	Разгледување барање за издавање одобрение за плаќање во ефективни странски пари	0,2% од вредноста на барањето, но не помалку од 300 денари

Основица за пресметување на надоместокот од тарифниот број 9.19. е денарската противвредност на износот од барањето пресметана со примена на средните курсеви на девизите од курсната листа на Народната банка коишто важат на денот на поднесувањето на барањето. Надоместокот се наплатува во денари, на денот на поднесувањето на барањето.

9.20	Давање податоци на физички лица од Регистарот на податоци за изложеноста на кредитен ризик на правните и физичките лица кон банките и штедилниците (Кредитен регистар)	500 денари

IV. РАБОТИ НА ПЛАТЕН ПРОМЕТ ВО ЗЕМЈАТА

Тарифен број	Вид на работа	Висина на надоместокот
10. Еднократни трошоци за приклучување и тестирање		
10.1	Еднократни трошоци за приклучување и тестирање според начинот број 1	50.000 денари
10.2	Еднократни трошоци за приклучување и тестирање според начинот број 2	50.000 денари
10.3	Еднократни трошоци за приклучување и тестирање според начинот број 3	100.000 денари
11. Еднократни трошоци за индиректно учество		
11.1	Еднократни трошоци за индиректно учество според начинот на приклучување број 1	10.000 денари
11.2	Еднократни трошоци за индиректно учество според начинот на приклучување број 2	10.000 денари
11.3	Еднократни трошоци за индиректно учество според начинот на приклучување број 3	10.000 денари
12. Промена на начинот на приклучување		
12.1	Промена на начинот на приклучување број 1	2.000 денари
12.2	Промена на начинот на приклучување број 2	2.000 денари
12.3	Промена на начинот на приклучување број 3	2.000 денари
13. Месечно членство		
13.1	Месечно членство за носител на платен промет	72.000 денари

според начинот на приклучување број 1

Месечно членство за носител на платен промет според начините на приклучување број 2 и број 3 36.000 денари

13.2 Месечно членство за клириншка куќа Без надоместок

13.3 Месечно членство за останати директни учесници кои вршат плаќања според начинот на приклучување број 1 24.000 денари

Месечно членство за останати директни учесници кои вршат плаќања според начините на приклучување број 2 и број 3 12.000 денари

13.4 Месечно членство за останати директни учесници кои не вршат плаќања 3.000 денари

14. Единици за пресметка

Односот налози за плаќање/единици за пресметка е следниов:

- за период до 14:00 часот, еден налог за плаќање е една единица за пресметка,
- за период од 14:00 часот до 15:00 часот, еден налог за плаќање е две единици за пресметка,
- за период од 15:00 часот до 16:00 часот, еден налог за плаќање е пет единици за пресметка,
- за период по 16:00 часот, еден налог за плаќање е десет единици за пресметка

Како време на прием на налог за плаќање се смета:

- за начинот број 1, кога СВИФТ го доставил налогот за плаќање во МИПС,
- за начинот број 2 и начинот број 3, кога МИПС го потврдил приемот на налогот за плаќање со потврда.

Во случај плаќањето да застане во ред на чекање, тогаш се зема времето кога е извршено порамнувањето на плаќањето.

Како единствено валидно време се смета времето на МИПС. Сите други времиња на локалните компјутери на учесниците не се релевантни за пресметка.

Периодите на прием ги вклучуваат и завршните

времиња.

Ако носителот на платниот промет има помал број единици за плаќање од минималниот пропишан број единици за плаќање, тогаш му се наплатува минималниот пропишан број единици за плаќање.

Минималниот број единици за плаќање се пропишува да биде еднаков на бројот на сметките на правни лица пријавени во ЕРТС од страна на носителот на платен промет на крајот на последниот ден во месецот за кој се врши наплата.

14.1	За првите 1.000 единици за пресметка во месецот според начинот на приклучување број 1	12 денари единица пресметка	по за
14.2	За првите 1.000 единици за пресметка во месецот според начинот на приклучување број 2	6 денари единица пресметка	по за
14.3	За првите 1.000 единици за пресметка во месецот според начинот на приклучување број 3	6 денари единица пресметка	по за
14.4	За следните 5.000 единици за пресметка во месецот според начинот на приклучување број 1	9 денари единица пресметка	по за
14.5	За следните 5.000 единици за пресметка во месецот според начинот на приклучување број 2	5 денари единица пресметка	по за
14.6	За следните 5.000 единици за пресметка во месецот според начинот на приклучување број 3	5 денари единица пресметка	по за
14.7	За следните неограничен број единици за пресметка според начинот на приклучување број 1	7 денари единица пресметка	по за
14.8	За следните неограничен број единици за пресметка според начинот на приклучување број 2	4 денари единица пресметка	по за
14.9	За следните неограничен број единици за пресметка според начинот на приклучување број 3	4 денари единица пресметка	по за

14.10	За налози за плаќање во корист на трезорската сметка и сметката на Народната банка за редовно работење, без разлика на бројот единици за пресметка (овие единици за пресметка не влегуваат во вкупниот збир) според начинот на приклучување број 1	7 денари единица пресметка	по за
14.11	За налози за плаќање во корист на трезорската сметка и сметката на Народната банка за редовно работење, без разлика на бројот на единици за пресметка (овие единици за пресметка не влегуваат во вкупниот збир) според начинот на приклучување број 2	4 денари единица пресметка	по за
14.12	За налози за плаќање во корист на трезорската сметка и сметката на Народната банка за редовно работење, без разлика на бројот на единици за пресметка (овие единици за пресметка не влегуваат во вкупниот збир) според начинот на приклучување број 3	4 денари единица пресметка	по за
14.13	За налози за плаќање на товар на сметката на клириншката институција, без разлика на бројот трансакции според начинот на приклучување број 1	7 денари единица пресметка	по за
14.14	За налози за плаќање на товар на сметката на клириншката институција, без разлика на бројот на трансакции според начинот на приклучување број 2	Без надоместок	
14.15	За налози за плаќање на товар на сметката на клириншката институција, без разлика на бројот на трансакции според начинот на приклучување број 3	Без надоместок	

15. Месечни цени на останати пораки

15.1	За пратена порака МТп92 според начинот на приклучување број 1	15 денари
15.2	За пратена порака МТп92 според начинот на приклучување број 2	5 денари
15.3	За пратена порака МТп92 според начинот на приклучување број 3	5 денари

15.4	За пратена порака МТn95 според начинот на приклучување број 1	15 денари
15.5	За пратена порака МТn95 според начинот на приклучување број 2	5 денари
15.6	За пратена порака МТn95 според начинот на приклучување број 3	5 денари
15.7	За пратена порака МТ920 според начинот на приклучување број 1	15 денари
15.8	За пратена порака МТ920 според начинот на приклучување број 2	5 денари
15.9	За пратена порака МТ920 според начинот на приклучување број 3	5 денари
15.10	За пратена порака МТ985 според начинот на приклучување број 1	15 денари
15.11	За пратена порака МТ985 според начинот на приклучување број 2	5 денари
15.12	За пратена порака МТ985 според начинот на приклучување број 3	5 денари
15.13	За пратени пораки МТ999 и МТ199 според начинот на приклучување број 1	10 денари
15.14	За пратени пораки МТ999 и МТ199 според начинот на приклучување број 2	5 денари
15.15	За пратени пораки МТ999 и МТ199 според начинот на приклучување број 3	5 денари
15.16	За пратени пораки МТ999 до сите учесници според начинот на приклучување број 1	800 денари
15.17	За пратени пораки МТ999 до сите учесници според начинот на приклучување број 2	750 денари
15.18	За пратени пораки МТ999 до сите учесници според начинот на приклучување број 3	750 денари

16. Месечни цени на примени пораки

16.1	За прием на пораки MT900 според начинот на приклучување број 1	Без надоместок
16.2	За прием на пораки MT900 според начинот на приклучување број 2	Без надоместок
16.3	За прием на пораки MT900 според начинот на приклучување број 3	Без надоместок
16.4	За прием на пораки MT910 според начинот на приклучување број 1	10 денари
16.5	За прием на пораки MT910 според начинот на приклучување број 2	5 денари
16.6	За прием на пораки MT910 според начинот на приклучување број 3	5 денари
16.7	За прием на пораки MT942 според начинот на приклучување број 1	10 денари
16.8	За прием на пораки MT942 според начинот на приклучување број 2	5 денари
16.9	За прием на пораки MT942 според начинот на приклучување број 3	5 денари
16.10	За прием на пораки MT940 според начинот на приклучување број 1	15 денари
16.11	За прием на пораки MT940 според начинот на приклучување број 2	5 денари
16.12	За прием на пораки MT940 според начинот на приклучување број 3	5 денари

17. Други услуги во платниот промет

17.1	Неизвршено тестирање на ИСДН-линија (за секој започнат ден по истекот на времето за проверка на линијата) според начините на приклучување број 2 и број 3	1.000 денари
17.2	Продолжување на работното време на барање на учесник	600 денари за минута

17.3	Иницирање внесување налози од дискета (налозите се тарифираат како да пристигнале на начинот на приклучување број 3)	1.000 денари
17.4	Обработка на налог на хартија	1.000 денари
	Налозите на хартија се примаат најдоцна до 14:00 часот во тековниот работен ден. По исклучок, од секој учесник може да се примат најмногу пет (5) налози на хартија на товар на неговата сметка по овој термин, но најдоцна триесет (30) минути пред затворањето на МИПС.	
17.5	Обработка на налог за хартија на товар на сметка за задолжителна резерва	Без надоместок
17.6	Обработка на налог на хартија на товар на туѓа сметка согласно со закон	1 процент од износот на налогот, но не помалку од 5.000 денари, а се наплатува од сметката од којашто се врши задолжувањето
17.7	Обработка на решение за присилна наплата	100 денари за секој износ за кој се пресметува камата (минимум за една спецификација за налози за присилна наплата е 1.500 денари) и се наплатува од сметката од којашто се врши задолжувањето
17.8	Внесување налози за присилна наплата во платниот систем	50 денари за еден налог, се наплатува од сметката од којашто се врши задолжувањето

17.9	Известување за пресметка на камата врз основа на решение за присилна наплата	500 денари за еден износ
17.10	Преписи од архивите со плаќања	50 денари по страна, но не помалку од 500 денари по барање
17.11	Дополнително доставување извод на хартија	50 денари по извод

18. Издавање потврда за состојба на сметка

18.1	За еден (1) ден	200 денари
18.2	За период до пет (5) дена	400 денари
18.3	За период до триесет (30) дена	600 денари
18.4	За период до шеесет (60) дена	1.000 денари
18.5	За период над шеесет (60) дена	1.000 денари за периодот до шеесет (60) дена и 10 денари за секој нареден ден

19. Надомест за водење сметка по долговен промет на сметка

19.1	За долговен промет остварен од сметка на носител на платен промет со MT103 или MT202	0,006%

По исклучок на ставот 1 од оваа точка надоместот за водење сметка по долговен промет остварен од сметка на носител на платен промет со MT103 или MT202 изнесува:

– за меѓубанкарско тргување на пазарот на депозити со рочност преку ноќ;	0,002%
– за пласирање средства во расположливи депозити преку ноќ кај Народната банка;	0,0005%
– за тргување со хартии од вредност (дефинитивни и репо-трансакции) на пазарите преку шалтер помеѓу пазарните	0%

учесници, со исклучок на трансакциите поврзани со монетарните инструменти на Народната банка.

- 19.2 За долговен промет остварен од сметка на носител на платен промет со MT204 0,032 %

Наплатата се врши на почетокот на секој месец за претходниот месец.

V. ДРУГИ РАБОТИ

Тарифен број	Вид на работа	Висина на надоместокот
20. Издавање податоци на барање на правни и физички лица		
20.1	Потврда за курсеви за странски валути од Курсната листа на Народната банка за период до 30 дена	500 денари
20.2	Потврда за курсеви за странски валути од Курсната листа на Народната банка за период над 30 дена	1.000 денари
20.3	Потврда за курсеви за странски валути од Курсната листа на Народната банка издадена на барање на судови, министерства и други владини органи и институции	без надоместок
21. Паушални трошоци		
21.1	Паушални трошоци за водење постапка за посредување	1.000 денари
21.2	Паушални трошоци за водење прекршочна постапка	1.000 денари

3. Покрај надоместокот на услуги којшто е предвиден со оваа тарифа, Народната банка ги наплатува сите фактички трошоци што ги имала при извршувањето на работите со трети лица.

4. Со влегувањето во сила на оваа одлука, престанува да важи Одлуката за единствената тарифа на надоместоците за услугите што ги врши Народната банка на Република Македонија (бр.86/2010, 169/2010, 64/2011, 54/2012 и 74/2012).

5. Оваа одлука влегува во сила во рок од осум дена од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

О бр.02-15/IX-2/2012
1 август 2012 година
Скопје

Гувернер и претседавач
на Советот на Народната банка
на Република Македонија,
Димитар Богов, с.р.

2633.

Врз основа на член 47 став 1 точка 6 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.158/10) и член 71 став 8 и член 72 став 3 од Законот за банките („Службен весник на Република Македонија“ бр.67/07, 90/09 и 67/10), Советот на Народната банка на Република Македонија донесе

О Д Л У К А

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА ЛИМИТИТЕ НА ИЗЛОЖЕНОСТА

1. Во Одлуката за лимитите на изложеноста („Службен весник на Република Македонија“ бр.31/08, 163/08, 43/09 и 91/11), во точката 6 став 1, зборовите: „став 1“ се бришат.

Ставот 2 се брише.

2. Во точката 9, ставот 2 се брише.

3. Во точката 16, ставот 2 се брише.

4. Точката 17 се менува и гласи:

„17. При утврдување на лимитот од точката 16 од оваа одлука, вкупниот износ на големи изложености се намалува за износот на одбитните ставки од точка 18 од оваа одлука.“

5. Во точката 18 потточка а) алинеја 1, по зборот: „изложеност“, се додаваат зборовите: „и паричниот депозит“.

Потточката д) се менува и гласи:

„д) изложености кон меѓународни организации и мултилатерални развојни банки на кои, согласно со Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, банката применува пондер на ризичност од 0% и изложености обезбедени со неотповикливи, безусловни гаранции и хартии од вредност издадени од овие институции;“

Во потточката г) алинеја 2, зборовите: „првокласни банки, дефинирани согласно со Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот“, се заменуваат со зборовите: „банки за кои е утврден кредитен рејтинг од најмалку А- (согласно со рејтингот на „Стандард и Пурс“) или А3 (согласно со рејтингот на „Мудис“)“.

Во потточката е) став 1, зборовите: „првокласни банки, дефинирани согласно со Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот“, се

заменуваат со зборовите: „банки за кои е утврден кредитен рејтинг од најмалку А- (согласно со рејтингот на „Стандард и Пурс“) или А3 (согласно со рејтингот на „Мудис“)“.

Во ставот 2 од оваа потточка, зборовите: „првокласната банка“, се заменуваат со зборот: „банката“.

6. Во точката 22 алинеи 3 и 4, зборовите: „став 1“ се бришат.

7. Во точката 23, ставот 4 се брише.

8. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

О бр.02-15/IX-3/2012
1 август 2012 година
Скопје

Гувернер и претседавач
на Советот на Народната банка
на Република Македонија,
Димитар Богов, с.р.

2634.

Врз основа на член 47 став 1 точка 6 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.158/10) и член 114 став 2 од Законот за банките („Службен весник на Република Македонија“ бр.67/07, 90/09 и 67/10), Советот на Народната банка на Република Македонија, донесе

О Д Л У К А

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА НАЧИНОТ НА ВРШЕЊЕ НА СУПЕРВИЗИЈА И НАДЗОР

1. Во Одлуката за начинот на вршење на супервизија и надзор („Службен весник на Република Македонија“ бр.31/08 и 74/12), во точката 15 став 3, зборовите: „службена тајна“ се заменуваат со зборовите: „класифицирана информација“.

2. Во точката 20 став 2, зборовите: „службена тајна“ се заменуваат со зборовите: „класифицирана информација“.

3. Во точката 26 став 1, бројот: "24", се заменува со бројот: "25".

Ставот 3 се менува и гласи:

„Записникот претставува класифицирана информација на Народната банка којашто банката е должна да ја чува. Банката може да ја цитира или на друг начин да ја наведе содржината на записникот само по претходно одобрение од Народната банка, и тоа само за потребите од вршење ревизија на годишните финансиски извештаи и трговски книги, за длабинска анализа на банката и во други случаи предвидени со закон.“

4. Точките 30, 31, 32, 33, 34, 35 и 36, стануваат точки 31, 32, 33, 34, 35, 36 и 37.

5. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

О бр.02-15/IX-4/2012
1 август 2012 година
Скопје

Гувернер и претседавач
на Советот на Народната банка
на Република Македонија,
Димитар Богов, с.р.

**СОВЕТ НА ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛИ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА****2635.**

Советот на Јавните обвинители на Република Македонија, согласно чл. 10 и член 35 ст.1 т.1 од Закон за Советот на јавните обвинители на Република Македонија на седница одржана на 1.8.2012 година ја донесе следната

**ОДЛУКА
ЗА ПРЕСТАНОК НА ФУНКЦИЈАТА ЧЛЕН НА
СОВЕТОТ НА ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА****I**

На Кире Секуловски, член на Советот на јавните обвинители на Република Македонија му се утврди престанок на функцијачлен на Советот поради престанок на мандатот.

II

На именуваниот согласно чл.7ст.3 од Законот за Советот на јавните обвинители на Република Македонија, чл.50 од Законот за јавното обвинителство, а со Одлука А.бр.169-12/10 од 02.07.2010 година, работниот однос од 01.08.2012 година му продолжува како јавен обвинител во Вишото јавно обвинителство Битола, без ограничување на мандатот.

III

Оваа одлука влегува во сила од денот на нејзиното донесување, а ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

СОР бр. 13 /12
1 август 2012 година
Скопје

Совет на јавните обвинители
на Република Македонија
Претседател,
Костадин Кизов, с.р.

2636.

Советот на Јавните обвинители на Република Македонија, согласно чл.9 од Законот за Советот на Јавните обвинители на Република Македонија („Службен весник РМ“ бр.150/07), на својата седница одржана на 1.8.2012 година ја донесе следната

ОДЛУКА**I**

На Крсте Диневски роден 22.08.1948 година, избран со Одлука за избор на јавни обвинители во јавните обвинителства без ограничување на траење на мандатот Сои.бр.9/09 на 20.07.2009 година, за јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Скопје, му се утврди престанок на функцијата јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Скопје, поради исполнување на условите за старосна пензија.

II

Функцијата јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Скопје и работниот однос му престанува заклучно со 31.8.2012 година.

СОР бр. 13 /12
1 август 2012 година
Скопје

Совет на јавните обвинители
на Република Македонија
Претседател,
Костадин Кизов, с.р.

2637.

Советот на јавните обвинители на Република Македонија врз основа на член 36 од Законот за Советот на Јавните обвинители на Република Македонија („Службен весник РМ“ бр.150/07), објавува

**ОГЛАС
ЗА ИЗБОР НА**

1. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Битола

Кандидатите за избор на Основен јавен обвинител освен условите предвидени во чл. 44 ст. 1 од Законот за јавно обвинителство („Сл весник на РМ“ број 150/07), потребно е како посебен услов да исполнуваат работно искуство од најмалку три години како јавен обвинител со потврдени резултати во работата.

Заинтересираните кандидати пријавите заедно со потребната документација, уверенијата за државјанство и лекарското уверение (двете да не се постари од шест месеци од денот на нивното издавање), доказ за работен стаж како јавен обвинител, диплома за завршен правен факултет и потврда за положен правосуден испит во оригинал или заверена фотокопија на нотар, да ги достават до Советот на јавните обвинители на Република Македонија ул. "Вељко Влаховик" бр.26 кат 4 во рок од 15 дена од објавата на овој оглас во „Службен весник на РМ“

Образецот за пријава може да се подигне во електронска форма на WEB страната на Советот на јавните обвинители на Република Македонија на следната адреса: <http://www.sjorm.gov.mk>

Некомплетните документи нема да бидат разгледувани.

А бр. 221-4/12
1 август 2012 година
Скопје

Совет на јавните обвинители
на Република Македонија
Претседател,
Костадин Кизов, с.р.

**РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА****2638.**

Врз основа на член 43 од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр.16/2011 и 136/2011) и членовите 44 и 45 од Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности („Службен весник на РМ“ бр. 143/2011), Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, постапувајќи по Барањето за промена на издадената лиценца на Друштво за производство, транспорт, трговија и услуги АЛМИ ПЕТРОЛ експорт-импорт ДООЕЛ Куманово, на седницата одржана на 31 јули 2012 година, ја донесе следната

**ОДЛУКА
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ЛИЦЕНЦА ЗА ВРШЕЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКАТА ДЕЈНОСТ ТРГОВИЈА СО НАФТА И НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ**

1. Во Одлуката бр.02-1416/1 од 28.09.2006 година, за издавање на лиценца за вршење на енергетската дејност Трговија со нафта и нафтени деривати („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/2006) насловот на Одлуката се менува и гласи: „Одлука за издавање на лиценца за вршење на енергетската дејност Трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт“.

2. Во точката 1. зборовите: „Трговија со нафта и нафтени деривати“ се менуваат и гласаат: „Трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт“.

3. Точката 2 се менува и гласи:

„2. Правата и обврските на носителот на лиценцата во вршењето на енергетската дејност Трговија на сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт се утврдени во Прилог 1. „Лиценца за вршење на енергетската дејност Трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт“ кој што е составен дел на оваа Одлука.“

4. Насловот на Прилогот 1. се менува и гласи: „Лиценца за вршење на енергетската дејност Трговија на сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт“.

5. Во Прилогот 1.

- во Точката 2 зборовите: „Трговија на големо со нафта и нафтени деривати“ се менуваат и гласаат: „Трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт“;

- во Точката 6 евидентниот број на издадената лиценца се менува и гласи: „НД-08.03.1/06.2/12“

- во Точката 9, во ставот 1 зборовите: „Трговија со нафтени деривати на големо“ се менуваат и гласаат: „Трговија на големо со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт“;

- во Точката 9, ставот 2 се менува и гласи: „Како енергетска дејност Трговија на големо со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива наменети за транспорт се смета купување од земјата и странство на сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и/или горива за транспорт заради натамошна продажба на трговци, преработувачи или потрошувачи во земјата и странство“.

- Во точката 10:

а) потточката 1, се менува и гласи: приемот и испораката на нафтените деривати ќе се врши во склад за нафта и нафтени деривати што се наоѓа на КП бр.9512/1 и 9513/1 КО Младо Нагоричане, м.в. Голема Падина, во сопственост на ДПТТУ АЛМИ ПЕТРОЛ експорт-импорт ДООЕЛ Куманово“. Вкупниот капацитет на складот е 460 м3, од кои: 3 резервоари од по 50 м3 меѓусебно поврзани, за складирање на Еуродизел БС, 2 резервоари од по 50 м3 меѓусебно поврзани, за складирање на Еуросупер БС 95, 2 резервоари од по 50 м3 меѓусебно поврзани, за складирање на Екстралесно

гориво (ЕЛ-1), 1 резервоар од 50 м3 за складирање на биогориво и 1 резервоар од 60 м3 за складирање на течен нафтен гас (ТНГ)

б) во потточките 2, 3 и 4 по зборовите „нафтени деривати“ се додаваат зборовите: „биогорива и горива наменети за транспорт“.

- Во точката 11, зборовите: „Трговија на големо со нафта и нафтени деривати“ се менуваат и гласаат: „Трговија на големо со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт“.

- Во точката 12, во алинеите 1, 2 и 3 зборовите: „нафта и нафтени деривати“ се менуваат и гласаат: „сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива наменети за транспорт“.

- Во точката 12, во алинејата 5, зборовите: „Правилникот за условите, начинот и постапката за издавање, менување и одземање на лиценци за вршење на енергетски дејности“ се менуваат и гласат: „Правилник за лиценци за вршење на енергетски дејности“.

- Во точката 14, во потточката 2, точка 1 по зборовите: „нафта и нафтени деривати“ се менуваат и гласаат: „сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива наменети за транспорт“.

- Во точката 15, во алинеата 1 зборовите: „нафта и нафтени деривати“ се менуваат и гласаат: „сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива наменети за транспорт“.

- Во точките 16, 17 и 18 зборовите: „Правилникот за условите, начинот и постапката за издавање, менување и одземање на лиценци за вршење на енергетски дејности“ се менуваат и гласат: „Правилник за лиценци за вршење на енергетски дејности“.

6. Табелата 1, која што е составен дел на оваа лиценца се менува и гласи како што е дадено во Прилогот кон оваа Одлука.

7. Оваа Одлука влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

УП1Бр. 11-60/12

31 јули 2012 година

Скопје

Претседател,
Димитар Петров, с.р.

2639.

Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија врз основа на член 22 алинеја 16 од Законот за енергетика („Службен весник на РМ“ бр. 16/2011 и 136/2011) и член 28 став 1 од Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности („Службен весник на РМ“, бр. 143/11), постапувајќи по барањето на Друштво за производство, трговија и услуги СТРИЧЕ 2011 ДООЕЛ Охрид, за издавање на лиценца за вршење на енергетска дејност Трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт-трговија со Еуродизел БС и Екстра лесно ЕЛ-1 на седницата одржана на 31.7.2012 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ЛИЦЕНЦА ЗА ВРШЕЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКА ДЕЈНОСТ ТРГОВИЈА СО СУРОВА НАФТА, НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ, БИОГОРИВА И ГОРИВА ЗА ТРАНСПОРТ – ТРГОВИЈА СО ЕУРОДИЗЕЛ БС И ЕКСТРА ЛЕСНО ЕЛ-1**

1. На Друштво за производство, трговија и услуги СТРИЧЕ 2011 ДООЕЛ Охрид, му се издава лиценца за вршење на енергетска дејност Трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт – трговија со Еуродизел БС и Екстра лесно ЕЛ-1.

2. Правата и обврските на носителот на лиценцата за вршење на енергетската дејност Трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт, се утврдени во Прилог 1, „Лиценца за вршење на енергетската дејност Трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт - трговија со Еуродизел БС и Екстра лесно ЕЛ-1“ кој што е составен дел на оваа Одлука.

3. Жалбата изјавена против оваа Одлука не го одлага нејзиното извршување.

4. Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

УП1Бр. 11-110/12
31 јули 2012 година
Скопје

Претседател,
Димитар Петров, с.р.

ПРИЛОГ 1**ЛИЦЕНЦА****ЗА ВРШЕЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКА ДЕЈНОСТ ТРГОВИЈА СО СУРОВА НАФТА, НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ, БИОГОРИВА И ГОРИВА ЗА ТРАНСПОРТ – ТРГОВИЈА СО ЕУРОДИЗЕЛ БС И ЕКСТРА ЛЕСНО ЕЛ-1****1. Име и седиштето на носителот на лиценцата**

Друштвото за производство, трговија и услуги „СТРИЧЕ 2011“ ДООЕЛ Охрид, со седиште на ул. „Стив Наумов“ бр.19, Охрид, Република Македонија.

2. Енергетската дејност за која се издава лиценцата

Трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт – трговија со Еуродизел БС и Екстра лесно ЕЛ-1.

3. Датум на издавање на лиценцата:

31 јули 2012 година

4. Период на важење на лиценцата:

10 години

5. Датум до кога важи лиценцата:

31 јули 2022 година

6. Евидентен број на издадената лиценца:

НД - 38.03.1/12

7. Број на деловниот субјект - 6731520**8. Единствен даночен број – 4020011517450****9. Вид и обем на енергетската дејност што ќе се врши**

Со оваа лиценца се определуваат условите за вршење на дејноста Трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт - трговија со Еуродизел БС и Екстра лесно ЕЛ-1.

Како трговија на големо, во смисла на оваа лиценца се смета купување од земјата и странство на Еуродизел БС и Екстра лесно ЕЛ-1, заради натамошна продажба на трговци или потрошувачи во земјата и странство.

10. Деловни простори и простории во кои ќе се врши енергетската дејност со карактеристики на објектите, постројките, опремата и инсталациите

1. За вршење на енергетската дејност ќе се користат 2 резервоара со волумен од по 100.000 литри во сопственост на Трифуноски Наум Тоде од Охрид, лоцирани на дел од КП 329/1 и 329/2 КО Оровник, општина Дебарца, закупени од страна на Друштвото за производство, трговија и услуги „СТРИЧЕ 2011“ ДООЕЛ Охрид.

2. Носителот на лиценцата е должен да обезбеди деловните простори и простории во кои се врши трговија со Еуродизел БС и Екстра лесно ЕЛ-1, во секое време треба да ги исполнуваат пропишаните минимално-техничките услови за вршење на дејноста.

3. Носителот на лиценцата е должен во секое време да поседува или да има обезбедено право на користење на склад во кој се складира Еуродизел БС и Екстра лесно ЕЛ-1, со капацитет определен со прописите со кои се уредува трговијата со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт.

4. Носителот на лиценцата е должен да ја извести Регулаторната комисија за енергетика за секоја промена на расположивиот капацитет за складирање на Еуродизел БС и Екстра лесно ЕЛ-1, најдоцна во рок од 30 дена по настаната промена.

11. Подрачје на кое ќе се врши дејноста

Дејноста трговија со Еуродизел БС и Екстра лесно ЕЛ-1, носителот на лиценцата може да ја врши на територијата на Република Македонија и во странство.

12. Општи обврски за носителот на лиценцата

Носителот на лиценцата е должен да:

- обезбеди сигурно и безбедно снабдување со Еуродизел БС и Екстра лесно ЕЛ-1 ;

- обезбеди Еуродизел БС и Екстра лесно ЕЛ-1 со кој врши трговија да ги исполнува пропишаните норми за квалитетот;

- ги почитува законите, другите прописи и општи акти кои се однесуваат на вршење на дејноста трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт, заштита на конкуренцијата, заштита на потрошувачите, заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето и заштита при работа;

- ги почитува техничките правила, нормативи и стандарди за работа на енергетските објекти и опрема;

- ги почитува правилниците и другите прописи кои ги пропишува или одобрува Регулаторната комисија за енергетика во согласност со закон, а особено Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

13. Обврска за поседување на раздвоени сметки, забрана за меѓу-субвенционирање

Носителот на лиценцата е должен:

- во своите интерни пресметки да води одвоена евиденција за секоја од енергетските дејности за кои што поседува лиценца;

- во согласност со сметководствените стандарди со кои се уредува сметководственото работење на претпријатието: да изготвува финансиски извештаи кои ќе обезбедат информации за средствата, обврските, капиталот, приходите и расходите со резултатите од работењето, како и паричните текови на претпријатието, како и

- да обезбедува консолидирани финансиски извештаи.

14. Обврска за доставување на Годишен извештај за финансиското и деловното работење

1. Носителот на лиценцата е должен до Регулаторната комисија за енергетика најдоцна до 10 март во тековната година да доставува Годишен извештај за финансиското и деловното работење во претходната година (извештајна година).

2. Годишниот извештај треба да содржи податоци за:

1. набавка и продажба на Еуродизел БС и Екстра лесно ЕЛ-1, во текот на извештајна година, презентирани согласно Табелата 1, која е составен дел на оваа лиценца.

2. годишна сметка и финансиски извештај составен од:

- биланс на состојба и биланс на успех,
- извештај за промените во главнината,
- извештај за паричните текови,
- применетите сметководствени политики,
- други објаснувачки белешки подготвени во согласност со меѓународните сметководствени стандарди, и

- интерни пресметки за секоја од енергетските дејности за кои што поседува лиценца,

3. превземени мерки во текот на извештајна година, за:

- заштита на опремата и објектите од надворешни влијанија и хаварии и осигурување на објектите и опремата за вршење на енергетска дејност;

- заштита при работа;

- обука и стручно усовршување на вработените заради сигурно, безбедно и квалитетно вршење на дејноста;

- заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето;

- спроведување на мониторинг врз сопственото работење;

- обезбедување на услови за сигурно, континуирано и квалитетно вршење на дејноста;

- вршење на дејноста во услови на кризна состојба, промена на условите на светскиот пазар, како и воена и вонредна состојба.

4. извршување на програма за ремонти во извештајна година;

5. состојба со кадровска екипираност за извршување на поделни задачи во врска со дејноста;

6. извршени инспекциски надзори и контроли од страна на надлежни инспекциски и други државни органи, со приложени фотокопии на записниците, извештаите и решенијата од извршените надзори и контроли.

7. оценка за реализирање на планот за работа за извештајната година;

8. бизнис план за тековната година.

15. Обврска за доставување на други извештаи, информации и податоци во врска со вршењето на дејноста

- Носителот на лиценцата е должен до Регулаторната комисија за енергетика да доставува месечни извештаји за набавка и продажба на Еуродизел БС и Екстра лесно ЕЛ-1, презентирани согласно Табелата 1, која е составен дел на оваа лиценца.

- Носителот на лиценцата е должен да ја известува Регулаторната комисија за енергетика за сите околности, настани и промени кои што имаат или би можеле да имаат влијание врз вршењето на дејноста.

- Носителот на лиценцата е должен по барање на Регулаторната комисија за енергетика да доставува и други податоци во врска со вршењето на дејноста.

16. Обврска за овозможување на пристап до објектите и инсталациите и непосреден увид во документацијата

Носителот на лиценцата е должен по барање на Регулаторната комисија за енергетика да овозможи непосреден увид од страна на Регулаторната комисија во вршењето на дејноста за која е издадена лиценцата, увид во целокупната документација на носителот на лиценцата, објектите, деловните простории, простори, инсталациите, како и на средствата и опремата потребни за вршење на дејноста, во согласност со Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

17. Изменување и дополнување на лиценцата

Изменувањето и дополнувањето на оваа лиценца ќе се врши во согласност со одредбите од Законот за енергетика и Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

18. Мерки во случај на неисполнување на обврските на носителот на лиценцата

Доколку носителот на лиценцата не ги исполнува обврските содржани во оваа лиценца, Регулаторната комисија за енергетика ќе преземе мерки согласно Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

ПРИЛОГ : ТАБЕЛА 1

НАБАВКА И ПРОДАЖБА НА НАФТА, НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ, БИОГОРИВА И ГОРИВА ЗА ТРАНСПОРТ ВО ТЕКОТ НА _____ (ГОДИНА)(МЕСЕЦ)

Вид на нафта и деривати	Состојба на залихи на почетокот на годината (месец) 2	НАБАВКА				ВКУПНО располо- живо (2+6) 7	ПРОДАЖБА					Состојба на залихи на крајот на годината (месец) (7-12) 13	
		РМ		УВОЗ	ВКУПНО набавено (3+4+5) 6		во РМ	ИЗВОЗ	ВКУПНА продажба (10+11) (10+9) 12				
		ОКТА	Други							4	5		6
		3	4							5	6		7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Еуродизел БС													
Екстра лесно ЕЛ-1													
Вкупно													

Датум: _____

М.П.

Одговорно лице

_____
(полно име и презиме)

_____
(потпис)

2640.

Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија врз основа на член 22 алинеја 16 од Законот за енергетика („Службен весник на РМ“ бр. 16/2011 и 136/2011) и член 28 став 1 од Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности („Службен весник на РМ“, бр. 143/11), постапувајќи по барањето на Друштво за производство, промет и услуги ТЕ-ТО ГАС ТРЕЈД ДООЕЛ Скопје, за издавање на лиценца за вршење на енергетска дејност Трговија со природен гас, на седницата одржана на 31.7.2012 година, донесе

О Д Л У К А**ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ЛИЦЕНЦА ЗА ВРШЕЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКА ДЕЈНОСТ ТРГОВИЈА СО ПРИРОДЕН ГАС**

1. На Друштво за производство, промет и услуги ТЕ-ТО ГАС ТРЕЈД ДООЕЛ Скопје, му се издава лиценца за вршење на енергетската дејност трговија со природен гас.

2. Правата и обврските на носителот на лиценцата во вршењето на енергетската дејност трговија со природен гас се утврдени во Прилог 1, „Лиценца за вршење на енергетска дејност трговија со природен гас“ кој што е составен дел на оваа одлука.

3. Жалбата изјавена против оваа Одлука не го одлага нејзиното извршување.

4. Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

УП1Бр. 11-133/12

31 јули 2012 година

Скопје

Претседател,

Димитар Петров, с.р.

Прилог 1

ЛИЦЕНЦА**ЗА ВРШЕЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКА ДЕЈНОСТ
ТРГОВИЈА СО ПРИРОДЕН ГАС****1. Име и седиштето на носителот на лиценцата**

Друштво за производство, промет и услуги ТЕ-ТО ГАС ТРЕЈД ДООЕЛ Скопје, Ул. 515 бр.8, општина Гази Баба, Скопје, Република Македонија,

2. Енергетската дејност за која се издава лиценцата

Трговија со природен гас

3. Датум на издавање на лиценцата:

31 јули 2012 година

4. Период на важење на лиценцата:

10 години

5. Датум до кога важи лиценцата:

31 јули 2021 година

6. Евидентен број на издадената лиценца:

ПГ- 16.06.01/12

7. Број на деловниот субјект – 6766587**8. Единствен даночен број – 4043012510433****9. Вид и обем на енергетската дејност што ќе се врши**

Со оваа лиценца се определуваат условите за вршење на енергетската дејност трговија со природен гас.

Како трговија со природен гас, во смисла на оваа лиценца се смета купување природен гас заради натамошна продажба на природниот гас на купувачи, односно на други трговци, снабдувачи, производители на електрична енергија и/или топлинска енергија, оператори на системите за пренос и дистрибуција на природен гас или купувачи од странство.

10. Опис на условите и начинот на вршење на дејноста:

Енергетската дејност, трговија со природен гас, носителот на лиценцата ќе ја врши преку склучување на купопродажни договори за: набавка на природен гас од увоз, договори со операторите на пренос и дистрибуција за обезбедување на капацитети за пренос и дистрибуција и регулирани услуги, договори со квалификуваните потрошувачи и со снабдувачите со природен гас на тарифните потрошувачи и договори за транзит низ преносниот систем.

11. Подрачје на кое ќе се врши дејноста

Енергетската дејност трговија со природен гас носителот на лиценцата може да ја врши на целата територија на Република Македонија.

12. Општи обврски за носителот на лиценцата

Носителот на лиценцата е должен да:

- обезбеди непречена и континуирана испорака на природен гас на квалификуваните потрошувачи и снабдувачите со природен гас на тарифни потрошувачи;

- обезбеди доволен преносен и дистрибутивен капацитет и регулирани услуги, во согласност со применливата тарифа, пазарните правила, мрежните правила за пренос и мрежните правила за дистрибуција, за количините на природен гас кои се обврзал да ги испорача, освен ако квалификуваниот потрошувач купува преносен и дистрибутивен капацитет и регулирани услуги за сопствени потреби;

- обезбеди природниот гас кој што го испорачува да ги исполнува условите за квалитет определени со склучените договори, како и пропишаните норми за квалитетот;

- ги почитува законите, другите прописи и општи акти кои се однесуваат на вршење на дејноста трговија со природен гас, заштита на конкуренцијата, заштита на потрошувачите, заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето и заштита при работа;

- ги почитува техничките, мрежните и пазарните правила, нормативи и стандарди за работа на системот за пренос и системот за дистрибуција на природен гас;

- ги почитува правилниците и другите прописи кои ги пропишува или одобрува Регулаторната комисија за енергетика во согласност со закон, а особено Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

13. Обврска за одвоена сметководствена евиденција

Носителот на лиценцата е должен :

- во своите интерни пресметки да води одвоена евиденција за секоја од енергетските дејности за кои што поседува лиценца;

- во согласност со сметководствените стандарди со кои се уредува сметководственото работење на претпријатието: да изготвува финансиски извештаи кои ќе обезбедат информации за средствата, обврските, капиталот, приходите и расходите со резултатите од работењето, како и паричните текови на претпријатието, како и

- да обезбедува консолидирани финансиски извештаи.

14. Обврска за доставување на Годишен извештај за финансиското и деловното работење

1. Носителот на лиценцата е должен до Регулаторната комисија за енергетика најдоцна до 10 март во тековната година да доставува Годишен извештај за финансиското и деловното работење во врска со вршењето на дејноста во претходната година (извештај на година).

2. Годишниот извештај треба да содржи податоци за:

1. набавки и продажби на природен гас во текот на извештајна година.

2. Финансиски извештаи :

- биланс на состојба и биланс на успех,
- извештај за промените во главнината,
- извештај за паричните текови,
- применетите сметководствени политики,
- други објаснувачки белешки подготвени во согласност со меѓународните сметководствени стандарди,

- интерни пресметки за секоја од енергетските дејности за кои што поседува лиценца.

3. превземени мерки во текот на извештајна година, за:

- обука и стручно усовршување на вработените заради сигурно, безбедно и квалитетно вршење на дејноста;

- спроведување на мониторинг врз сопственото работење;

- обезбедување на услови за сигурно, континуирано и квалитетно вршење на дејноста;

- вршење на дејноста во услови на кризна состојба, промена на условите на светскиот пазар, како и воена и вонредна состојба.

4. состојба со кадровска екипираност за извршување на поделни задачи во врска со дејноста;

5. оценка за реализирање на планот за работа за извештајната година; и

6. бизнис план за тековната година.

15. Обврска за доставување на други извештаи, информации и податоци во врска со вршењето на дејноста до Регулаторната комисија за енергетика

Носителот на лиценцата е должен до Регулаторната комисија за енергетика да доставува:

- информации за количините на природен гас, согласно договорите за набавка и договорите за испорака на природен гас, склучени со извозникот на природниот гас, како и со квалификуваните потрошувачи и/или со вршителите на дејноста снабдување со природен гас на тарифни потрошувачи и договорите за транзит низ преносниот систем

- месечни извештаи за испорачани количини на природен гас, согласно Табелата 1, која е составен дел на оваа лиценца.

- известувања за сите околности, настани и промени кои што имаат или би можеле да имаат влијание врз вршењето на дејноста.

- други податоци во врска со вршењето на дејноста.

16. Обврска за овозможување на пристап до објектите и непосреден увид во документацијата

Носителот на лиценцата е должен по барање на Регулаторната комисија за енергетика да овозможи непосреден увид во целокупната документација која што се однесува на вршењето на енергетската дејност за која што е издадена лиценцата, во согласност со Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

17. Изменување и дополнување на лиценцата

Изменувањето и дополнувањето на оваа лиценца ќе се врши исклучиво во согласност со одредбите од Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности

18. Мерки во случај на неисполнување на обврските на носителот на лиценцата

Доколку носителот на лиценцата не ги исполнува обврските содржани во оваа лиценца, Регулаторната комисија за енергетика ќе преземе мерки согласно Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

Прилог: Табела 1

ИЗВЕШТАЈ ЗА ИСПОРАЧАНИ КОЛИЧИНИ НА ПРИРОДЕН ГАС
ВО ТЕКОТ НА МЕСЕЦ _____, _____ ГОДИНА

(Nm³)

КОРИСНИК/ПОТРОШУВАЧ (ИМЕ)	ИСПОРАЧАНИ КОЛИЧИНИ ВО ТЕКОТ НА МЕСЕЦ		ИСПОРАЧАНИ КОЛИЧИНИ ОД ПОЧЕТОК НА ГОДИНА	
	ПЛАНИРАНО СОГЛАСНО ДОГОВОР	РЕАЛИЗИРАНО	ПЛАНИРАНО СОГЛАСНО ДОГОВОР	РЕАЛИЗИРАНО
I. КВАЛИФИКУВАНИ ПОТРОШУВАЧИ 1. .... 2. .... 3.				
ВКУПНО I				
II. СНАБДУВАЧ НА ТАРИФНИ ПОТРОШУВАЧИ 1. .... 2. .... 3.				
ВКУПНО II				
ВКУПНО (I + II)				

2641.

Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, врз основа на член 22 став 16 и член 23 став 2, а во врска со член 164 од Законот за енергетика („Службен весник на РМ“ бр.16/2011 и 136/2011), член 51 од Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности („Службен весник на РМ“ бр. 143/11) и Заклучокот на Регулаторната комисија за енергетика бр.02-1337/1 од 31.7.2012 година, постапувајќи по Барањето на ТОПЛИФИКАЦИЈА АД СКОПЈЕ за престанување на лиценцата за вршење на енергетската дејност производство на топлинска енергија заведено под архивски број 11-1109/1 од 18.8.2011 година, на седницата одржана на 1 август 2012 година, донесе

**ОДЛУКА
ЗА НЕПРЕСТАНУВАЊЕ НА ЛИЦЕНЦАТА
ПО БАРАЊЕ НА НОСИТЕЛ НА ЛИЦЕНЦА**

1. Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија на седницата одржана на 1.8.2012 година одлучи лиценцата за производство на топлинска енергија на Топлификација АД Скопје, по барање на носителот на лиценца, ДА НЕ ПРЕСТАНЕ.

2. Се задолжува Топлификација АД Скопје да продолжи со вршење на енергетската дејност производство на топлинска енергија согласно Лиценцата бр.ТЕ – 06.01.1/06 од 30 јуни 2006 година.

3. Оваа одлука влегува во сила со денот на објавување во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 02-1350/1
1 август 2012 година
Скопје

Претседател,
Димитар Петров, с.р.

**СОВЕТ ЗА РАДИОДИФУЗИЈА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

2642.

Советот за радиодифузија на Република Македонија, врз основа на член 37 став 1 точки 2 и 5 и член 63 став 1 алинеја 4 од Законот за радиодифузната дејност („Службен весник на РМ“, бр.100/05, 19/07, 103/08, 152/08, 6/10, 145/10, 97/11, 13/12), а во согласност со член 261 од Законот за општата управна постапка („Службен весник на РМ“ бр. 38/2005 и 110/2008) и член 28 став 1 од Законот за управните спорови („Службен весник на РМ“ бр. 62/2006, бр. 150/2010) и Заклучокот на Советот бр. 02-4009/8 од 27.7.2012 година, на 30-та седница, одржана на ден 26.7.2012 година, донесе

**ОДЛУКА
ЗА ПОНИШТУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА ОДЗЕМАЊЕ
НА ДОЗВОЛА ЗА ВРШЕЊЕ РАДИОДИФУЗНА
ДЕЈНОСТ**

СЕ ПОНИШТУВА Одлуката на Советот за радиодифузија бр. 07-253 од 11.07.2012 година, за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност бр.07-1995/1 од 18.06.2007 година, на Трговско радиодифузно друштво КИКИ Илија, ДООЕЛ Струга, („Службен весник на РМ“, бр. 89/2012), со што се сторнира издадената фактура бр.126/2012 од 11.07.2012 година, на износ од 2.999,00 денари.

СЕ ЗАДОЛЖУВА Трговско радиодифузно друштво КИКИ Илија, ДООЕЛ Струга, најдоцна до 31.07.2012 година, да ги исполни следниве финансиски и други обврски по Заклучокот на Советот бр.02-4009/8 од 27.7.2012 година, односно:

- да ги плати трошоците за судски такси во постапката по управниот спор пред Управниот суд на РМ во вкупен износ од 480,00 денари.

- да ги плати трошоците во износ од 4.534,00 за објавување на Одлуката за одземање на дозволата бр.07-253 од 11.07.2012 година во „Службен весник на РМ“

- да ги плати трошоците во износ од 5.834,00 денари за објавување на Одлуката за поништување на одлуката за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност на Трговско радиодифузно друштво КИКИ Илија, ДООЕЛ Струга, бр.07-253 од 11.07.2012 година, во „Службен весник на РМ“и

- да ја повлече тужбата против Советот за радиодифузија, за поништување на Одлуката бр.07-253 од 11.07.2012 година, за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност бр.07-1995/1 од 18.06.2007 година, поднесена до Управниот суд, на ден 20.07.2012 година.

Оваа одлука стапува во сила на ден 06.08.2012 година, под услов Трговско радиодифузно друштво КИКИ Илија, ДООЕЛ Струга, навремено да ги исполни сите финансиски и други обврски, содржани во ставот 2 алинеја 1, 2, 3 и 4 од нејзината изрека, кон Советот за радиодифузија на Република Македонија.

Доколку радиодифузерот Трговско радиодифузно друштво КИКИ Илија, ДООЕЛ Струга, не ги исполни обврските од ставот 2 алинеја 1, 2, 3 и 4 од изреката на оваа одлука во наведениот рок, останува во сила Одлуката на Советот за радиодифузија бр. 07-253 од 11.07.2012 година, за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност бр.07-1995/1 од 18.06.2007 година и фактурата бр.126/2012 година од 11.07.2012 година.

Тужбата не го одлага извршувањето на оваа Одлука.

Оваа одлука да се објави во „Службен весник на РМ“.

О б р а з л о ж е н и е

Советот за радиодифузија на Република Македонија, на својата на 27-та седница одржана на 09.07.2012 година, донесе Одлука бр. 07-253 од 11.07.2012 година, за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност бр.07-1995/1 од 18.06.2007 година, на Трговско радиодифузно друштво КИКИ Илија, ДООЕЛ Струга, согласно член 63 став 1 алинеја 4 од Законот за радиодифузната дејност („Службен весник на РМ“, бр.100/05, 19/07, 103/08, 152/08, 6/10, 145/10, 97/11, 13/12), а поради неплаќање на годишниот надоместок за вршење на радиодифузна дејност во рокот утврден во дозволата.

На својата 30-та седница, одржана на ден 26.07.2012 година, Советот го донесе следниов Заклучок бр.02-4009/8 од 27.07.2012 година:

„Да се пристапи кон поништување на Одлуката на Советот за радиодифузија за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност бр. 07-253 од 11.07.2012 година, на Трговско радиодифузно друштво КИКИ Илија, ДООЕЛ Струга, согласно законската можност содржана во член 261 од Законот за општа управна постапка и член 28 став 1 од Законот за управните спорови, откако Трговско радиодифузно друштво КИКИ Илија, ДООЕЛ Струга, најдоцна до 31.07.2012 година, ќе ги исполни следниве финансиски обврски, односно ќе ги плати:

- трошоците за судски такси во постапката по управниот спор пред Управниот суд на РМ во вкупен износ од 480,00 денари, и

- трошоците во износ од 4.534,00 денари за објавување на Одлуката за одземање на дозволата, бр.07-253 од 11.07.2012 година, во „Службен весник на РМ“ и

- трошоците во износ од 5.834,00 денари за објавување на Одлуката за поништување на одлуката за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност на Трговско радиодифузно друштво КИКИ Илија, ДООЕЛ Струга, бр.07-253 од 11.07.2012 година, во „Службен весник на РМ“

Доколку радиодифузерот Трговско радиодифузно друштво КИКИ Илија, ДООЕЛ Струга, не ги исполни наведените обврски, останува во сила Одлуката за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност бр. 07-253 од 11.07.2012 година и фактурата бр. 126/2012 година од 11.07.2012 година.

Не е спорно дека Трговско радиодифузно друштво КИКИ Илија, ДООЕЛ Струга, има поднесено навремена тужба против Советот за радиодифузија, за поништување на одлуката бр. 07-253 од 11.07.2012 година, за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност бр.07-1995/1 од 18.06.2007 година, до Управниот суд, на ден 20.07.2012 година. Трошоците по таа тужба изнесуваат 480,00 денари.

Не е спорно дека Трговско радиодифузно друштво КИКИ Илија, ДООЕЛ Струга, во целост ја исполни својата обврска за плаќање на надоместокот за дозволата за вршење радиодифузна дејност. Имено со уплатата во износ од 26.065,00 денари, на ден 12.07.2012 година, во целост ја исполни својата обврска, со што престанал да постои основот-неплаќање на надоместокот пропишан во член 63 став 1 алинеја 4 од Законот за радиодифузната дејност ("Службен весник на РМ", бр.100/05, 19/07, 103/08, 152/08, 6/10, 145/10, 97/11, 13/12), врз основа на кој Советот за радиодифузија на Република Македонија, донел одлука за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност.

Со оглед на законските решенија за поништување на одлуката бр. 07-253 од 11.07.2012 година, за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност бр.07-1995/1 од 18.06.2007 година, содржани во член 261 од Законот за општата управна постапка („Службен весник на РМ“ бр. 38/2005 и 110/2008) и член 28 став 1 од Законот за управните спорови („Службен весник на РМ“ бр. 62/2006, бр. 150/2010), врз основа на член 37 став 1 точки 2 и 5 и член 63 став 1 алинеја 4 од Законот за радиодифузната дејност ("Службен весник на РМ", бр.100/05, 19/07, 103/08, 152/08, 6/10, 145/10, 97/11, 13/12), и Заклучокот на Советот бр.02-4009/8 од 27.07.2012 година, Советот за радиодифузија, одлучи како во изреката на оваа одлука. Согласно член 65 став 2 од Законот за радиодифузната дејност, тужбата не го одлага извршувањето на оваа одлука.

Бр. 07-287   Совет за радиодифузија на РМ
1 август 2012 година   Претседател,
Скопје   м-р **Зоран Трајчевски**, с.р.

Правна поука: Против оваа одлука Трговско радиодифузно друштво КИКИ Илија, ДООЕЛ Струга, има право во рок од 15 дена од денот на нејзиното добивање да поднесе тужба до надлежен суд.

2643.

Советот за радиодифузија на Република Македонија, врз основа на член 37 став 1 точки 2 и 5 и член 63 став 1 алинеја 4 од Законот за радиодифузната дејност („Службен весник на РМ“ бр.100/05, 19/07, 103/08, 152/08, 6/10, 145/10, 97/11, 13/12), а во согласност со член 261 од Законот за општата управна постапка („Службен весник на РМ“ бр. 38/2005 и 110/2008) и член 28 став 1 од Законот за управните спорови („Службен весник на РМ“ бр. 62/2006, бр. 150/2010) и Заклучокот на Советот бр.02-4009/13 од 30.07.2012 година, на 30-та седница, одржана на ден 26.07.2012 година, донесе

О Д Л У К А ЗА ПОНИШТУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА ОДЗЕМАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ВРШЕЊЕ РАДИОДИФУЗНА ДЕЈНОСТ

СЕ ПОНИШТУВА Одлуката на Советот за радиодифузија бр. 07-252 од 11.07.2012 година, за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност бр.07-2040/1 од 18.06.2007 година, на Трговското радиодифузно друштво Кани Исаилоски РАДИО ТЕРНИПЕ (Младост) ДООЕЛ Прилеп („Службен весник на РМ“, бр. 89/2012), со што се сторнира издадената фактура бр.125/2012 од 11.07.2012 година, на износ од 2.905,00 денари.

СЕ ЗАДОЛЖУВА Трговското радиодифузно друштво Кани Исаилоски РАДИО ТЕРНИПЕ (Младост) ДООЕЛ Прилеп најдоцна до 31.07.2012 година, да ги исполни следниве финансиски и други обврски по Заклучокот на Советот бр. 02-4009/13 од 30.07.2012 година, односно:

- да ги плати трошоците за судски такси во постапката по управниот спор пред Управниот суд на РМ во вкупен износ од 480,00 денари;

- да ги плати трошоците во износ од 4.534,00 денари за објавување на Одлуката за одземање на дозволата бр. 07-252 од 11.07.2012 година, во "Службен весник на РМ";

- да ги плати трошоците во износ од 5.834,00 денари за објавување на Одлуката за поништување на одлуката за одземање на дозвола за вршење радиодифузна дејност на Трговското радиодифузно друштво Кани Исаилоски РАДИО ТЕРНИПЕ (Младост) ДООЕЛ Прилеп во "Службен весник на РМ", и

- да ја повлече тужбата за поништување на Одлуката бр. 07-252 од 11.07.2012 година, за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност бр.07-2040/1 од 18.06.2007 година, на Советот за радиодифузија, поднесена до Управниот суд, на ден 20.07.2012 година.

Оваа одлука стапува во сила на ден 06.08.2012 година, под услов Трговското радиодифузно друштво Кани Исаилоски РАДИО ТЕРНИПЕ (Младост) ДООЕЛ Прилеп, навремено да ги исполни сите финансиски и други обврски, содржани во ставот 2 алинеја 1, 2, 3 и 4 од нејзината изрека, кон Советот за радиодифузија на Република Македонија.

Доколку радиодифузерот Трговско радиодифузно друштво Кани Исаилоски РАДИО ТЕРНИПЕ (Младост) ДООЕЛ Прилеп, не ги исполни обврските од ставот 2 алинеја 1, 2, 3 и 4 од изреката на оваа одлука во наведениот рок, останува во сила Одлуката на Советот за радиодифузија бр. 07-252 од 11.07.2012 година, за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност бр.07-2040/1 од 18.06.2007 година и фактурата бр.125/2012 од 11.07.2012 година.

Тужбата не го одлага извршувањето на одлуката.

Оваа одлука да се објави во "Службен весник на РМ".

О б р а з л о ж е н и е

Советот за радиодифузија на Република Македонија, на својата на 27-та седница одржана на 09.07.2012 година, донесе Одлука бр. 07-252 од 11.07.2012 година, за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност бр.07-2040/1 од 18.06.2007 година, на Трговско радиодифузно друштво Кани Исаилоски РАДИО ТЕРНИПЕ (Младост) ДООЕЛ Прилеп, согласно член 63 став 1 алинеја 4 од Законот за радиодифузната дејност ("Службен весник на РМ", бр.100/05, 19/07, 103/08, 152/08, 6/10, 145/10, 97/11, 13/12), а поради неплаќање на годишниот надоместок за вршење на радиодифузна дејност во рокот утврден во дозволата.

На својата 30-та седница, одржана на ден 26.07.2012 година, Советот го донесе следниов Заклучок бр.02-4009/13 од 30.07.2012 година:

„Да се пристапи кон поништување на Одлуката на Советот за радиодифузија за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност бр. 07-252 од 11.07.2012 година, на Трговско радиодифузно друштво Кани Исаилоски РАДИО ТЕРНИПЕ (Младост) ДООЕЛ Прилеп, согласно законската можност содржана во член 261 од Законот за општа управна постапка и член 28 став 1 од Законот за управните спорови, откако Трговско радиодифузно друштво Кани Исаилоски РАДИО ТЕРНИПЕ (Младост) ДООЕЛ Прилеп, најдоцна до 31.07.2012 година, ќе ги исполни следниве финансиски обврски, односно ќе ги плати:

- трошоците за судски такси во постапката по управниот спор пред Управниот суд на РМ во вкупен износ од 480,00 денари,

- да ги плати трошоците во износ од 4.534,00 денари за објавување на Одлуката за одземање на дозволата бр. 07-252 од 11.07.2012 година, во „Службен весник на РМ“; и

- да ги плати трошоците во износ од 5.834,00 денари за објавување на Одлуката за поништување на одлуката за одземање на дозвола за вршење радиодифузна дејност на Трговското радиодифузно друштво Кани Исаилоски РАДИО ТЕРНИПЕ (Младост) ДООЕЛ Прилеп во „Службен весник на РМ“.

Доколку радиодифузерот Трговско радиодифузно друштво Кани Исаилоски РАДИО ТЕРНИПЕ (Младост) ДООЕЛ Прилеп, не ги исполни наведените обврски, останува во сила Одлуката за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност бр. 07-252 од 11.7.2012 година и фактурата бр.125/2012 од 11.7.2012 година.

Не е спорно дека Трговско радиодифузно друштво Кани Исаилоски РАДИО ТЕРНИПЕ (Младост) ДООЕЛ Прилеп, има поднесено навремена тужба против Советот за радиодифузија, за поништување на одлуката бр. 07-252 од 11.07.2012 година, за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност бр.07-2040/1 од 18.06.2007 година, до Управниот суд, на ден 20.07.2012 година. Трошоците по таа тужба изнесуваат 480,00 денари.

Не е спорно дека Трговско радиодифузно друштво Кани Исаилоски РАДИО ТЕРНИПЕ (Младост) ДООЕЛ Прилеп, во целост ја исполни својата обврска за плаќање на надоместокот за дозволата за вршење радиодифузна дејност. Имено со уплатата во износ од 25.244,00 денари, на ден 20.07.2012 година, во целост ја исполни својата обврска, со што престанал да постои основот-неплаќање на надоместокот пропишан во член 63 став 1 алинеја 4 од Законот за радиодифузната дејност („Службен весник на РМ“ бр.100/05, 19/07, 103/08, 152/08, 6/10, 145/10, 97/11, 13/12), врз основа на кој Советот за радиодифузија на Република Македонија, донел одлука за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност.

Со оглед на законските решенија за поништување на одлуката бр. 07-252 од 11.07.2012 година, за одземање на дозволата за вршење радиодифузна дејност бр.07-2040/1 од 18.06.2007 година, содржани во член 261 од Законот за општата управна постапка („Службен весник на РМ“ бр. 38/2005 и 110/2008) и член 28 став 1 од Законот за управните спорови („Службен весник на РМ“ бр. 62/2006, бр. 150/2010), врз основа на член 37 став 1 точки 2 и 5 и член 63 став 1 алинеја 4 од Законот за радиодифузната дејност („Службен весник на РМ“, бр.100/05, 19/07, 103/08, 152/08, 6/10, 145/10, 97/11, 13/12), и Заклучокот на Советот бр.02-4009/13 од 30.07.2012 година, Советот за радиодифузија, одлучи како во изреката на оваа одлука. Советот за радиоди-

фузија, одлучи како во изреката на оваа одлука. Согласно член 65, став 2 од Законот за радиодифузната дејност, тужбата против оваа одлука, не го одлага извршувањето на одлуката.

Бр. 07-288
1 август 2012 година
Скопје

Совет за радиодифузија на РМ
Претседател,
м-р **Зоран Трајчевски, с.р.**

Правна поука: Против оваа одлука Трговско радиодифузно друштво Кани Исаилоски РАДИО ТЕРНИПЕ (Младост) ДООЕЛ Прилеп, има право во рок од 15 дена од денот на нејзиното добивање да поднесе тужба до надлежен суд.

ТОПЛИФИКАЦИЈА АД - СКОПЈЕ

2644.

Операторот на системот за дистрибуција на топлинска енергија Дистрибуција на топлина ДООЕЛ - Скопје, врз основа на член 117 од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр.16 од 10.02.2011 година и бр.136 од 03.10.2011 година), по претходно одобрение од Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, со Решение бр. 02-1304/1, од 30.07.2012 година, на ден 03.08.2012 донесе:

МРЕЖНИ ПРАВИЛА ЗА ДИСТРИБУЦИЈА НА ТОПЛИНСКА ЕНЕРГИЈА ЗА ГРЕЕЊЕ

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1.1. ВОВЕД

Член 1

Предмет на уредување

Со овие Мрежни правила за дистрибуција на топлинска енергија за греење (во понатамошниот текст: Мрежни правила) се уредуваат:

- техничко-технолошките услови за приклучување на потрошувачите и на производителите на топлинска енергија на системот за дистрибуција на топлинска енергија, засновани на начелата на недискриминаторност, објективност и транспарентност;

- техничките и другите услови што треба да ги обезбедат корисниците на системот за дистрибуција на топлинска енергија;

- мерките, активностите и постапките во случај на хавариј;

- условите и начинот за пристап на трети страни на системот за дистрибуција на топлинска енергија, засновани на начелата на недискриминаторност, објективност и транспарентност;

- функционалните барања и класата на точност на мерните уреди, како и начинот на мерење и пресметка на испорачаната топлинска енергија;

- содржината на плановите за развој на дистрибутивниот систем, како и начинот и постапката според која корисниците на системот ги доставуваат неопходните податоци за изготвување на плановите за развој;

- начинот и постапката за обезбедување на системската резерва и системските услуги од страна на регулираниот производител;

- начинот и постапката на размена на податоците меѓу операторот на дистрибутивниот систем, регулираниот производител, производителите и снабдувачите;

- начинот и постапката за известување на корисниците на системот.

Член 2

Примена на Мрежните правила

Кон овие Мрежни правила се должни да се придржуваат Операторот на системот за дистрибуција на топлинска енергија (во понатамошниот текст: Дистрибутер) и сите корисници на системот за дистрибуција на топлинска енергија за греење и тоа:

- Регулаторниот производител на топлинска енергија (во понатамошниот текст: Регулаторан производител);
- Производителот на топлинска енергија (во понатамошниот текст: Производител);
- Снабдувачот со топлинска енергија (во понатамошниот текст: Снабдувач);
- Правните и физичките лица (домаќинствата и останатите), кои користат топлинска енергија за греење (во понатамошниот текст: Потрошувач).

Член 3

Основни начела

Мрежните правила се темелат на следниве начела:

- сигурна, безбедна, континуирана и квалитетна испорака на топлинска енергија за греење;
- објективност;
- недискриминаторност;
- транспарентност.

Член 4

Дефиниции и користени кратенки

Изразите употребени во овие Мрежни правила го имаат следното значење:

“Безбедност“ е способност за обезбедување на заштита на здравјето и животот на луѓето, заштита на животната средина и имотот со преземање на технички и други видови безбедносни мерки при производство, пренос и дистрибуција на енергијата или енергентите.

“Грејна инсталација на потрошувач“ (домаќинства и останати) е дел од енергетскиот систем кој се надоврзува на топлинската станица, а ја сочинуваат цевководи (цевна мрежа), циркулациони пумпи, вентили, грејни тела и друга опрема и служи за оддавање на топлинската енергија кај потрошувачот. Границата помеѓу топлинската станица и потрошувачот при директен систем на греење е мешачкиот дел, а при индиректен систем на греење е топлиноизменувачот (грејна инсталација).

“Дистрибутивна мрежа за топлинска енергија“ (дистрибутивна мрежа) е мрежа од меѓусебно поврзани водови, пумпи и друга опрема и постројки која што претставува составен дел на дистрибутивен систем и преку која се пренесува топлинска енергија од влезот на дистрибутивната мрежа до мерното место на топлинската станица.

“Дистрибуција на топлинска енергија“ е пренесување на топла вода или пареа преку дистрибутивна мрежа и управување со системот за дистрибуција на топлинска енергија на определено подрачје заради испорака на топлинска енергија на купувачите, не вклучувајќи снабдување со топлинска енергија.

“Енергетски систем за топлинска енергија“ е систем од меѓусебно поврзани објекти, уреди и постројки за пренос или дистрибуција на топлинска енергија што претставува интегрирана техничко-технолошка и функционална целина, а служи за испорака на топлинската енергија од производителите, односно изворите до потрошувачите.

“Енергетски објект на топлинска енергија“ е енергетски систем или дел од енергетски систем или објект за производство или складирање на топлинска енергија.

“ЕСКО“ е правно лице што обезбедува енергетски услуги или други мерки заради подобрување на енергетската ефикасност кај своите корисници и кое прифаќа извесен степен на финансиски ризик при извршување на работите, а плаќањето на услугите е целосно или делумно засновано на постигнатото подобрување на енергетската ефикасност или постигнување на други договорени критериуми.

“Корисник на системот за топлинска енергија“ е физичко или правно лице кое го користи системот за топлинска енергија заради предавање и/или преземање на топлинска енергијата за греење.

“Купувач на топлинска енергија“ е физичко или правно лице кое купува топлинска енергија за сопствена потрошувачка или за натамошна продажба.

“Мерен уред на влез во топлинската станица“ е уред за мерење на испорачаната топлинска енергија од дистрибутивната мрежа во објектот.

“Мерен уред на излез од топлана - влез во дистрибутивна мрежа“ е уред за мерење на испорачаната топлинска енергија од производителот на дистрибутерот.

“Оператор на системот за дистрибуција на топлинска енергија“ е правно лице кое врши дејност дистрибуција на топлинска енергија и управува со системот за дистрибуција на топлинска енергија и е одговорен за работењето на дистрибутивниот систем, неговото одржување, развој и за обезбедување долгорочна способност на системот за задоволување на разумните потреби за дистрибуција на топлинска енергија, не вклучувајќи снабдување со топлинска енергија.

“Приклучок на дистрибутивен систем“ е функционална врска на водови (цевководи), опрема и уреди со кои објектите и инсталациите на корисникот се поврзуваат на дистрибутивниот систем.

“Приклучување“ претставува операција на ставање на приклучокот во функција.

“Пристап на трета страна“ е обврска на операторот на системот за дистрибуција на топлинска енергија да овозможи на објективен и недискриминаторен начин користење на системот под регулирани услови и по претходно објавени тарифи.

„Производител на топлинска енергија“ - е носител на лиценца кој врши енергетска дејност производство на топлинска енергија за греење без обврска да го почитува температурниот режим за работа на топланите на регулираниот производител;

“Регулаторан производител на топлинска енергија“ е производител на топлинска енергија кој има обврска да обезбедува топлинска енергија за потребите на потрошувачите и системски услуги за потребите на операторот на системот за дистрибуција на топлинска енергија на кој што производителот е приклучен, по регулирани услови, цени и тарифи.

„Распределител на надоместокот за топлинска енергија“ е уред со кој се овозможува распределба на надоместокот за потрошената топлинска енергија на ниво на потрошувач (во понатамошниот текст: Распределител);

“Сигурност“ е сигурност во снабдувањето и обезбедувањето на топлинска енергија и техничка сигурност на енергетските системи.

“Систем за дистрибуција на топлинска енергија“ (дистрибутивен систем за топлинска енергија) е енергетски систем за дистрибуција на топлинска енергија на подрачје или дел од подрачје на единица на локалната самоуправа.

“Системски или помошни услуги“ се неопходни услуги за работата на системот за дистрибуција на топлинска енергија заради обезбедување на сигурно и доверливо работење и управување со системот.

“Снабдувач со топлинска енергија“ е носител на лиценца кој ги снабдува потрошувачите со топлинска енергија и може да врши трговија со топлинска енергија.

“Топлинска енергија“ е енергија во облик на топла вода или пареа добиена во постројки за производство на топлинска енергија со користење на горива (фосилни, биомаса или биогаз), геотермални извори или сончева енергија.

“Топлоносител“ е топлата вода со која се пренесува топлинската енергија од производителот на топлинска енергија до потрошувачот на топлинска енергија за греење.

“Топлинска енергија за греење“ е топлинска енергија наменета за греење на простории во објекти.

“Топлинска станица“ е дел од енергетскиот систем кој се надоврзува на дистрибутивната мрежа и служи за регулација на влезните параметри на топлоносителот во грејната инсталација на потрошувачот и мерење на испорачаната топлинска енергија.

1.2. ПРАВА, ОБВРСКИ И ОДГОВОРНОСТИ НА ДИСТРИБУТЕРОТ И КОРИСНИЦИТЕ НА ДИСТРИБУТИВНАТА МРЕЖА И РАЗГРАНИЧУВАЊЕ НА НАДЛЕЖНОСТИТЕ

Член 5

Оператор на системот за дистрибуција на топлинска енергија

Операторот на системот за дистрибуција на топлинска енергија (Дистрибутерот) согласно Законот за енергетика е должен да обезбеди сигурно, безбедно и квалитетно пренесување на топлинската енергија од местата на приклучок на производните постројки до местата на приклучување на потрошувачите на системот (топлинска подстанција), во согласност со Мрежните правила и условите утврдени во лиценцата.

Член 6

Операторот на системот за дистрибуција на топлинска енергија (Дистрибутерот) е должен:

- да обезбеди развој и одржување на дистрибутивниот систем со цел да обезбеди негово ефикасно, сигурно и долготрајно функционирање, во согласност со Лиценцата за вршење регулирана дејност, Мрежните правила, и нормализираните трошоци кои ги признава Регулаторната комисија за енергетика;
- да врши тековно одржување на топлинската станица и приклучокот на потрошувачите;
- да го поттикнува проширувањето на дистрибутивниот систем, кога е тоа економски исплатливо, во согласност со Мрежните правила и со плановите за развој на енергетскиот систем, усогласени со плановите и програмите за развој на енергетиката на единиците на локалната самоуправа;
- да врши проектирање на дистрибутивната мрежа и надзор при изведбата на дистрибутивната мрежа;
- да обезбеди приклучување на корисниците на системот за дистрибуција во согласност со закон, други прописи и овие Мрежните правила и со примена на цени и тарифи одобрени и претходно објавени од страна на Регулаторната комисија за енергетика;
- да спроведе мерки за намалување на загуби во дистрибутивниот систем;
- да обезбеди надзор и управување со дистрибутивниот систем;
- да обезбеди технички и технолошки развој и одржување на системот за надзор и управување со дистрибутивниот систем;
- да утврди технички услови, правила, препораки и упатства за уредите и опремата во постројките на дистрибутивниот систем;
- да обезбеди мерење на топлинската енергија и топлинската моќност во објектот каде се испорачува и превзема од дистрибутивниот систем;

- да врши следење на техничката и функционална подготвеност и да врши координирање и одобрување на оперативните планови за производство од страна на регулираните и другите производители на топлинска енергија;

- да врши анализа на квалитетот на функционирање на дистрибутивниот систем и да предлага мерки за негово подобрување;

- да утврди технички услови за приклучување на потрошувачите и на производителите на дистрибутивниот систем;

- да превзема мерки и активности за отклонување на прекини во испораката, во случај кога корисник на дистрибутивниот систем направил прекршок врз Мрежните правила, или во случај на дефект, при што дистрибутерот има право на пристап до елементите на дистрибутивниот систем во имотот или во објектот на активен или потенцијален корисник на дистрибутивниот систем;

- да обезбеди набавка, поставување и одржување на мерните уреди на излез од производните постројки и во топлинските станици на кои се приклучени објектите на потрошувачите и мерење на топлинската енергија што се превзема или испорачува од топлинскиот систем, во согласност со мрежните правила за дистрибуција на топлинска енергија;

- да ги превземе сите пропишани мерки за безбедност во текот на користењето на системот за дистрибуција на топлинска енергија, како и мерките за заштита на животната средина;

- да ги усогласи погонските манипулации во системот со производителите заради непречено вршење на дистрибуцијата на топлинска енергија;

- да врши надзор и тестирање на системот за дистрибуција на топлинска енергија;

- да ја следи техничката и функционалната подготвеност на постројките за дистрибуција на топлинска енергија;

- да прави долгорочна прогноза на побарувачката на топлинска енергија.

- да учествува во подготовка на измени и дополнувања на Мрежните правила.

- да го испорачува договорениот квалитет на топлинска енергија до мерното место на топлинската станица, претодно одобрен од страна на снабдувачот на топлинска енергија;

- да превзема мерки со кои ќе се спречи влегување и користење на опремата во топлинската станица од неовластени лица;

- ги објавува на својата веб страна сите рекламации и течења, затворени објекти како и прекини во испораката на топлинска енергија по било кој основ;

- да превзема мерки со кои ќе се спречат прегревањата и подладувањата на објектите заради дефект на опремата во топлинска станица;

- да превзема мерки со кои ќе се спречат неовластено користење на топлинската енергија од страна на поедини потрошувачи, како во грејна сезона, така и во летниот односно ремонтен период;

- да го известува снабдувачот со топлинска енергија за настанатите промени во испораката на топлинска енергија на ниво на објект по било кој основ;

Дистрибутерот има право на непречен пристап до секој дел од дистрибутивниот систем, топлинските станици и мерните уреди на секој имот или објект заради:

- читање и контрола на мерните уреди (без разлика дали корисникот е приклучен, привремено или трајно исклучен, или се работи за потенцијален корисник)

- вградување, надзор, замена и одржување на опремата на мерното место;

- исклучување на корисникот кога постапува спроводно со условите за користење на дистрибутивната мрежа пропишани во овие Мрежни правила

- исклучување на корисник по негово барање или барање на снабдувачот во согласност со одредбите од Правилата за снабдување.

Дистрибутерот има право на привремен премин на земјиштето на корисникот за вршење на премер, снимање, проектирање и изведување на работи на одржување и реконструкција на дистрибутивната мрежа, како и вршење на инспекциски надзор на земјиштето на кое тие се поставени.

За остварување на должностите согласно овие Мрежни правила, единиците на локалната самоуправа (општините) се должни на дистрибутерот да му овозможат непречен пристап за вршење на потребните мерки и активности на дистрибутивната мрежа кога се наоѓаат на територијата на единиците на локалната самоуправа, а начинот на пристапот и извршувањето на работите се уредува со Договор склучен помеѓу дистрибутерот и единиците на локалната самоуправа.

Член 7

Обврски на Дистрибутерот при планирани прекини

Дистрибутерот може привремено да ја прекине испораката на енергија од системот за топлинска енергија при вршење на планирани прегледи, испитувања и контролни мерења, ремонти и реконструкции и проширувања на објектите, уредите и инсталациите.

Привремениот прекин од ставот 1 на овој член дистрибутерот може да го врши во време кога најмалку им нанесува штета на корисниците, во согласност со овие Мрежни правила.

Член 8

Обврски на Дистрибутерот при непланирани прекини

Ако во текот на годината се јави потреба од привремен прекин на испорака на топлинска енергија поради непланирани прегледи, ремонти, испитувања, контролни мерења и одржување на објектите, уредите и инсталациите, времето и должината на траењето на прекиноот ги утврдуваат производителот и дистрибутерот на топлинска енергија за што веднаш го известуваат Министерството за економија, производителот, снабдувачот, потрошувачите и Регулаторната комисија за енергетика.

Во случај на непланирани прекини при дистрибуцијата на топлинската енергија, дистрибутерот е должен да преземе мерки за отстранување на причините за настанатиот прекин во најкус можен рок.

Во случај на прекин или намалена испорака на топлинска енергија, должноста за надоместување на штетата ќе падне на товар на оној корисник на системот по чија вина настанала штетата.

Член 9

Снабдувач

Снабдувачот со топлинска енергија е должен:

- на потрошувачите со кои има склучено договор да им обезбеди сигурно, континуирано и квалитетно снабдување со топлинска енергија во согласност со Правилата за снабдување со топлинска енергија, договорите за снабдување склучени со потрошувачите и издадената лиценца;

- за секој систем на кој што снабдува потрошувачи да склучи договор со дистрибутерот за набавка на топлинска енергија за потребите на своите потрошувачи, како и договор за користење на дистрибутивниот систем, по цени и тарифи одобрени и претходно објавени од Регулаторната комисија за енергетика;

- да доставува податоци до Регулаторната комисија за енергетика и годишни извештаи за продадената топлинска енергија, според условите утврдени во лиценцата, до Регулаторната комисија за енергетика, министерството и градоначалниците на единиците на локалната самоуправа на чии подрачја снабдувачот ја врши дејноста;

- фактурирање и наплата на измерената испорачана топлинска енергија на потрошувачите;

Снабдувачот, врз основа на отчитувањата на мерните уреди на влез во топлинската станица и моделот на распределба (според грејна површина, ангажирана моќност или распределители), врши фактурирање и наплата на испорачаната топлинска енергија на потрошувачите по цени и тарифи одобрени и објавени од Регулаторната комисија за енергетика.

Начинот на распределба се уредува со договорот за снабдување меѓу снабдувачот и потрошувачот.

Член 10

Производител

Производителот на топлинска енергија управува со работата на постројка за производство на топлинска енергија во согласност со закон, други прописи, мрежните правила и условите и критериумите пропишани во лиценцата и врши продажба на топлинска енергија на операторот на системот за дистрибуција на топлинска енергија на кој е приклучен, под услови определени со законот за енергетика.

Производителот може да продава топлинска енергија и на потрошувачи кои не се приклучени на системот за дистрибуција на топлинска енергија, а се директно поврзани на неговата производна постројка.

Производителот, во согласност со издадената лиценца, е должен да доставува годишни извештаи до Регулаторната комисија за енергетика и до градоначалникот на единиците на локалната самоуправа во врска со опремата, капацитетите, плановите за одржување, како и планираната расположливост.

Регулираниот производител и другите производители на топлинска енергија се одговорни за квалитетно одржување на своите производни единици, приклучокот кон дистрибутивната мрежа и за набавка, поставување и одржување на мерачите на топлинска енергија со која се мери топлинската енергија која ја испорачуваат во дистрибутивниот систем и треба однапред да ги известат дистрибутерот и снабдувачот за:

- евентуалните намалувања или прекини на испораката на топлинската енергија, како и за причините на прекиноот на производство на топлинска енергија предизвикани од предвидени и редовни зафати на производните единици, како и очекуваното време на траењето на прекиноот, на начин и услови определени со лиценцата за производство;

- непредвидените прекини на испорака на топлинска енергија, како и за причините на прекиноот на производството на топлинска енергија, предизвикани од непредвидени зафати на производните единици, како и очекуваното време на траењето на прекиноот на начин и услови определени со лиценцата за производство.

Член 11

Посебни одредби

Корисници на системот за дистрибуција на топлинска енергија се производителите, снабдувачите и објектите на потрошувачите на топлинска енергија. Секој корисник на енергетскиот систем е должен:

- да ги користи и/или управува своите енергетски објекти, уреди или инсталации во согласност со закон, други прописи и овие Мрежни правила и да не ги загрозува животот и здравјето на луѓето и имотот;

- да не врши приклучување на својот објект, уред или инсталација на енергетскиот систем, односно преку своите објекти, уреди или инсталации да не овозможува приклучување на друг корисник без согласност на дистрибутерот;

- да не врши манипулација со мерните уреди;

- да не ја попречува испораката на енергија на други корисници.

Дистрибутерот има право на надоместок на штетата што настанала како резултат на неовластено преземена енергија или нерегистрирани количини на енергија заради неовластена манипулација со мерните уреди. Контролата на исправноста на мерењето и мерните уреди го врши дистрибутерот согласно член 6 на овие Мрежни правила.

Во случај на неточно мерење заради дефект на мерниот уред на влез во дистрибутивната мрежа, се врши пресметка на испорачаната топлинска енергија по член 48 на овие Мрежни правила.

Во случај на неточно мерење заради дефект на мерниот уред на влез во топлинската станица, неовластено преземена енергија или неовластена манипулација со мерните уреди, се врши пресметка на потрошената топлинска енергија преку ангажираната топлинска моќност согласно член 48 од овие Мрежни правила.

Потрошувачите приклучени на системот за дистрибуција на топлинска енергија во подрачјето на кое е воспоставен систем за топлинска енергија имаат право на слободен избор од кој снабдувач ќе бидат снабдувани.

Дистрибутерите и снабдувачите не смеат да го попречуваат развојот на пазарот на енергетски услуги, преземањето на други мерки за енергетска ефикасност и извршувањето на енергетските услуги од страна на ЕСКО.

Член 12

Определување на место на разграничување меѓу корисниците на дистрибутивната мрежа

1. Граница меѓу производителот и дистрибутерот е мерниот уред (мерно место) поставен на излез од топланата (производната постројка), односно влез во дистрибутивната мрежа, со кој се мери количината на топлинска енергија предадена од производителот, односно преземена од дистрибутерот;

2. Границата меѓу дистрибутерот и снабдувачот со топлинска енергија е мерното место, односно мерниот уред на влез во топлинската станица со кој се мери испорачаната топлинска енергија на влез во објектот.

Со посебни протоколи за постапување во определени случаи на местото на разграничување ќе се уреди начинот на постапување на субјектите од двете страни на местото на разграничување.

2. ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКИТЕ УСЛОВИ ЗА ПРИКЛУЧУВАЊЕ НА ПОТРОШУВАЧИТЕ И НА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ НА ТОПЛИНСКА ЕНЕРГИЈА НА СИСТЕМОТ ЗА ДИСТРИБУЦИЈА НА ТОПЛИНСКА ЕНЕРГИЈА

Член 13

Цел на правилата за приклучување

Целта на правилата за приклучување утврдени со овие Мрежни правила е да се утврдат:

- техничките, проектните и оперативните критериуми кои мора да бидат исполнети од страна на секој барател за приклучување или изменување на приклучокот на дистрибутивната мрежа;

- техничките, проектните и оперативните критериуми кои дистрибутерот мора да ги исполни, а кои се однесуваат на делот на дистрибутивна мрежа на местото каде што се бара да се изврши приклучувањето на корисникот.

Техничките услови за приклучување утврдени со овие Мрежни правила се применуваат и за постојните инсталации приклучени на дистрибутивна мрежа, во случаи кога не се исполнети критериумите од став 1 на овој член, за која цел дистрибутерот и корисникот ги договараат деталите за условите и рокот во кој тие треба да бидат исполнети (не подолг од 60 дена).

Производителот на топлинска енергија со приклучувањето кон дистрибутивната мрежа не треба да предизвика зголемување на трошоците за дистрибуција на топлинска енергија и не треба да предизвика пореметување на хидрауличните и температурните параметри на дистрибутивната мрежа.

Член 14

Техничко-технолошки услови за приклучување

Сите постројки за производство и потрошувачка на топлинската енергија, треба да бидат приклучени на дистрибутивната мрежа во согласност со важечките технички стандарди и со цел да се избегне нарушување на доверливоста на целиот систем.

Објектите на корисниците, за да бидат приклучени на системот за дистрибуција треба да ги задоволат техничките барања во однос на техничкото решение за приклучок, топлинска станица, уредите за мерење и комуникациските системи определени со овие Мрежни правила и Посебните технички услови за проектирање и приклучување на системот за дистрибуција на топлинска енергија, за таа цел ја известува Регулаторна комисија за енергетика, а своите интерни акти ги објавува на својата веб страна.

Посебните технички услови за проектирање и приклучување на дистрибутивната мрежа, се транспарентни и објавени на веб-страницата на дистрибутерот.

3. ТЕХНИЧКИТЕ И ДРУГИТЕ УСЛОВИ ШТО ТРЕБА ДА ГИ ОБЕЗБЕДАТ КОРИСНИЦИТЕ НА СИСТЕМОТ ЗА ДИСТРИБУЦИЈА НА ТОПЛИНСКА ЕНЕРГИЈА

Член 15

Производител на топлинска енергија

Со цел да се обезбеди сигурност во снабдувањето со топлинска енергија, регулираниот производител кој користи мазут како гориво е должен во секое време да има оперативни резерви од мазут кои се најмалку еднакви на петнаестдневни потреби за работа со максимален капацитет.

Регулираниот производител на топлинска енергија има обврска за обезбедување на јавна услуга производство на топлинска енергија за потребите на потрошувачите и обезбедува енергија за покривање на загубите во системот, системска резерва и системски услуги за одржување на потребни работни параметри (температура и притисок) во рамките на системот за дистрибуција на кој е приклучен.

Член 16

Потрошувач кој користи топлинска енергија за греење

Потрошувачот кој користи топлинска енергија за греење (домаќинствата и останатите) е одговорен за:

- тековно и инвестиционо одржување на грејната инсталација;

- инвестиционо одржување (замена на дотрајани елементи) на топлинската станица и приклучокот;

- обезбедување на непречен пристап до топлинската станица, мерните уреди и грејната инсталација;

- одржување на хигиената во пристапните простории и во просторијата на топлинската станица;

- обезбедување на напојување со електрична енергија на уредите во топлинската станица (потрошувачката на електрична енергија на уредите во топлинската станица е на товар на потрошувачите, кои се должни и да обезбедат исправен довод на електрична енергија за истите);

- исправноста на грејната инсталација, како и за штетата што ќе настане од нејзината неисправност.

Член 17

Права и обврски на корисникот на приклучокот

Заради обезбедување на доверливост и работење на дистрибутивната мрежа, корисниците на дистрибутивната мрежа се должни да вградат регулациона и заштитна опрема согласно Решението за приклучок од член 28 од овие Мрежни правила.

4. МЕРКИТЕ, АКТИВНОСТИТЕ И ПОСТАПКИТЕ ВО СЛУЧАЈ НА ХАВАРИИ

Член 18

Заштита на системот

Со цел да се обезбеди заштита на дистрибутивната мрежа, проектирањето и изведбата на дистрибутивната мрежа треба да се врши на начин кој ќе овозможи исклучување на поделните делови на дистрибутивната мрежа поради било какво пореметување, за тоа да не се одрази на останатите делови од системот за дистрибуција на топлинска енергија.

Заштитата на дистрибутивната мрежа по правило се постигнува преку вградување на затварачка арматура заради изолирање, заштита од ангажирање на проток над дозволеният заради спречување на хидраулична дерегулација на дистрибутивната мрежа и продор на хемиски нетретирана вода од инсталацијата на објектот во дистрибутивната мрежа и друго.

Член 19

Права и обврски на дистрибутерот

Дистрибутерот со свои интерни акти уредува правила и стратегии за преземање на мерки и постапки за безбедно функционирање на дистрибутивната мрежа, како и за ефикасно отстранување на разни можни облици на дефекти и пореметувања во дистрибутивната мрежа.

Начинот и постапката на преземање на мерките и активностите за безбедно функционирање на дистрибутивната мрежа, реконструкција на истата како и ефикасно и навремено отстранување на дефектите на дистрибутивната мрежа на територијата на единиците на локалната самоуправа на која непречен пристап има дистрибутерот се уредува со Договорот од член 6 став 5 од овие Мрежни правила.

Член 20

Одбранбен план

Заради спречување на ширење и пренесување на појави и настани кои што предизвикале или би можеле да предизвикаат дефекти или нарушувања на граничните вредности во дистрибутивната мрежа (член 50 и член 56) и заради отстранување на дефектите и нарушувањата, треба да се преземат превентивни мерки и корективни дејствија, предвидени во одбранбениот план кој што е должен да го изготви дистрибутерот.

Заради спроведување на превентивните мерки, дистрибутерот е должен да врши и периодични проверки на системот за дистрибуција на топлинска енергија со испитен притисок, за откривање на потенцијално слабите места на системот.

Превентивните мерки се состојат во управување на дистрибутивната мрежа на таков начин со што ќе се постигне елиминирање на можноста појавениот дефект на било кој дел од дистрибутивната мрежа да прерасне во големо пореметување на системот.

Корективните дејствија се состојат во изолирање на делот од дистрибутивната мрежа каде што се појавил дефектот, за да се избегне понатамошно ширење на последиците од дефектот и да се одржи поголемиот дел од дистрибутивната мрежа во нормални услови.

Одбранбениот план треба да содржи:

- мерки за заштита при зголемени губитоци на топлоносителот;
- мерки за заштита од дерегулација на дистрибутивната мрежа.

Член 21

Мерки за заштита при зголемени губитоци на топлоносителот

Во Одбранбениот план треба да се предвидат мерки и дејствија со кои ќе се намалат, односно спречат :

- последиците од влијанието на зголемените губитоци на топлоносителот на работењето на постројките на регулираниот производител на топлинска енергија кои што може да доведат до испад на топаните, и
- промените на параметрите за квалитетот на топлинската енергија на местото на испорака, настанати поради зголемување на губитоци на топлоносителот.

Член 22

Мерки за заштита од дерегулација на Дистрибутивната мрежа

За одржување на потребниот проток на топлоносителот во дистрибутивната мрежа, неопходно е местата на приклучок на корисниците да бидат обезбедени со соодветни регулатори (ограничувачи) на протокот на топлоносителот и друга опрема која е во функција на одржување на протокот кај корисниците.

Во случај на дерегулација на функционирањето на дистрибутивната мрежа, односно промена на параметрите на топлоносителот на местата на приклучување на корисниците на дистрибутивната мрежа предизвикани од несоодветен начин на приклучување и користење на дистрибутивната мрежа од страна на корисниците, дистрибутерот е должен:

- да изврши контрола на местата за можната појава и да ги утврди причините за настанатата дерегулација на функционирањето на дистрибутивната мрежа, и
- да преземе мерки за елиминирање на утврдените причини за појавата на дерегулација на функционирањето на дистрибутивната мрежа.

Член 23

Пријавување дефекти и одржување

Потрошувачот е должен веднаш да му пријави на дистрибутерот дефект односно оштетување на приклучокот, мерните уреди и грејните инсталации на објектот и грејните инсталации на потрошувачите.

Дистрибутерот е должен веднаш да постапи по добиената пријава.

5. УСЛОВИТЕ И НАЧИНОТ ЗА ПРИСТАП НА ТРЕТИ СТРАНИ НА СИСТЕМОТ ЗА ДИСТРИБУЦИЈА НА ТОПЛИНСКА ЕНЕРГИЈА**5.1. ПОСТАПКА ЗА ПРИКЛУЧУВАЊЕ НА ДИСТРИБУТИВНИОТ СИСТЕМ**

Член 24

Права и обврски на дистрибутерот и корисникот при приклучување

Дистрибутерот е должен, во согласност со овие Мрежни правила, да им овозможи приклучување на сите потрошувачи на топлинска енергија и на сите корисници на дистрибутивниот систем на подрачјето на кое се обезбедува услугата, кога тоа е економски оправдано.

Објектите на корисниците можат да се приклучат на дистрибутивниот систем само по претходно добиено решение за приклучување на дистрибутивниот систем издадено од дистрибутерот.

Дистрибутерот може да одбие пристап и приклучување на корисник на дистрибутивната мрежа, во случаи кога дистрибутерот ќе оцени дека не постојат оперативни и технички услови за да се изврши приклучувањето.

Во случаи кога не постојат оперативни и технички услови за да се изврши приклучувањето, дистрибутерот е должен со решение да го одбие Барањето за пристап и приклучување и да даде аргументирано образложение за одбивањето.

Лицата на кои им е одбиен пристап на дистрибутивната мрежа или се незадоволни од условите за пристапот на мрежата можат да поднесат жалба до Регулаторната комисија за енергетика.

Дистрибутерот е должен согласно потребите од топлинска енергија за греење на одредено подрачје, дефинирано во ГУП (Генерален урбанистички план) и ДУП (Детален урбанистички план) на градот Скопје, односно општините, по барање на истите да изготви идеен проект за проширување на системот за дистрибуција на топлинска енергија на одредено подрачје, кој треба да биде основ за издавање на согласност за пристап и приклучување.

Корисникот е должен целата постапка за приклучување да ја реализира според овие Мрежни правила и Посебните технички услови за проектирање и приклучување на топлификациониот систем, што ги донесува дистрибутерот, претходно одобрени од страна на Регулаторна комисија за енергетика.

Член 25

Методологија на пресметка за надоместокот за приклучување

Надоместокот за приклучување, како и надоместокот за измена на енергетските параметри дефинирани во согласноста за приклучување на постоечки корисник, го плаќа корисникот и се состои од надоместок за изградба на приклучокот или надоградба на постоечки приклучок, како и учество во трошоците за создавање технички услови во системот за приклучување на нови корисници или зголемување на капацитетот на постојни приклучоци.

Дистрибутерот е должен да им обезбеди на лицата кои бараат приклучување на дистрибутивната мрежа детална процена на трошоците за изградба на приклучокот и процена на трошоците за создавање на техничките услови во мрежата.

Методологијата ја изготвува дистрибутерот и по претходно одобрување од страна на Регулаторната комисија за енергетика ја објавува на својата веб страна.

Корисникот на дистрибутивниот систем може на сопствен трошок, без да плати надомест за приклучување, а по проект и услови дефинирани од дистрибутерот и со негова согласност, да изведе приклучок или надоградба на постоечки приклучок, при што сопственик на приклучокот е корисникот, а мерната опрема да ја предаде на операторот кој потоа има обврска за нејзино одржување.

Член 26

Барање на Претходна согласност за пристап

Потенцијалниот корисник на системот за дистрибуција на топлинска енергија е должен до дистрибутерот да поднесе Барање за обезбедување на Претходна согласност за пристап на системот за дистрибуција, за објектот за производство, односно потрошувачка на топлинска енергија за греење. Барањето кое потенцијални-

те потрошувачи треба да го поднесат ги содржи потребните податоци: адреса на објектот, тип на објектот, податоци за инвеститорот, површина за затоплување (m^2), потребна топлина за затоплување (kW) и ситуација 1:1000 со вцртана локација на топлинската станица.

Дистрибутерот е должен во рок од 15 дена да го разгледа Барањето и издаде Решение за Претходна согласност за пристап на системот за дистрибуција.

Во случај на позитивно Решение за Претходна согласност за пристап, Решението покрај основните податоци за потенцијалниот корисник, треба да содржи:

- краен рок за поднесување на Барање за издавање на Решение за приклучок од страна на корисникот на дистрибутивниот систем, кој во зависност од сложеноста на објектот не може да биде подолг од 2 години, од датумот на издавање на Решението за Претходна согласност за пристап;
- максимално одобрената количина на топлинска енергија што ќе се предава или презема на/од системот за дистрибуција на топлинска енергија;
- основни технички податоци за приклучување.

Во случај на негативно Решение за Претходна согласност за пристап на системот за дистрибуција, дистрибутерот е должен да ги образложи причините поради кои Решението е негативно.

Член 27

Барање решение за приклучок

Барателот, кој согласно членот 26 има обезбедено Решение за претходна согласност за пристап на системот за дистрибуција, е должен во рокот определен во Решението за претходна согласност за пристап на системот за дистрибуција, до дистрибутерот да поднесе Барање за добивање на Решение за приклучок на објектот.

Барањето од став 1 од овој член, покрај општите податоци за Барателот, треба да ги содржи сите технички податоци за објектот неопходно потребни за дефинирање на приклучокот:

- одобрение за градба на објектот;
- ситуација на објектот 1:1000 со вцртана локација на топлинската станица;
- време на почеток на користење на топлинската енергија и
- режим и намена на користење на топлинската енергија.

Покрај наведените податоци потрошувачите до дистрибутерот треба да достават и еден примерок од основниот проект за термотехника (согласно Законот за градење) за внатрешната грејна инсталација на објектот, кој особено треба да содржи:

- рекапитулација на проектирани топлински потреби по групи на потрошувачи (W);
- рекапитулација на грејни површини, односно зафатнините на просториите кои се греат (m^2 , m^3);
- технички, општи и сигурносни услови за изведба на инсталацијата во кои се назначени прописите за испитување на инсталацијата и упатство за регулација;
- пресметка на трансмисионите и вентилационите загуби на објектот со спецификација на употребените коефициенти за пренос на топлина;
- хидраулична пресметка на цевната мрежа и режим на регулација;
- графички и аналитички приказ на падовите на притисок на водовите и уредот во топлинската станица;
- шема на поврзување со означување на опремата;
- потребен број на изведбени цртежи;
- потребни упатства за монтажа, регулација и експлоатација.

Член 28

Решение за приклучок

Дистрибутерот е должен во рок од 15 дена да го разгледа Барањето од членот 27 на овие Мрежни правила и да издаде Решение за приклучок на системот за дистрибуција.

Решението за приклучок на системот за дистрибуција на топлинска енергија за греење, покрај основните податоци за корисникот, особено треба да содржи:

- техничко решение на приклучокот;
- податок за инсталирана моќност на објектот во kW;
- затоплуван простор во m² и m³;
- начин на преземање на топлинската енергија (директен, индиректен);
- место на преземање и место на мерење на топлинска енергија;
- услови за користење на системот за дистрибуција;
- услови под кои приклучната шахта е достапна за дистрибутерот и
- проценета вредност на трошоците за приклучок.

Член 29

Изведба на приклучок

Врз основа на добиеното Решение за приклучок, корисникот пристапува кон проектирање и изведба на приклучокот, при што дистрибутерот учествува во сите фази на изведбата на приклучокот и тоа:

- како надзор во фазата на изготвување на проектот за приклучок;
- како надзор во фазата на изградба на приклучокот и
- врши или учествува во техничкиот прием на приклучокот, во согласност со Посебните технички услови за проектирање и приклучување на топлификациониот систем.

Изведбата на приклучокот во сите фази е на трошок на корисникот.

Приклучокот по правило се врши преку приклучна шахта со затварачка арматура, исклучиво по одобрение и надзор на дистрибутерот.

По исклучок новиот приклучок може да се изведува и на постоечки приклучок, при што корисникот на постоечкиот приклучок и имот е должен да дозволи приклучување на новиот корисник по претходно решавање на имотно-правните односи.

Приклучната шахта на секој приклучен објект мора да биде достапна во секое време на дистрибутерот.

Новиот корисник кој се приклучува преку постоечки приклучок на претходно приклучен објект, должен е да учествува сразмерно на трошоците во заедничката делница врз основа на ангирањето на капацитетот на топлинската станица (W).

Трошоците што ќе настанат со изведбата на приклучокот од став 6 на овој член, се на товар новиот корисник, вклучувајќи ги и трошоците за доведување во првобитна положба на имотот на сопственикот на постоечкиот приклучок.

Член 30

Барање за приклучување

Корисникот е должен по завршување на изведба на приклучокот согласно издаденото Решение за приклучок, до дистрибутерот да поднесе барање за приклучување.

Дистрибутерот е должен во рок од 7 дена од денот на приемот на барањето за приклучување да даде писмена согласност за терминот за реализација на приклучувањето.

Кога дистрибутерот издал писмена согласност за приклучување, заедно со корисникот согласно издадената писмена согласност, приклучувањето треба да го извршат во точно закажаниот термин.

Терминот за реализација на приклучувањето е вон грејна сезона. Во рок од 15 дена од денот на издавањето на писмената согласност, дистрибутерот е должен на корисникот да му овозможи приклучување. Терминот за реализација на приклучувањето може да се даде и во грејна сезона доколку не се предизвика нарушување на технолошкиот процес на работењето на дистрибутивниот систем.

Трошокот за приклучување е на товар на корисникот.

Потрошувачот по извршеното приклучување, може да склучи договор за снабдување со топлинска енергија со снабдувачот, до колку се исполнети условите наведени во член 31.

Член 31

Барање согласност за изменување на постоеен приклучок

Постојниот корисник - потрошувач на топлинска енергија, е должен до дистрибутерот да поднесе Барање согласност за изменување на постоеен приклучок, во случаи ако:

- ја зголемува приклучната инсталирана моќност над 20% во однос на претходно одобрената;
- го менува постоечкиот приклучок;
- врши промени на мерната опрема;
- врши одделување на едно мерно место на поголем број мерни места на иста локација.

Член 32

Решение за измена на приклучок

По Барањето од членот 31 на овие Мрежни правила, дистрибутерот е должен да донесе Решение во рок од 15 дена.

Решението од ставот 1 на овој член, зависно од видот на измената на приклучокот, треба да ги содржи сите технички услови кои треба да бидат исполнети од Барателот, за да приклучокот по извршената интервенција биде ставен повторно во функција.

5.2. ПРИСТАП НА ДИСТРИБУТИВНИОТ СИСТЕМ

Член 33

Пробна и редовна работа за ново приклучен потрошувач на дистрибутивната мрежа

Дистрибутерот е должен по налог од снабдувачот да го приклучи објектот на потрошувачот на дистрибутивната мрежа во пробна работа во грејниот период, но не порано од 20 дена од стартот на грејната сезона, при што потрошувачот е должен до снабдувачот да ја достави следната документација:

- записник за извршен интерен технички прием на приклучокот, топлинската станица, потпишан од страна на дистрибутерот;
- записник за извршено испитување под притисок со вода на постројките и инсталациите на потрошувачот, потпишан од страна на изведувачот и надзорот од страна на инвеститорот;
- записник за извршен технички прием и добиено одобрение за употреба на објектот;
- доказ за регулиран надоместок за комунален придонес за дистрибутивниот систем со град Скопје и со одветната општина.

По барање на снабдувачот, дистрибутерот во претходно определен рок го става во пробна работа објектот кој се приклучува на дистрибутивната мрежа.

Пробната работа трае од 15 до 30 дена и се наплаќа согласно Тарифниот систем за топлинска енергија за греење. Уплатата за пробната работа инвеститорот е должен да ја изврши пред почетокот на пробната работа.

За време на пробната работа дистрибутерот прави Записник за функционален прием на вреловодниот приклучок и Записник за функционален прием на топлинската станица и еден примерок доставува до снабдувачот и Овластениот претставник на заедницата на сопственици.

По завршување на пробната работа снабдувачот изготвува Изјава за термоенергетски прием на топлинските постројки на грејната инсталација на потрошувачот и истата се доставува до инвеститорот, дистрибутерот и потрошувачите.

Доколку со Изјавата се одобрува термоенергетски прием на објектот, снабдувачот со потрошувачот склучува договор за испорака на топлинска енергија за греење, а дистрибутерот е должен да отпочне со редовна испорака на топлинска енергија за греење, од датумот определен во Договорот.

Доколку со Изјавата не се одобрува термоенергетски прием, снабдувачот во Изјавата е должен да ги наведе причините.

По исполнувањето на условите дефинирани во овој член, потрошувачот стекнува право на пристап на дистрибутивниот систем заради преземање на топлинска енергија за греење и дистрибутерот му издава согласност за пристап на дистрибутивниот систем.

Лицата на кои им е одбиен пристап на дистрибутивната мрежа или се незадоволни од условите за пристапот на мрежата можат да поднесат жалба до Регулаторната комисија за енергетика.

Меѓусебните обврски и права сврзани со преземањето или предавањето на топлинска енергија за греење, се уредуваат со договор помеѓу корисниците на системот за дистрибуција на топлинска енергија за греење.

Член 34

Барање за пристап на постоен приклучен корисник кој одреден временски период не ја користел дистрибутивната мрежа

Барање согласност за пристап до системот за дистрибуција на топлинска енергија, е должен до снабдувачот да поднесе и постојниот потрошувач, кој што е веќе приклучен на системот за дистрибуција на топлинска енергија и кој што нема преземано топлинска енергија во период подолг од 1 година.

5.3. ДИСЛОКАЦИЈА НА ДЕЛОВИ ОД ДИСТРИБУТИВНИОТ СИСТЕМ

Член 35

Дислокација на делови од дистрибутивниот систем по барање

Секое правно и физичко лице може да побара дислокација на дел од дистрибутивниот систем, доколку дислокацијата не е во спротивност со овие Мрежни правила и другите прописи и акти кои се применуваат при вршење на дислокацијата на дел од дистрибутивниот систем.

Дислокација на делот на дистрибутивниот систем може да се изврши само врз основа на одобрение од Операторот на дистрибутивниот систем, при што сите трошоци сврзани со дислокацијата ги сноси лицето кое бара дислокација на делот на дистрибутивниот систем.

5.4. ПРАВИЛА ЗА ИСКЛУЧУВАЊЕ ОД ДИСТРИБУТИВНИОТ СИСТЕМ

Член 36

Права и обврски на дистрибутерот и корисникот при исклучување

Секој потрошувач има право да побара исклучување од системот за дистрибуција на топлинска енергија. За исклучување по барање на потрошувачите во колективни објекти, дополнителен услов е претходно добиената согласност од останатите потрошувачи, согласно Правилата за снабдување со топлинска енергија.

По барањето на потрошувачот од став 1 на овој член, доколку снабдувачот утврдил дека потрошувачот ги исполнил сите достасани обврски за преземената топлинска енергија согласно договорот за снабдување, барањето на потрошувачот за исклучување го доставува до дистрибутерот. Дистрибутерот е должен да ги обезбеди потребните технички услови за извршување на исклучувањето и да го извести снабдувачот, за денот и часот кога може да се изврши исклучувањето.

Во случај да се исклучува целото мерно место, дистрибутерот го реализира исклучувањето.

Контролата на извршеното исклучување во сите случаи е обврска на снабдувачот. За извршеното исклучување се составува Записник кој се потпишува од страна на снабдувачот и потрошувачот кој барал исклучување, а во колективните стамбени објекти Управителот или Претседателот на Заедницата на станарите.

Потрошувачот кој бара исклучување ги поднесува сите трошоци поврзани со исклучувањето.

Исклучениот потрошувач има обврска да му овозможи на дистрибутерот и снабдувачот пристап до мерното место, односно грејната инсталација, заради контрола на неовластено користење на топлинска енергија и отчитување на мерачот или распределителот.

Член 37

Присилно исклучување

Присилно исклучување на корисници од системот може да спроведе снабдувачот, во случај кога потрошувачот не ги исполнува условите од договорот за снабдување со топлинска енергија, а по известување и обезбедување на услови за реализација од страна на дистрибутерот.

Присилно исклучување на корисници од системот може да спроведе дистрибутерот во случај кога корисникот предизвикува дерегулација на системот, ја загрозува безбедноста на извршителите и функционалноста на системот од техничка неисправност на грејната инсталација и опремата во топлинската станица, за што писмено ќе ги извести корисникот и снабдувачот.

Член 38

Место и начин на исклучување

Сите постројки за производство и потрошувачка на топлинската енергија, треба да бидат исклучени од дистрибутивната мрежа во согласност со важечките технички стандарди и со цел да се избегне нарушување на доверливоста на целиот систем.

Местото на исклучување кај корисниците е местото каде се врши примопредавање на топлинската енергија, при што се применува начин на исклучување кој што не предизвикува физичко оштетување на дел од системот, а се оневозможува повторно приклучување без најава кај дистрибутерот.

Место на исклучување кај потрошувачите се приклучоците на грејните тела или приклучокот на инсталацијата која ги поврзува грејните тела на потрошувачот.

Исклучениот корисник е физички одвоен од:

- дистрибутивната мрежа;
- топлинската станица;
- грејната инсталација.

До колку сите потрошувачи од едно мерно место бараат да се исклучат, исклучувањето може да се реализира и од топлинската станица (доколку постои техничка можност), или од шахта, при што до снабдувачот се доставува писмена согласност од сите потрошувачи.

При исклучување на топлинската станица од дистрибутивниот систем, дистрибутерот треба да направи примопредавање на просторијата и топлинската станица на претставник на корисникот, со записник во кој се наведени елементите кои се вградени и остануваат на корисниците, како и записник за елементите кои дистрибутерот дополнително ги вградил и се негова сопственост и има право да ги извади за понатамошна експлоатација, при што топлинската станица да остане во функција.

6. ФУНКЦИОНАЛНИТЕ БАРАЊА И КЛАСАТА НА ТОЧНОСТ НА МЕРНИТЕ УРЕДИ, КАКО И НАЧИНОТ НА МЕРЕЊЕ И ПРЕСМЕТКА НА ИСПОРАЧАНАТА ТОПЛИНСКА ЕНЕРГИЈА

Член 39

Мерење и мерно место

Мерење на топлинската енергија која снабдувачот ја презема од дистрибутерот и ја предава на потрошувачот се врши на мерното место со помош на соодветен мерен уред на топлинска енергија поставен на точно дефинирано место во топлинската станица.

На едно мерно место, односно на една топлинска станица, може да има приклучено повеќе потрошувачи.

Член 40

Обврска за приклучување преку мерни уреди

Секоја производна постројка за производство на топлинска енергија за греење, односно топлана, мора да има вградено мерен уред на секое место на предавање на топлинската енергија во дистрибутивната мрежа.

Секој објект кој користи топлинска енергија за греење мора да има вградено мерен уред за мерење на преземената количина на топлинска енергија за греење, на местото на разграничување со дистрибутивната мрежа.

Член 41

Мерни уреди

Мерните уреди ги набавуваат корисниците на дистрибутивната мрежа, во случај кога не плаќаат надоместок за приклучување и надоместок за измена на енергетските параметри, наведени во членот 25 на овие Мрежни правила. За првата верификација на мерилата должен е да се грижи сопственикот на мерилото.

Дистрибутерот е должен да обезбеди набавка, поставување и одржување на мерните уреди на излез од производните постројки и во топлинските потстанции на кои се приклучени објектите на потрошувачите и мерење на топлинската енергија што се превзема или испорачува од топлинскиот систем, во согласност со мрежните правила за дистрибуција на топлинска енергија.

Уредите врз основа на кои се врши локално распределување на топлинската енергија помеѓу различни потрошувачи во еден објект за кои што има еден мерен уред се составен дел од системот за мерење на потрошената топлинска енергија во објектот и се во сопственост на дистрибутерот.

Производителот на топлинска енергија ги набавува, поставува и одржува и е должен да врши верификација на резервните мерни уреди, кои се негова сопственост, на местото на предавање на топлинската енергија во дистрибутивната мрежа.

Потребниот простор и комплетната инсталација за мерните уреди ја обезбедува корисникот.

Составот, карактеристиките и местоположбата на мерните уреди ја утврдува операторот на системот за дистрибуција во зависност од техничките можности на приклучното место и истата може да биде во или надвор од границите на имотот на потрошувачот.

Опремата преку која може да се влијае на точноста и исправноста на мерењето и/или на пресметката на топлинската енергија потребно е да биде пломбирана од страна на дистрибутерот.

Контролата и замената на мерниот уред ја врши на свој трошок операторот на системот за дистрибуција на топлинска енергија. Дистрибутерот е должен да го извести производителот/снабдувачот за секоја замена на мерниот уред.

Контрола на мерниот уред во топлинските станици преку кои колективните стамбени објекти на потрошувачите се приклучени на дистрибутивната мрежа, врши операторот на системот за дистрибуција на топлинска енергија, по сопственовидување или по барање на снабдувачот или овластениот претставник на Заедницата на сопственици преку снабдувачот.

Ако при вонредна верификација на мерниот уред, по барање на потрошувачот се утврди дека мерниот уред е неисправен, трошокот за вонредна верификација е на товар на дистрибутерот, а во спротивно трошокот за контрола е на товар на лицето кое ја побарало вонредната верификација.

При замена на мерниот уред на влез во топлинската станица или распределителите, како последица на трајно оштетување, кај потрошувачите во индивидуални и колективни објекти, трошоците ги подмирува сопственикот на мерниот уред или распределител на начин и постапка утврдени во меѓусебните договори.

Замена на мерниот уред може да се изврши на барање и за сметка на потрошувачот/заедницата на сопственици, при што замената ја врши дистрибутерот во присуство на снабдувачот и овластениот потрошувач/претставник на заедницата на сопственици.

Член 42

Стандарди на мерната опрема

Мерните уреди треба да бидат со соодветна класа на точност и прописно пломбирани и баждарени на начин и рок утврдени со Законот за метрологија и други прописи.

Мерните уреди треба да:

- бидат соодветно опремени за мерење на проток на топлоносителот, температура на влезната и повратната линија на топлоносителот, да имаат единица за пресметка на енергија и да бидат димензионирани според потребите на соодветниот корисник;

- одговараат на МКС ЕН 1434 стандарди;
- имаат класа на точност согласно важечките прописи.

Мерните уреди потребно е да можат да се проверуваат раздвоено или во склоп.

Член 43

Мерени големини на топлоносителот на влез во дистрибутивната мрежа

Мерните уреди инсталирани на цевководите на излез од секоја поединечна топлана, односно на влез на цевководите од дистрибутивната мрежа, треба да мерат и локално да ги покажуваат следниве технички големина:

- измерена температура на топлоносителот на довод во °C;
- измерена температура на топлоносителот во поврат во °C, односно разлика помеѓу измерената температура на топлоносителот на довод и на поврат во °C;
- измерена топлинска енергија во kWh или MWh (GJ);
- кумулативен проток на волумен на топлоносителот во m³;
- моментален проток на топлоносителот во m³/h или l/s;
- моментална моќност (kW, MW).

Мерните уреди треба да бидат во состојба да работат најмалку шест месеци без надворешен извор на енергија.

Член 44

Мерени големини на топлоносителот во топлинските станици

Мерните уреди, инсталирани во топлинските станици на влез во објектите кај потрошувачите, треба да мерат и локално да ги покажуваат следниве технички големини:

- измерена кумулативна топлинска енергија во kWh или MWh;
- протекнат кумулативен волумен на топлоносителот во m³;
- температура на топлоносителот на влез во топлинската станица на објектот во °C;
- температура на топлоносителот на излез од топлинската станица на објектот во °C;
- моментален проток на топлоносителот во m³/h или l/s.

Мерните уреди треба да бидат во состојба да работат најмалку шест месеци без надворешен извор на енергија.

Член 45

Читање на мерниот уред во топлинските станици

Отчитувањето на мерните уреди во топлинските станици се врши од страна на дистрибутерот, далечински преку мониторинг систем, со отчитување на лице место или со самоотчитување.

За објекти за колективно и индивидуално домување, читањето се врши еднаш месечно, а при промена на цената се врши дополнително читање.

Снабдувачот може да изврши контрола на отчитаната топлинска енергија на мерните уреди, во присуство на овластено лице од дистрибутерот.

Контрола на отчитаната топлинска енергија може да биде извршена и од страна на овластениот претставник на Заедницата на сопственици, по поднесено писмено барање (образец) до снабдувачот кој е должен да го препрати до операторот на дистрибутивниот систем. Овластениот претставник на потрошувачот контролата ја врши во присуство на овластено лице на снабдувачот и на операторот на дистрибутивниот систем.

Потрошувачите добиваат податоци за потрошената топлинска енергија за секој месец во доставените фактури.

Доколку од било кои причини, кај потрошувачите не е прочитана потрошената топлинска енергија, надоместокот ќе се утврди со пресметка, согласно Тарифниот систем за продажба на топлинска енергија, донесен од Регулаторната комисија за енергетика. При наредното читање, надоместокот ќе се изедначи соодветно на потрошената топлинска енергија.

Член 46

Определување на потрошена топлинска енергија со пресметка

Определување на потрошената топлинска енергија кај потрошувачите со пресметка, согласно член 45 на овие Мрежни правила, се врши во случај:

- на неисправен мерен уред;
- ако потрошувачот нема вградено мерен уред и
- ако од било кои оправдани причини, не е прочитана регистрираната топлинска енергија на мерниот уред.

Во случајот од ставот 1, алинеја 3 на овој член, при првото следно читање надоместокот ќе се изедначи со одветно на потрошената топлинска енергија кај потрошувачите.

Исклучок од став 1, алинеја 1 на овој член постои кога се јавува неисправно мерење на потрошувачката на топлинска енергија поради доведување на мерилото во неисправна состојба поради надминување на мерниот опсег на мерилото. Во овој случај определувањето на потрошената топлинска енергија е со пресметка зголемена за 50%.

Член 47

Пресметка на потрошена топлинска енергија

Пресметката на потрошената топлинска енергија се прави согласно следната формула:

$$Q = W \cdot n \cdot \left(\frac{t_{v,p} - t_{sr,g}}{t_{v,p} - t_{n,p}} \right)$$

W - Вкупна топлинска моќност од потрошувачите, која не може да биде поголема од евидентираната топлинска моќност, согласно поединечните договори склучени помеѓу снабдувачот на топлинска енергија и потрошувачите;

N - Вкупен број на часови на работа на топланата во периодот за кој се прави пресметката;

t_{v,p} - Внатрешна проектна температура во загреаните простории еднаква на +20°C;

t_{n,p} - Надворешна проектна температура за одредено географско подрачје, за скопското подрачје еднаква на -15°C

t_{sr,g} - Средна надворешна температура за периодот за кој се прави пресметката.

Член 48

Пресметка на количина на испорачана топлинска енергија од топлана во дистрибутивната мрежа во случај на неисправност на мерен уред

Во случај на неисправност на мерен уред на излез од топланата на регулираниот производител, количината на предадена топлинска енергија во дистрибутивната мрежа, во зависност од бројот на цевководи на излез од топланата и влез во дистрибутивната мрежа, ќе се пресметува на еден од двата следни начини:

1. Доколку има повеќе излезни цевководи од топланата, во случај на дефект на мерниот уред на вод x, пресметката на топлинската енергија која е испорачана преку тој мерен уред ќе се врши преку споредбена метода со било кој исправен уред на друг вод n и соодветните испорачани топлински енергии во претходен месец кога двата мерни уреди биле исправни:

$$Q_{x,m}^{def} = Q_{x,m-1}^{izm} \cdot \frac{Q_{n,m}^{izm}}{Q_{n,m-1}^{izm}}$$

каде:

- $Q_{x,m}^{def}$ [MWh] – пресметана испорачана топлинска енергија од вод x во тековниот месец кога мерниот уред е во дефект
- $Q_{x,m-1}^{izm}$ [MWh] – измерена испорачана топлинска енергија од вод x во претходниот месец кога мерниот уред бил исправен
- $Q_{n,m}^{izm}$ [MWh] – измерена испорачана топлинска енергија од споредбен исправен мерен уред на вод n во тековниот месец
- $Q_{n,m-1}^{izm}$ [MWh] – измерена испорачана топлинска енергија од споредбен исправен мерен уред на вод n во претходниот месец

Како споредбен исправен мерен уред на вод n може да се земе било кој исправен мерен уред на водовите од топланите кои се во функција.

2. Доколку од топланата има само еден излезен цевковод со кој се испорачува топлинска енергија во дистрибутивната мрежа, или пак повеќе мерни уреди, но не се знае кој мерен уред е исправен за да се искористи претходниот начин, испорачаната количина на топлинска енергија од топланата во дистрибутивната мрежа за определен период се определува согласно потрошеното гориво според следната формула:

$$Q = Bg * Hd * \eta$$

Bg - Потрошено гориво за дадениот период

Hd - Долна топлинска моќност на соодветното гориво (за природен гас Hd = 33500 KJ/Нм3, за мазут Hd = 40200 KJ/Нм3)

η - Степен на корисно дејство на котелот усвоен од Регулаторната комисија за енергетика (за работа на природен гас $\eta=0,95$ за работа на мазут $\eta=0,9065$).

Контролна пресметка на пресметките од точките 1 и 2 се прави во секој случај согласно следната формула:

$$Q = W * n * \left(\frac{t_{v,p} - t_{sr,g}}{t_{v,p} - t_{n,p}} \right) / 0.88$$

W - Вкупна топлинска моќност од потрошувачите, која не може да биде поголема од евидентираната топлинска моќност, согласно поединечните договори склучени помеѓу снабдувачот на топлинска енергија и потрошувачите;

n - Вкупен број на часови на работа на топланата во периодот за кој се прави пресметката;

$t_{v,p}$ - Внатрешна проектна температура во загреани простории еднаква на +20°C;

$t_{n,p}$ - Надворешна проектна температура за одредено географско подрачје, за скопското подрачје еднаква на -15°C;

$t_{sr,g}$ - Средна надворешна температура за периодот за кој се прави пресметката.

Во случај на неисправност на мерен уред на излез од топланата на производителот на топлинска енергија, количината на испорачаната топлинска енергија во дистрибутивната мрежа се одредува пресметковно според процедура на усогласување која го зема во предвид количеството на енергија испорачано на мерните места на корисниците, енергијата предадена од регулираниот производител и просечните загуби при преносот во истиот период во последните 3 години.

Количините на испорачаната топлинска енергија во дистрибутивната мрежа од регулираните производители и производителите се одобруваат од страна на Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија.

7. СОДРЖИНАТА НА ПЛАНОВИТЕ ЗА РАЗВОЈ НА ДИСТРИБУТИВНИОТ СИСТЕМ, КАКО И НАЧИНОТ И ПОСТАПКАТА СПОРЕД КОЈА КОРИСНИЦИТЕ НА СИСТЕМОТ ГИ ДОСТАВУВААТ НЕОПХОДНИТЕ ПОДАТОЦИ ЗА ИЗГОТВУВАЊЕ НА ПЛАНОВИТЕ ЗА РАЗВОЈ

7.1. ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ПЛАНИРАЊЕ

Член 49

Правила за планирање

При планирањето на одржувањето и развојот на системот за дистрибуција на топлинска енергија се применуваат критериумите за проектирање и постапките определени со овие Мрежни правила имајќи ги предвид барањата и потребите на сите корисници на системот за дистрибуција.

Планирањето на развојот на системот за дистрибуција, дистрибутерот го усогласува со Програмата за развој на енергетиката на Градот Скопје.

Идејните проекти за развој, односно за проширување на системот за дистрибуција кои се однесуваат за период од најмалку три години, дистрибутерот е должен да ги објави во Службениот гласник на Градот Скопје и на својата веб страна.

Дистрибутерот системот за дистрибуција го планира, проектира и гради согласно деталниот урбанистички план.

Член 50

Принцип за планирање

Планирањето на одржувањето и развојот на дистрибутивната мрежа, треба да се засновува на два битни функционални аспекти, и тоа:

Адекватност како способност на дистрибутивната мрежа да ја преземе и испорача потребната топлинска енергија до потрошувачите во дефинираното време за испорака, земајќи ги во предвид и разумно очекуваните непланирани испади на елементите на дистрибутивната мрежа.

При планирањето, адекватноста на дистрибутивната мрежа се постигнува со димензионирање на елементите на мрежата во согласност со прифатениот критериум за исполнување на минималните барања на дистрибутивната мрежа во однос на испадот на било кој елемент од дистрибутивната мрежа при што не смее да се загрози безбедноста на работењето на дистрибутивната мрежа заради постигнување на номиналните вредности на притисокот или температурата во рамките на толерантното поле, односно граничните вредности, како и резервни варијанти на снабдување со топлинска енергија во случај на изолирање на дел од дистрибутивната мрежа за задоволување на потребите на корисниците.

Сигурност е способност на дистрибутивната мрежа да ги надмине ненадејните пореметувања и непредвидени испади на елементите.

При анализа на системот за дистрибуција треба да се дефинираат случајните пореметувања и расположивите корективни мерки за соодветните пореметувања, односно:

1. Расположива разлика на притисок на приклучното место на потрошувачот, при што мрежата треба да се димензионира така да на секое место на приклучок на влез на објектот биде задоволена минималната граница за разликата на влезниот и излезниот притисок, која обезбедува неопходен проток на топлоносител за испорака на потребната количина на топлинска енергија во сите услови на испорака и постигнување на гарантираната температура во просториите кои се грејат.

Минималната разлика на влезниот и излезниот притисок на местото на приклучување не може да биде помала од $\Delta p = 0,5 \text{ bar}$.

2. Протоколот на приклучокот (во топлинската станица) треба да биде доволен да обезбеди гарантиран проток за најнеповолниот потрошувач во најнеповолните услови на работа.

3. Протоколот низ дистрибутивната мрежа треба да обезбеди гарантирани протоци на најнеповолните приклучни места на притисокот потребни да обезбедат полнење на инсталацијата на корисникот со топлоносител, а во спротивно приклучувањето на потрошувачот да биде со индиректен систем или други технички решенија.

4. Вредностите на притисокот на топлоносителот на местото на приклучокот да бидат над долните гранични вредности на притисокот потребни да обезбедат полнење на инсталацијата на корисникот со топлоносител, а во спротивно приклучувањето на потрошувачот да биде со индиректен систем или други технички решенија.

5. Дистрибутивната мрежа се смета за стабилна кога после издвојување на одредена делница, останатиот дел од системот за дистрибуција на топлинска енергија може да работи нормално и преку истиот може да се врши ненарушена (редовна) испорака на топлинска енергија на корисниците.

Член 51

Основни технички податоци за дистрибутивната мрежа кои се користат при планирање

-	Номинален притисок	16 bar
-	Најмала расположива разлика на притисок на приклучното место кај потрошувачот	0,5 bar
-	Номинална температура на топлоносителот	120 °C
-	Номинална температурна разлика на топлоносителот	60 °C
-	Температура на топлоносителот на излез на топланата при температура на надворешниот воздух - 15 °C	110 °C

Член 52

Податоци за планирање

1. Доверливост на системот за дистрибуција на топлинска енергија, се оценува со анализа на енергетскиот систем за топлинска енергија за греење со симулации на дистрибутивната мрежа за задоволување на предвидените потреби на потрошувачите, како и утврдување на потребата од подобрување и зајакнување на дистрибутивната мрежа. Податоците кои се неопходни за оценување на доверливоста на дистрибутивната мрежа ги утврдува дистрибутерот и истите треба да се доставуваат од страна на регулираниот производител на топлинска енергија и снабдувачот, по барање на дистрибутерот.

2. Прелиминарни податоци за планирање се податоци кои што му се потребни на дистрибутерот да може да врши планирање на системот, а се однесуваат на предвидените развојни планови на корисниците на системот за дистрибуција.

Корисниците на системот за дистрибуција, се должни да му достават на дистрибутерот податоци за нивните постројки за производство и потрошувачка на топлинска енергија, за да му овозможат на дистрибутерот да направи соодветни студии, неопходни за изготвување на развојни планови на системот за дистрибуција на топлинска енергија.

Дистрибутерот треба предвремено да побара прелиминарни податоци за планирање од регулираните производители на топлинска енергија и снабдувачите на системот за дистрибуција на топлинска енергија, заради вршење на дополнителни студии за проширување на системот за дистрибуција.

3. Официјални податоци за планирање

Со приклучувањето на корисникот на системот за дистрибуција, податоците од договорот за приклучување и користење на системот за дистрибуција како и нивните измени, податоците кои се однесуваат на развојните планови на корисникот како и податоците кои се барани од дистрибутерот во согласност со правилата за планирање, стануваат официјални податоци за планирање и истите ја дефинираат основата за планирање на системот за дистрибуција.

7.2. ОЦЕНКА НА ДОВЕРЛИВОСТ НА СИСТЕМОТ ЗА ДИСТРИБУЦИЈА НА ТОПЛИНСКА ЕНЕРГИЈА

Член 53

Правила за одржување на доверливост на Дистрибутивната мрежа

Остварувањето на законски утврдената надлежност за одржување и развој на дистрибутивната мрежа, како и извршувањето на обврските за обезбедување на јавна услуга кои што се однесуваат на сигурно, навремено и квалитетно снабдување со топлинска енергија за греење, дистрибутерот го уредува со Правила за одржување на доверливост на дистрибутивната мрежа.

Правилата за одржување на доверливоста на дистрибутивната мрежа треба да бидат засновани на:

- прогнозираните потреби за топлинска енергија за греење;
- оценка на адекватноста на производните капацитети;
- оценка на адекватноста на дистрибутивната мрежа.

Правилата за одржување на доверливоста на дистрибутивната мрежа, треба да ги содржат мерките со кои треба да се обезбеди задоволување на идната потрошувачка.

8. НАЧИНОТ И ПОСТАПКАТА ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА СИСТЕМСКАТА РЕЗЕРВА И СИСТЕМСКИТЕ УСЛУГИ ОД СТРАНА НА РЕГУЛИРАНИОТ ПРОИЗВОДИТЕЛ

Член 54

Договори

Дистрибутерот, по претходно одобрение од Регулаторната комисија за енергетика, е должен да склучи договор со регулираниот производител на топлинска енергија со времетраење не покусо од една година за:

- обезбедување на системска резерва;
- системски услуги за обезбедување на потребните работни параметри во дистрибутивниот систем;
- топлинска енергија за покривање на загубите во дистрибутивниот систем;
- топлинска енергија за потребите на потрошувачите.

Со договорот од ставот 1 на овој член, особено ќе се уреди:

- начинот и постапката за обезбедување на системска резерва и системските услуги, во согласност со овие Мрежни правила;
- начинот на плаќање на услугите и топлинската енергија што регулираниот производител ги обезбедува во дистрибутивниот систем.

Дистрибутерот е должен да ја откупува топлинската енергија испорачана од производителите на топлинска енергија во дистрибутивниот систем, доколку цената на произведената енергија кај производителите само по основ на гориво е пониска од соодветната цена на топлинската енергија произведена кај регулираниот производител.

Дистрибутерот е должен да склучи договори со снабдувачите за продажба на топлинска енергија наменета за потребите на потрошувачите.

Цената по која дистрибутерот ќе ја продава топлинската енергија на снабдувачите се пресметува како просечна цена од цената на регулираниот производител и цените на набавка од другите производители и во неа ќе биде вклучен надоместокот за обезбедување на системска резерва и системските услуги што ги обезбедува регулираниот производител.

Дистрибутерот е должен да ја достави до Регулаторната комисија за енергетика целокупната документација во врска со извршувањето на договорите со производителите и снабдувачите, како и финансиски извештаи и ревизија на финансиските извештаи изработени од овластен ревизор, извештаи за работењето и други податоци согласно со условите пропишани со лиценцата издадена од Регулаторната комисија за енергетика.

Снабдувачот, за секој систем за топлинска енергија на којшто снабдува потрошувачи, е должен да склучи годишен договор со дистрибутерот за набавка на топлинска енергија за потребите на своите потрошувачи, како и договор за користење на дистрибутивниот систем, по цени и тарифи одобрени и претходно објавени од Регулаторната комисија за енергетика.

Договорите од ставот 7 на овој член ги одобрува Регулаторната комисија за енергетика и со нив подетално се уредуваат меѓусебните односи на снабдувачите и дистрибутерите, а се засновани на овие Мрежни правила и Правилата за снабдување со топлинска енергија.

Член 55

Основни елементи на Договорите

Основни елементи на договорите кои меѓусебно ги склучуваат регулираниот производител, производителот, дистрибутерот и снабдувачот се:

- Предмет на договорот;
- Определување на количини, рокови на испорака и цена;
- Начин на фактурирање, плаќање и обезбедување на гаранции за плаќање;
- Дефинирање на мерењето и пресметка на топлинската енергија.

Член 56

Квалитет, регулација и контрола на квалитетот на топлинската енергија

За обезбедување на нормално снабдување на потрошувачите со топлинска енергија, регулираниот производител на топлинска енергија треба да испорачува топлинска енергија според климатските услови и дефинираните потреби на потрошувачите, која дистрибутерот треба да ја дистрибуира до нив, со цел во пропишаниот дневен период на греење во текот на грејната сезона, кај потрошувачот да се обезбеди внатрешна собна температура од $20 \pm 1^\circ\text{C}$.

Регулацијата на испорачаната топлинска енергија се врши согласно Температурен режим за работа на топлана во зависност од надворешната температура на воздухот, прикажан во следната табела:

Температурен режим за работа на постројка за производство на топлинска енергија (топлана) во зависност од температурата на надворешниот воздух

$t_{\text{над}}$	-15	-14	-13	-12	-11	-10	-9	-8	-7	-6	-5	-4	-3	-2
$t_{\text{поис}}$	110	108	106	104	102	100	98	96	95	94	92	90	88	86
$t_{\text{поврат}}$	60	59	58	57	57	56	56	55	55	54	54	53	53	52
Q	14.4	14.4	14.6	14.6	15.0	16.0	16.2	16.3	16.4	16.5	16.6	16.7	16.8	16.9

$t_{\text{над}}$	-1	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
$t_{\text{поис}}$	85	83	81	80	77	75	72	70	68	66	64	62	61	60
$t_{\text{поврат}}$	52	51	50	49	48	48	47	47	46	45	45	44	44	44
Q	17.0	17.0	17.0	17.0	17.0	17.0	17.0	17.0	17.0	17.0	17.0	17.0	17.0	17.0

$t_{\text{над}} (^\circ\text{C})$ - температура на надворешниот воздух кај топланата

$t_{\text{поис}} (^\circ\text{C})$ - минимална излезна температура на топлоносителот од топлана

$t_{\text{поврат}} (^\circ\text{C})$ - повратна температура на топлоносителот во топлана

Q (m^3h) – проток сведен на 1MW инсталирана моќност

Регулираниот производител е должен во своето работење да го спроведува Температурниот режим за работа на топланите. На барање на дистрибутерот на топлинска енергија, температурниот режим за работа на топланите може да претрпи измени во поглед на протокот и температурата на топлоносителот.

Регулираниот производител на топлинска енергија е должен да ги почитува определените температури на топлоносителот на излез од топланата дадени во табелата кои се минимални. Во спротивно ќе се смета дека регулираниот производител на топлинска енергија не ги исполнува минималните технички критериуми за излезната температура на топлоносителот.

Регулацијата на испорачаната топлинска енергија на потрошувачите, дистрибутерот по налог на снабдувачот ја врши со регулација на температурата на топлоносителот на влез во инсталацијата на потрошувачите, согласно следната табела:

Температурни режими на влез во грејната инсталација на Потрошувачот во зависност од температурата на надворешниот воздух

Т.реж.	1.0	1.0*	1.1	1.1*	1.2	1.2*	1.3	1.3*	1.4	1.4*	1.5	1.5*	1.6	1.6*	1.7	1.7*
Т.над.	температура на топлоносителот на излез од топланата станица, односно на влез во грејната инсталација															
12	42	46	41	44	40	42	38	40	37	40	36	40	35	40	34	40
11	44	47	43	45	42	44	40	42	39	41	37	41	36	41	35	40
10	46	49	45	47	43	45	42	43	41	42	39	42	38	41	37	41
9	48	50	47	48	45	46	43	44	42	44	40	43	39	42	38	41
8	51	51	49	49	47	48	45	46	44	45	42	44	41	43	39	42
7	53	52	50	50	49	49	47	47	45	46	43	45	42	43	41	42
6	55	54	52	52	51	50	49	48	47	47	45	45	43	44	42	43
5	57	55	54	53	53	52	50	50	49	48	46	46	45	45	43	43
4	59	56	56	54	54	53	52	51	50	49	48	47	46	46	44	44
3	61	57	58	55	56	54	53	52	52	50	49	48	47	46	46	44
2	62	58	60	57	58	55	55	53	53	51	50	49	49	47	47	45
1	64	60	61	58	60	56	57	54	55	52	52	50	50	48	48	46
0	66	61	63	59	61	58	58	56	56	53	53	50	51	48	49	46
-1	68	62	65	60	63	59	60	57	58	54	54	51	52	49	50	47
-2	70	63	67	61	64	60	61	58	59	55	56	52	54	50	51	47
-3	72	64	68	62	66	61	63	59	60	56	57	53	55	50	53	48
-4	73	65	70	63	68	62	64	60	62	57	58	54	56	51	54	48
-5	75	67	72	65	69	63	66	61	63	58	60	54	57	51	55	48
-6	77	68	73	66	71	64	67	63	64	59	61	55	58	52	56	49
-7	78	69	75	67	72	66	68	64	66	59	62	56	59	53	57	49
-8	80	70	76	68	74	67	70	65	67	60	63	57	61	53	58	50
-9	82	71	78	69	75	68	71	66	68	61	64	58	62	54	59	50
-10	83	72	79	70	76	69	72	67	70	62	65	58	63	55	60	51
-11	85	73	81	71	78	70	74	68	71	63	67	59	64	56	61	51
-12	86	74	82	72	79	71	75	69	72	64	68	60	65	56	62	52
-13	88	75	84	73	81	72	76	70	73	65	69	61	66	56	63	52
-14	89	76	85	74	82	73	77	71	74	66	70	61	67	57	64	53
-15	91	77	86	75	83	74	79	72	75	67	71	62	68	58	65	53

* Температурните режими во табелата означени со 1.0 до 1.7* претставуваат нумерички дијаграми на греење, каде излезните температури од топланската станица произлегуваат од електронските регулатори на греење во топланската станица.

Температурниот режим во топлинската станица за одреден објект го дефинира снабдувачот врз база на измерените внатрешни температури во периодот на пробното греење и потоа дава налог на дистрибутерот да го спроведе и е составен дел на Договорот помеѓу снабдувачот и дистрибутерот. снабдувачот може да побара измена на првично поставениот температурен режим.

Наведените температури на топлоносителот на излез од топлинската станица, односно на влез во грејната инсталација на објектот, дистрибутерот е должен да ги почитува, во спротивно ќе се смета дека дистрибутерот не ги исполнува минималните технички критериуми.

По исклучок на ставовите 5 и 7 од овој член, во зависност од потребите на потрошувачите и термо-техничките карактеристики на нивните објекти и инсталации, може да се воспостави и поинаков температурен режим од тој наведен во став 5 на овој член, претходно одобрен од снабдувачот и кој мора да биде во согласност со Правилата за снабдување со топлинска енергија.

9. НАЧИНОТ И ПОСТАПКАТА ЗА РАЗМЕНА НА ПОДАТОЦИТЕ МЕЃУ ОПЕРАТОРОТ НА ДИСТРИБУТИВНИОТ СИСТЕМ, РЕГУЛИРАНИОТ ПРОИЗВОДИТЕЛ И СНАБДУВАЧИТЕ

Член 57

Оперативни технички податоци за дистрибутивниот систем

Дистрибутерот воспоставува, одржува и ажурира база за дистрибутивниот систем и за корисниците на дистрибутивниот систем кои особено содржат податоци за:

- елементите во топлинските станици;
- елементите во шахтите;
- должините и димензиите на цевководите во дистрибутивната мрежа;
- инсталираната и ангажираната моќност на потрошувачите;
- температурните режими во секоја топлинската станица;
- параметрите на топлоносителот низ дистрибутивниот систем (проток, притисок, температура во потисниот и повратниот цевковод);
- оптовареноста на дистрибутивниот систем;
- испорачаната топлинска енергија во и од дистрибутивниот систем;
- загубите на енергија од истекување на топлоносителот;
- настаните во дистрибутивниот систем.

Дистрибутерот ќе ги определи условите и начинот на користење на техничките податоци од базата податоци, од ставот 1 на овој член.

Член 58

Постапување со доверливи податоци и информации

Дистрибутерот е должен со податоците и информациите, коишто ги доставуваат корисниците на дистрибутивниот систем, во согласност со овие Мрежни правила, односно со податоците и информациите кои се однесуваат на барањето за приклучување кон дистрибутивниот систем и со податоците и информациите кои се потребни за планирање, функционирање и за одржување на дистрибутивниот систем, да постапува во согласност со Законот за енергетика и со други закони.

Член 59

Регулација на испораката на ниво на топлинска станица

Регулација на испорачаната топлинска енергија ја врши дистрибутерот по налог на снабдувачот, со регулирање на влезните параметри на топлоносителот на влез во грејната инсталација и постројки на објектот.

Снабдувачот, на писмено барање (образец) на овластениот претставник на потрошувачот за регулирање на испораката на топлинска енергија, одобрува регулирана испорака на топлинска енергија во согласност со склучениот Договор за снабдување со топлинска енергија доколку при тоа нема да се наруши испораката на топлинска енергија за другите потрошувачи приклучени на дистрибутивната мрежа.

Во случај на недоволна испорака на топлинска енергија, потрошувачите се должни да ја пријават рекламацијата до соодветниот снабдувач.

Во тој случај, до колку како причина е температурниот дијаграм дистрибутерот е должен писмено да го извести снабдувачот за потребата од неговата промена.

Иста обврска потрошувачите имаат и во случај кога во објектот се испорачува поголема топлина од потребната.

Дистрибутерот и во двата случаја е должен да постапи во најкраток рок и да ги одстрани причините за настанатата состојба.

Дистрибутерот е должен минимум еднаш месечно при читање на мерачите, да прави контрола и на параметрите на топлоносителот на влез во грејната инсталација во објектот, вклучително и на исправноста на вградената мерно регулационна опрема.

Дистрибутерот е должен да направи контрола на параметрите на топлоносителот во топлинската седница и по писмено барање на снабдувачот или овластениот претставник на заедницата на станари.

За констатираните наоди од контролата писмено го известува снабдувачот.

Снабдувачот може да поднесе писмено барање (образец) до дистрибутерот за проверка на регулираната испорака на топлинска енергија на ниво на мерно место (температура на влез во грејната инсталација на објектот, проток, испорачаната топлинска енергија) до колку има зголемување или намалување во однос на декларираната.

Во случај на намалена или зголемена испорака на топлинска енергија, должноста за надоместување на штетата ќе падне на товар на оној корисник на системот по чија вина настанале штетата.

Потрошувачот е должен на овластените лица на снабдувачот да им дозволи пристап до мерното место, мерниот уред и до грејната инсталација на потрошувачот за редовна и вонредна проверка на исправноста и поврзаноста на грејните тела и останати уреди, за проверка при зголемена и ненаменска потрошувачка на топлинска енергија како и за регулирање на квалитетот на топлината.

Доколку потрошувачите не дозволуваат пристап, испораката на топлинска енергија ќе им биде прекината согласно важечките прописи.

Член 60

Табела за презентација на измерените големини на мерен уред на цевковод во топлана

Податоците од член 43 на овие Мрежни правила кои што се однесуваат на измерените големини на мерниот уред, инсталиран на цевковод низ кој се внесува топлоносителот во дистрибутивната мрежа, регулираниот производител на топлинска енергија ги меморира во компјутерска база на податоци во табела како што е прикажано, заради презентирање на податоци од претходен период на часовно, просечно дневно, просечно месечно и просечно годишно ниво.

Табела за презентација на измерени големини на мерен уред на цевковод во топлана

Топлана		Цевковод						
Дата	час	Надворешна температура на воздухот	Температура на топлоносител во потис	Температура на топлоносител во поврат	Моментален проток на топлоносител	Кумулативен проток на топлоносител	Кумулативна количина на произведена топлинска енергија	Ангажирана моќност на котел / топлана
2009.01.01	01:00	t_{air}	t_{pots}	t_{povrat}	$P_{\text{protok}} (m^3/h)$	$P_{\text{protok}} (m^3)$	$Q (GJ; MW/h)$	$S (MJ/h; MW)$

Согласно Табелата од став 1 на овој член, имајќи ги во предвид измерените големини на секој цевковод поединечно, а во рамките на производната единица (топлана), регулираниот производител на топлинска енергија треба да ги презентира на часовно ниво, следните збирни просечни податоци:

Табела за презентација на збирните просечни податоци на мерен уред во топлана

Топлана		Надворешна температура на воздухот	пресметана просечна температура на топлоносител во потис	пресметана просечна температура на топлоносител во поврат	пресметан просечен кумулативен проток на топлоносител	пресметана просечна кумулативна количина на произведена топлинска енергија	пресметана моќност на топлана
Дата	час						
2009.01.01	01:00	t_{air}	t_{pots}	t_{povrat}	$P_{\text{protok}} (m^3/h)$	$Q (GJ; MW/h)$	$S (MJ/h; MW)$

Мерењето на температурата на надворешниот воздух треба да се врши со мерен уред верифициран согласно Законот за метрологија.

Температурата на надворешниот воздух се регистрира и се користи во примената на Температурниот режим за работа на топланата.

Мерните уреди за мерење на температурата на надворешниот воздух треба да бидат приспособени за далечинско отчитување.

Член 61

Доставување на мерните податоци

Регистрираните измерени големини на ниво на цевковод, презентирани во Табелата од став 1 на член 60 од овие Мрежни правила, регулираниот производител на топлинска енергија е должен да ги достави до дистрибутерот, снабдувачот и до Регулаторната комисија за енергетика во писмена и во електронска форма најдоцна до третиот ден од тековниот месец за претходниот месец.

Пресметаните просечни големини на ниво на топлана, презентирани во Табелата од став 2 на членот 60 од овие Мрежни правила, регулираниот производител на топлинска енергија е должен да ги достави до дистрибутерот, снабдувачот и до Регулаторната комисија за енергетика во писмена и во електронска форма најдоцна до третиот ден од тековниот месец за претходниот месец.

По барање на Регулаторната комисија за енергетика и снабдувачот, дистрибутерот е должен да овозможи увид во програмот со кој се следи, контролира и управува испораката на топлинската енергија на ниво на мерно место.

Член 62

Собирање на мерните податоци

Корисниците на системот за дистрибуција треба да му овозможат на дистрибутерот електронски да ги собира меморираните податоци на местото на мерење, односно во нивните постројки.

10. НАЧИНОТ И ПОСТАПКАТА ЗА ИЗВЕСТУВАЊЕ НА КОРИСНИЦИТЕ НА СИСТЕМОТ

Член 63

Известување при планирани прекини

За привремениот прекин од ставот 1 на членот 7, дистрибутерот е должен потрошувачите да ги извести преку средствата за јавно информирање и преку својата веб-страница, најмалку три дена пред прекиноот.

За денот и часот на привремениот прекин дистрибутерот е должен најмалку три дена пред прекиноот писмено да ги извести снабдувачот и производителот.

Член 64

Известување при непланирани прекини

Во случај на непланирани прекини при дистрибуцијата на топлинската енергија, дистрибутерот е должен веднаш преку средствата за јавно информирање и преку својата веб-страница да ги извести корисниците на кои

им била прекината испораката на топлинска енергија, за настанатата виша сила и другите околности на непланираниот прекин, како и за очекуваното времетраење потребно за отстранување на дефектот.

11. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 65

Рок за приклучување преку мерни уреди

Секој корисник на системот за дистрибуција, кој нема вградено мерен уред за мерење на предадена / преземена количина на топлинска енергија за греење во/од дистрибутивниот систем, е должен до 30 септември 2012 година да вгради мерен уред за мерење на количината на топлинска енергија за греење, на секое место на прием од дистрибутивната мрежа.

Член 66

Измени и дополнувања

Измени и дополнувања на овие Мрежни правила се врши на ист начин и постапка како и за нивно донесување.

Член 67

Влегување во сила на Мрежните правила

Овие Мрежни правила влегуваат во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 01-120/1
3 јули 2012 година
Скопје

Управител,
дипл.маш.инж.Александра Маројевиќ, с.р.

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА

2645.

Врз основа на член 44 од Законот за данокот на добивка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/93, 33/95, 43/95, 71/96, 5/97, 28/98, 11/2001, 2/2002, 44/2002, 51/2003, 120/2005, 139/2006, 160/2007, 159/2008, 85/2010 и 47/2011), Државниот завод за статистика го утврдува и објавува

**ДВИЖЕЊЕТО НА ИНДЕКСОТ
НА ЦЕНИТЕ НА МАЛО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ЗА МЕСЕЦ ЈУЛИ 2012 ГОДИНА**

Индексот на цените на мало во Република Македонија во периодот јануари – јули 2012 година, во однос на просечните цени на мало во 2011 година, е повисок за 2,8%.

Заменик на директор,
м-р Анита Стамнова, с.р.

Службен весник

на Република Македонија

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник – м-р Тони Трајанов.
Телефон: +389-2-55 12 400.
Телефакс: +389-2-55 12 401.

Претплатата за 2012 година изнесува 10.100,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622

2012100